

Wrocławski Niezbędnik Kulturalny

Wrocław Cultural Guide

08
09

magazyn
bezpłatny
take for
free

FESTIWALE **FESTIVALS**

Europejska Noc Literatury
/ European Night of Literature

Międzynarodowy Festiwal
Teatrów dla Dzieci „Dziecinada”
/ International Festival
of Children’s Theatres
“Dziecinada”

Biennale Fotografii TIFF
/ TIFF Photography Biennale

Festiwal Tradycji Literackich
/ Literary Traditions Festival

MIASTOmovie

Avant Art Festival

KALENDARIUM **WYDARZEŃ** **CALENDAR OF EVENTS**

100 wydarzeń kulturalnych
+ 40 cultural events
in English

+ 40 культурних заходів
українською мовою

ISSN 2544-3348

nr 4 (51) 2023
sierpień-wrzesień
August-September

PL / EN ^{UA}

W WROCŁAWSKI
INSTITUT
KULTURY
IK

WEŹ MIASTO W SWOJE RĘCE!

Masz pomysł na wspólne, sąsiedzkie, jesienne działania w Twojej okolicy?

Zgłoś swój projekt i otrzymaj wsparcie finansowe oraz pomoc merytoryczną, promocyjną i logistyczną!

Mikrogranty

NABÓR III

1-15.09.2023

www.wroclaw.pl/mikrogranty

fb.com/mikrogranty

[@instagram.com/mikro.granty](https://instagram.com/mikro.granty)

Wrocławski Niezbędnik Kulturalny

Wrocław Cultural Guide

ZESPÓŁ / TEAM:

Redaktor naczelny / Editor-in-chief:
Kuba Żary

Sekretarz redakcji
/ Editorial office secretary:
Anna Kopciowska

Autorzy / Authors: Anka Bieliz, Maciej Bujko, Magdalena Cornelius-Kulig, Marta Czyż, Katarzyna Gołacka, Dobromiła Jankowska, Anna Kopciowska, Damian Kowal, Adam Kruk, Maciej Masztalski, Katarzyna Roj, Katarzyna Młyńczak-Sachs, Katarzyna Sobala, Paula Szewczyk, Żaneta Wańczyk, Maciej Wlazło, Kuba Żary

Tłumaczenie / Translation:
Marta Kaszycka, Olena Woronyna

Korekta / Proofreading:
Anna Kopciowska

Projekt graficzny i skład
/ Graphic design and typesetting:
Aleksandra Abramik, Artur Busz

Reklama / Advertisement:
Laura Lempert
(laura.lempert@instytutkultury.pl)

Dystrybucja / Distribution:
niezbednik@instytutkultury.pl

Druk / Print: Polska Press Sp. z o. o.

Nakład / Circulation: 7 500

Wydawca / Publisher:
Wrocławski Instytut Kultury

Kontakt / Contact:
niezbednik@instytutkultury.pl

Zdjęcie na okładce / Cover photo:
„Czyje głosy są słyszane?”,
rezydencja w Hvitsten Salong,
/ “Whose voices are being heard”,
residency exchange program
in Hvitsten Salong,
fot. Kine Michelle Bruniera

Wrocławski Instytut Kultury
ul. Świdnicka 8b
50-067 Wrocław

www.instytutkultury.pl

fb.com/NiezbednikKulturalny
fb.com/WroclawskiInstytutKultury
instagram.com/wroclawskiinstytutkultury

Za publikowane materiały odpowiedzialność ponosi podmiot przekazujący je Redakcji do publikacji. Redakcja zastrzega sobie prawo do dokonywania zmian i skrótów w nadesłanych materiałach oraz nadawania tytułów, jak również odmowy publikowania materiału bez podania przyczyny. Materiałów niezamówionych nie zwracamy. Za treść publikowanych reklam odpowiada reklamodawca. Na stronach 10, 15, 18, 25, 31, 34, 39, 44, 47, 53, 54, 57 i 62 zamieszczony jest materiał reklamowy. Na stronach 2, 67, 79 i 80 zamieszczone są ogłoszenia własne wydawcy.

The responsibility for the materials published rests with an entity that provides them to the Editorial Office for publishing. The Editorial Office reserves the right to amend and make materials received shorter, and to give them titles or to refuse to publish any material without any reason whatsoever. We do not return any material which has not been ordered. An advertiser is responsible for the contents of advertisements published.

Advertisements can be found on pages 10, 15, 18, 25, 31, 34, 39, 44, 47, 53, 54, 57 and 62.

On pages 2, 67, 79 and 80 you can find the publisher's own announcements.

Wrocław
miasto spotkań

Końcówka lata to dla wielu z nas czas, który spędzamy poza miastem – na wakacjach, wczasach, urlopach. Jeśli na przełomie sierpnia i września będziecie jednak we Wrocławiu, to bez obaw – chętnie zadamy o to, byście i tutaj mogli zażyć aktywnego, kulturalnego wypoczynku. W tym numerze zachęcamy do spacerowania: z „Niezbędnikiem” w jednej ręce, a mapą w drugiej wybierzemy się choćby na Huby, gdzie już 19 sierpnia zagości kolejna edycja Europejskiej Nocy Literatury (wywiad z jej kuratorką, Sylwią Chutnik, przeczytacie na stronach 6-9). Będziemy eksplorować też Przedmieście Odrzańskie – tak dzięki kolejnej odsłonie Kinomuralu (s. 11), jak i przy pomocy stworzonego przez Macieja Wlazło rzemieślniczego spacerownika po placu świętego Macieja (s. 35-37). A jeśli macie ochotę na krótki city break, to może warto wybrać się na któryś z odbywających na Dolnym Śląsku festiwali? W drugiej części naszego przewodnika po regionie polecamy wypad do Sokołowska, Bolesławca i Wałbrzycha (s. 40-41).

Wczasom, a dokładnie architekturze, która na ich potrzeby była tworzona, poświęcona jest też wystawa, którą do końca września oglądać można w Muzeum Architektury (s. 26-27). To nie jedyna ekspozycja, o której przeczytacie w tym numerze: zapraszamy też do galerii BWA Wrocław Główny (s. 12-13), na Biennale Fotografii TIFF (s. 32-33) czy otwarcie Krupa Art Foundation (s. 38). A poza tym na wydarzenia filmowe, teatralne, muzyczne lub literackie – wrocławski program kulturalny jest tematycznie niezwykle zbalansowany i każdy znajdzie w nim coś dla siebie. Szczególnie po przejrzeniu kalendarium „Niezbędnika”, w którym nieodmiennie czeka na Was ponad 100 pozycji.

Życzymy kulturalnego babiego lata!

Zespół Niezbędnych

For many of us, the end of summer is a time that we spend out of the town – on holidays. But if you are in Wrocław at the end of August or the beginning of September, don't worry – we will be happy to make sure that you can enjoy active, cultural recreation here too. In this issue, we encourage you to go for a walk: with “The Guide” in one hand and a map in the other, we will go to Huby, where the next edition of the European Night of Literature will take place on August (an interview with its curator, Sylwia Chutnik, can be found on pages 6-9). Przedmieście Odrzańskie suburb will also be explored, thanks to Kinomural (p. 11), as well as Maciej Wlazło's craft-themed walk around plac świętego Macieja (pp. 35-37). And if you fancy a short city break, why not visit one of Lower Silesia's festivals? In the second part of our guide to the region, we recommend trips to Sokołowsko, Bolesławiec and Wałbrzych (pp. 40-41).

The holidays, or more precisely the architecture that was created to enjoy them, is also the subject of the presentation at The Museum of Architecture available to the audience until the end of September (pp. 26-27). This is not the only exhibition you will read about in this issue: we also invite you to BWA Wrocław Główny gallery (p. 12-13), to the TIFF Photography Biennale (p. 32-33) or the opening of Krupa Art Foundation (p. 38). And then there are the film, theatre, music and literary events – Wrocław's cultural programme is thematically extremely balanced and there is something for everyone. This is especially true when you look at the calendar of the “The Guide”, which invariably has more than 100 items waiting for you.

Have a very cultural Indian summer!

The Guide Team

W NUMERZE / IN THE ISSUE:

- 4 **KULTURALNI POLECAJĄ**
CULTURAL RECOMMENDATIONS
Magdalena Cornelius-Kulig, Damian Kowal
- 5 **FLASH**
- 6 **Dziwność serca / Weird at heart**
Rozmowa z Sylwią Chutnik
An Interview with Sylwia Chutnik
- 11 **Sny na jawie / Waking dreams**
Kinomural 2023
- 12 **Sól ziemi czarnej / Salt of the black soil**
BWA Wrocław Główny
- 14 **Nie taki kanon straszny / Taming the canon**
VII Festiwal Tradycji Literackich
7th Literary Traditions Festival
- 16 **5 PYTAŃ DO... / 5 QUESTIONS FOR...**
Wiktorii Wiktorczyk
10. Międzynarodowy Festiwal Teatrów dla Dzieci
„Dziecinada” / 10th International Festival
of Children's Theatres “Dziecinada”
- 19 **Oda do niedoskonałości / Ode to imperfection**
11. festiwal MIASTOmovie
11th MIASTOmovie festival
- 20 **WSKRÓCIE / LONG STORY SHORT**
„Chłopki. Opowieść o naszych babkach”
Peasant woman. The story of our grandmothers
Fragmety książki Joanny Kuciel-Frydryszak
Excerpts from a book by Joanna Kuciel-Frydryszak
- 22 **Słowniczek przyszłości kultury**
Glossary of the future of culture
- 24 **Muzyczne rytuały / Musical rituals**
Avant Art Festival 2023
- 26 **Krajobrazy wypoczynku / Landscapes of Leisure**
Muzeum Architektury we Wrocławiu
The Museum of Architecture in Wrocław
- 28 **Tysiące historii do opowiedzenia**
Thousands of stories to tell
- 30 **Jak dobrze znasz swojego przyjaciela?**
How well do you know your best friend?
Teatr Ad Spectatores / Ad Spectatores Theatre
- 32 **Kojąca moc obrazu / Soothing power of picture**
Biennale Fotografii TIFF 2023
TIFF Photography Biennale 2023
- 35 **Święty Maciej - patron rzemieślników**
Saint Matthias - patron saint of artisans
- 38 **Od klasyki do współczesności**
From classic to contemporary
Krupa Art Foundation
- 40 **Włóczęga szlakiem kultury**
A vagabond through culture
- 42 **FOTOHISTORIE / PHOTOSTORIES**
Plombowanie / Infilling
- 43 **Posłuchaj i przeczytaj / Listen and read**
- 45 **KALENDAR IUM WYDARZEŃ**
- 45 sztuki wizualne
- 50 muzyka
- 55 film
- 58 teatr + performance
- 61 literatura
- 63 architektura + design
- 64 edukacja + animacja
- 68 **CALENDAR OF EVENTS**
- 73 **КАЛЕНДАР ПОДІЙ**
- 78 **KRZYŻÓWKA WROCLAWSKA**

Kulturalni polecają

cultural
→ recommendations

Damian Kowal

pisarz / writer

Polecajki chcę zacząć od **Avant Art Festival**, który od wielu lat dowozi największe sztosi i najlepsze niespodzianki. Wrocławska część odbędzie się między 15 a 23 września i mam nadzieję, że tym razem dotrze zapowiadany już w trakcie edycji 2022 zespół Liturgy ze swoim transcendentalnym black metalem.

A jeśli ktoś nie lubi hałasowania i połamanych rytmów, niech uda się na koncert **The Cinematic Orchestra**, który odbędzie się 26 września w Narodowym Forum Muzyki. Będzie lirycznie, będzie filmowo, będzie jazzowo, a może nawet jakiś trip-hop w trakcie się trafi. Jeśli tego dnia będzie padać, ich muzyka wjedzie jak złoto!

W oczekiwaniu na wspomniane wyżej koncerty można przeczytać książkę. Ponieważ oba wydarzenia będą miały miejsce we Wrocławiu – a jak wiadomo Wrocław słynie z mostów, a skoro są mosty, to muszą być rzeki, a skoro rzeki, to i ryby – polecić pragnę „**Księgę ryb Williama Goulda**” pióra **Richarda Flanagana**, która jest nie tylko o rybach, ale również o malarstwie, brutalności i Tasmanii.

I want to start my recommendations with **Avant Art Festival**, which has had the greatest vibes and the most pleasant surprises for many years. The Wrocław part will take place on 15-23rd September, and I do hope that this time we will see Liturgy, a band announced in last year's edition, with their transcendental black metal.

If somebody does not like loud noises and frenzied rhythms, consider going to the concert of **The Cinematic Orchestra** which will take place on 26th September in the National Forum of Music. It will be lyrical, cinematic, and jazzy, maybe with a small dose of trip-hip. If it does not rain that day, their music will make your day!

And as you wait for those concerts, you can reach for a book. Because both these events will take place in Wrocław, and as you know, Wrocław is famous for its bridges, and when talking about bridges, we have rivers, and with rivers – fish, so I would like to recommend **Gould's Book of Fish: A Novel in Twelve Fish** by **Richard Flanagan**, which is not only about fish but also about painting, brutality and Tasmania.

Magdalena Cornelius-Kulig

śpiewaczka-mezzosopranistka
/ mezzosoprano singer

Dolnośląski Festiwal Muzyczny, którym kieruję, zaprasza na dwa wrocławskie koncerty.

20 sierpnia o godzinie 19:00 w kościele św. Elżbiety odbędzie się koncert wybitnych europejskich artystów – skrzypka **Radosława Pujanka**, koncertmistrza orkiestry Narodowego Forum Muzyki oraz kompozytora i organisty Elbphilharmonie w Hamburgu **Thomasa Corneliusa**. Muzycy wykonają program związany z historią i kulturą muzyczną Wrocławia, proponowane przez nich utwory wrocławskich kompozytorów – Maxa Gulbinsa, Moritza Brosiga, Adolfa Friedricha Hessego – dopełnią dzieła współczesnej wrocławskiej kompozytorki Agaty Zubel. Thomas Cornelius planuje zagrać także premierowy utwór skomponowany dla Wrocławia i wyjątkowych organów w kościele św. Elżbiety. Natomiast 14 września o godzinie 19:00 w Platinum Palace wystąpią hiszpańscy artyści, wiolonczelista **Ramon Gomez** i pianistka **Pilar Valero**. W programie „Elegie” Gabriela Fauré, „Romanza” i „Siciliana” Manuela de Falla oraz „Andaluza” Fanny Mendelssohn.

Polecam też album płytowy „**In Between**” – Wiesław Ochwat wraz Sinfonieta Cracovia nagrał pełne energii koncerty akordeonowe Macieja Zimki i Mikołaja Majkusiaka.

I am in charge of the **Lower Silesian Music Festival** and would like to invite you to two concerts in Wrocław.

On 20th August at 7:00 p.m. at St Elizabeth's Church, we will hold a concert of some of the most outstanding European artists – **Radosław Pujanik** (violin), and the concertmaster of the NFM orchestra, composer and organist of Elbphilharmonie in Hamburg **Thomas Cornelius**. The musicians will perform a programme connected with the history and music culture of Wrocław, presenting pieces of local composers – Max Gulbins, Moritz Brosig, Adolf Friedrich Hass, and complete the works of Agata Zubiela, a contemporary composer from Wrocław. Thomas Cornelius plans to perform his premiere piece composed for Wrocław for the unique organs of St Elizabeth's Church. Then, on 14th September at 7:00 p.m. in Platinum Palace, we will hold a concert of Spanish artists – **Ramon Gomez** (cello) and **Pilar Valero** (piano). The programme includes Gabriel Fauré's *Elegy*, Manuel de Falla's *Romanza* and *Siciliana*, and Fanny Mendelssohn's *Andaluza*.

I also recommend the album **In Between** by Wiesław Ochwat and Sinfonietta Cracovia; they recorded lively and energetic accordion concerts of Maciej Zimka and Michał Majkusiak.

= flash =

Sztuka na Kępie Art in Kępa Mieszcząńska

Na Kępie Mieszcząńskiej jak grzyby po deszczu wyrastają coraz to nowe miejsca prezentacji sztuki współczesnej. Artystycznym zagłębieniem stały się okolice ulicy Księcia Witolda. Do działających w budynku PIEKARNIA Żywej Kultury galerii 66P i Geppart oraz otwartej w marcu tego roku Krupa Gallery i pobliskiego MiserArtu na początku lata dołączyły Bulvary – obszerna przestrzeń w przyziemiu położonego między mostami Pomorskimi kompleksu mieszkaniowego. Po wystawach dyplomowych studentów ASP oraz performansie Canti Spazializzati już niedługo zagospodzą w niej wydarzenia Foto Tygodnia i Avant Art Festival.

In Kępa Mieszcząńska, new contemporary art places have been springing up recently. Ul. Księcia Witolda and the neighbouring streets have become the artistic centre. At the beginning of the summer, Bulvary was added to the galleries – 66P and Geppart, already operating in the building of PIEKARNIA Live Culture, and the situated nearby Krupa Gallery (opened March 2023) and MiserArt. Bulvary is an enormous space on the ground floor of a residential complex located between the Pomorskie bridges. After the Eugeniusz Geppert Academy of Fine Arts graduation exhibitions and the CantiSpazializzati performance, there will soon be other events, such as Photo Week and the Avant Art Festival.

Bulvary, fot. Wojciech Chrubasik

If you can make it there

Pod koniec czerwca zakończyła się 18. edycja New York Polish Film Festival. Główny laur wydarzenia, nagroda imienia Krzysztofa Kieślowskiego za najlepszy film, trafił do rąk reżysera Michała Kwiecińskiego za film „Filip”. Odtwórca tytułowej roli, Erik Kulm Jr, został natomiast wyróżniony za najlepszą rolę męską. Zdjęcia do wyprodukowanej z rozmachem ekranizacji powieści Leopolda Tyrmanda kręcone były m.in. we Wrocławiu – Frankfurt czasów II wojny światowej zagrały budynki z ulicy Szajnochy i placu Uniwersyteckiego oraz słynna Villa Colonia.

At the end of June, the 18th edition of the New York Polish Film Festival ended. The main prize of the event – the Krzysztof Kieślowski Award for the best film – was given to the director Michał Kwieciński for *Filip*. Erik Kulm Jr, the leading actor, was meanwhile, awarded for the best male role. Filming for the monumental adaptation of Leopold Tyrmand's novel was carried out, e.g. in Wrocław. The city portrayed the role of Frankfurt during World War II, with the main focus on the buildings at ul. Szajnochy, plac Uniwersytecki and the famous Villa Colonia.

kadry z filmu „Filip”, rez. Michał Kwieciński

proj. Paweł Szlotawa, fot. Anna Kopciowska

Dizajn z okienka Design from a window

Zachodnią witrzynę klubokawiarni Barbara od końca lipca zdobi projekt Pawła Szlotawy – ilustratora i projektanta znanego z tworzenia barwnych plakatów czy identyfikacji wizualnych. Tym razem twórca ograniczył się wyłącznie do jednego koloru, a jego kwiecista kreacja zainspirowana została hasłem „Znikające miasto”, towarzyszącym tegorocznemu programowi Barbary. Przeszklona elewacja siedziby Wrocławskiego Instytutu Kultury funkcję plenerowej galerii prezentującej wrocławskich projektantów i projektantki graficzne pełni już od ponad roku – w tym czasie można było na niej oglądać twórczość Magdaleny Przewłockiej, Kamila Lacha oraz Anny Woźniakowskiej.

Since the end of July, the west window of Barbara has been decorated with Paweł Szlotawa's design. He is an illustrator and designer recognised for his colourful posters or visual identities. This time, the creator limited himself to just one colour, and his vibrant creation was inspired by the slogan “Disappearing city”, which governs this year's programme of Barbara. The glass façade of the headquarters of the Wrocław Institute of Culture has been used as an outdoor gallery displaying works of Wrocław graphic designers for over a year. During this time, you could see the words of Magdalena Przewłocka, Kamil Lach and Anna Woźniakowska.

INSTAFOTA

@Wrocławskie Święta Kwiatów

Między 21 a 23 lipca odbyła się 7. edycja reaktywowanego Wrocławskiego Święta Kwiatów. To wydarzenie, które (z przerwami) obecne jest we Wrocławiu już od przeszło wieku: pierwsza kwiecista celebrowana pod nazwą „Blumentag” zorganizowana została w Breslau w 1911 roku.

Between 21st and 23rd July, the 7th edition of the reactivated Wrocław Flower Festival took place. This is an event which (with interruptions) has been present in Wrocław for over a century: the first flower celebration under the name “Blumentag” was organised in Breslau in 1911.

Dziwność serca

19 sierpnia tłumnie wyjdziemy na ulice, by z mapą w dłoni szukać kolejnych miejsc, w których tego wieczora usłyszeć będzie można czytane na żywo książki z różnych części Europy i świata. Kuratorką tegorocznej edycji Europejskiej Nocy Literatury – bo o tym wydarzeniu mowa – jest Sylwia Chutnik. Jakie cuda i dziwy czekają nas na Hubach w zbudowanym przez nią z dziesięciu tekstów „Gabiniecie osobliwości”?

W zeszłym roku na Europejskiej Nocy Literatury we Wrocławiu występowałaś w roli czytającej, w tym roku jesteś wydarzenia kuratorką. Jak duża to zmiana?

Doświadczenie czytania na placu Kościuszki było dla mnie bardzo ważne. Przekonałam się, że to jest dość ciężka praca – zwłaszcza dla osoby, która, jak ja, nie ma narzędzi aktorskich, wprawy w pracy z oddechem czy emisją głosu. Po tym kilkugodzinnym czytaniu byłam wykończona, ale rozmawiałam z profesjonalistami, profesjonalistkami i oni również czuli zmęczenie – uspokoił mnie, że to tak po prostu działa. Mając to w pamięci, przy wybieraniu fragmentów brałam pod uwagę, jak one będą one brzmiały nie tylko za pierwszym, ale i piątym czy dziesiątym razem. Sprawilo mi to radość, bo uwielbiam wymyślać, brać udział w imprezach literackich, promować czytelnictwo. Mogę dzięki temu dzielić się swoimi zajawkami i zachwytem. To chyba zresztą doświadczenie większości z nas – gdy przeczytamy coś fajnego czy obejrzymy ciekawy serial, od razu chcemy powiedzieć światu: „Musicie to poznać!”. Tak widzę siebie jako kuratorkę: dzielić się dobrą literaturą, którą miałam przyjemność poznać. A teraz przyjemność mam, nachalnie promując własny gust.

Na temat tegorocznej edycji Europejskiej Nocy Literatury wybrałaś „Gabinet osobliwości” – jak go rozumiesz?

Gabinet osobliwości to dla mnie przede wszystkim miejsce dalekie od norm, ostentacyjnie niezainteresowane tym, co normalne. Trudno też nie myśleć o nim w kategoriach historii kultury i tego, co znaczył kiedyś. Od wszelkiej maści dziwaków doszłam do tradycji gabinetu osobliwości związanej z niegdysiejszą kulturą cyrkową: obwożeniem różnych „bab z brodą”, olbrzymów, bliźniaków syjamskich, a nawet... inkubatorów z wczesniakami. Dziś, na szczęście, to zjawiska rozpoznane, oswojone i w odbiorze społecznym normalne, co pokazuje progres obyczajowy i kulturowy w ogóle.

Mnie gabinet osobliwości kojarzy się z kunstkamerami, szklanymi menażeriami, sklepami cynamonowymi...

Osobliwe może być wszystko. W książkach, które wybrałam, gabinetem osobliwości staje się rodzina, najbliżsi, nasze relacje z nimi oraz szerzej – społeczeństwem. Bo nawet w tak „normalnej” instytucji jak rodzina, jest sporo miejsca na fantazję, czarownice, leśny mech, mówiące drzewa, loty w kosmos... Choć realizm magiczny jest już dzisiaj niby *passé*, to ja go dalej lubię, bardziej niż współczesne dążenia do pełnego literackiego *non fiction*. Kiedy jako pisarka pytana bywam, czy moje teksty oparte są na tak zwanych „faktach autentycznych”, wielu jest straszliwie rozczarowanych odpowiedzią, że nie, że przecież ja to wszystko wymyślałam. Ludzie chcą, żeby literatura związana była z tym, co się wydarzyło albo może się wydarzyć – stąd chyba bierze się aktualna popularność opowieści z gatunku *true crime*. A ja sobie myślę, że prędzej czy później, nawet w realnym życiu, pojawia się jakiś element zachwiania rzeczywistości i to on jest dla mnie najciekawszy. Książki, które wybrałam – nawet jeżeli opowiadają o trudnych, czasem wręcz traumatycznych doświadczeniach – wszystkie jakoś skręcają w rejony baśniowe. Niekiedy są to nawet baśnie psychodeliczne.

„Gabinet osobliwości” brzmieć może prowokacyjne. Uważasz, że lepiej jest różnorodność akcentować czy normalizować?

Ja zawsze chciałam być dziwaczką i kiedy ktoś mi mówi, że jestem „jakaś nienormalna” albo „zwarłowana”, to uważam to za komplement, bo nigdy w społecznej większości nie chciałam się znaleźć. Ale wiem też, że dla wielu osób nieheteronormatywnych to trudne, bo bardzo by chciały być włączone w społeczeństwo, a nie z niego wykluczone. Zdaję sobie więc sprawę, że nazwanie kogoś osobliwością to ryzyko – podejmuję je, chcąc grać ze stereotypem, próbując go przechwycić. Jak w przypadku sformułowania „queer” – ono oznacza „dziwaka”, nawet „dziwadło” i pierwotnie było używane jako obelga. Zostało odzyskane przez grupy mniejszościowe po to, by subwersywnie zmienić nie tyle jego znaczenie, co nacechowanie. Na afirmatywne: jestem dziwakiem i fajnie, i co mi zrobicie? Staram się stosować podobną strategię, choć wiem, że nie dla wszystkich osób jest ona

strawna i atrakcyjna. Jednak jako kustoszka gabinetu osobliwości kocham swoje eksponaty i proponuję na nie ciepłe, kochające spojrzenie – co, mam nadzieję, czuć będzie w tekstach czytanych podczas Europejskiej Nocy Literatury.

Na ile są to właśnie queerowe opowieści?

To historie queerowe, choć nie w tym najprostszym rozumieniu – nie chciałam sięgać do takich jasnych, oczywistych rozwiązań. Najbardziej gejowska była chyba książka „Cantorax” Caroliny de Robertis, którą czytałam podczas prologu ENL-u w ramach festiwalu Millenium Docs Against Gravity. Wspólnym mianownikiem dziesięciu książek, których fragmenty usłyszymy 19 sierpnia, są relacje z najbliższymi, nie zawsze, powiedziałabym, idealne. Ale myślę, że tkwi w nich również odpowiedź na to, co oznacza być „queer” – okazuje się w nich bowiem, że dziwność i osobliwość istnieje wszędzie, także w na pozór przezroczystych relacjach rodzinnych. Nawet jeżeli ktoś uważa, że jest najnormalniejszą osobą na świecie, to prędzej czy później w tej normalności znajdzie się jakaś szczelina. W pewien sposób jest to doświadczenie wspólne dla nas wszystkich.

Większość wybranych przez ciebie książek napisana została przez kobiety. Na ile to było dla ciebie ważne?

Przy tworzeniu programu nie przyświecało mi hasło: „Halo, teraz pisarki!”. Sugerowałam się raczej tematem i jakoś tak się złożyło, że większość z interesujących mnie utworów napisanych została przez kobiety. Nie ukrywam, że darzę pisarki, a także osoby queerowe, szczególną ciekawością, sporo ich czytam, wsłuchuję się w ich głos literacki i artystyczny w ogóle. Ważne było dla mnie, by pokazać, że pomimo tego, że teksty napisane są głównie przez kobiety, mocno się od siebie różnią, że nie ma tu narracji jednego typu, że one między sobą jakoś dialogują. I mam nadzieję, że dialogować będą również z publicznością ENL-u.

Rozmawiał: Adam Kruk

Weird at heart

On 19th August, crowds will roam the streets with maps in their hands to look for places where they will hear the live readings of books from various corners of Europe and the world. The curator of this year's edition of the European Night of Literature – as it is what all of this is about – is Sylwia Chutnik. What adventures await us in Huby in the “Cabinet of Curiosities” consisting of ten texts?

Last year, you were a reader at the European Night of Literature in Wrocław; this year, you are its curator. How big is the difference?

The experience of reading at plac Kościuszki was very important for me. I realised how difficult of a job it is, especially for a person who does not have acting, voice emission, or breath work experience. After reading for several hours, I was exhausted, but when I talked with the professionals, I found out they were also tired. It calmed me down that it was a natural process. Keeping that in mind, while I was choosing the texts, it was important they would sound well at first, fifth and tenth reading. I was excited as I love being creative, participating in literature events and promoting literacy. It allows me to spread my passions. We all share a similar feeling – when we read something interesting or see a fascinating TV show, we want to talk about it. “You have to see it!” or “You have to read it!” That is how I see my role as a curator: to share a good piece of literature I have read. And now, I can openly promote my own preferences.

You chose the “Cabinet of Curiosities” for this year’s theme – how do you understand it?

For me, the cabinet of curiosities is a place far from the norms, ostentatiously uninterested in what is normal. Also, it is hard not to think about it in the context of the history of culture and what it used to mean. From all sorts of freaks, I reached a tradition of the cabinet of curiosities associated with the old culture of circus: “bearded ladies,” giants, conjoined twins and even... incubators with premature babies. Luckily, today these phenomena are recognised, familiarised and, in the public perception, normal, which shows moral and cultural progress in general.

For me, the cabinet of curiosities is associated with wonder rooms, glass menageries, and metaphors from *The Street of Crocodiles*...

Anything can be a curiosity. In the books I have chosen, the cabinet of curiosities is the family,

Mariusz Bonaszewski podczas specjalnej edycji Europejskiej Nocy Literatury, 2016 r.; fot. Marcin Jędrzejczak

relatives, our relations with them and – to take it a step further – society. Because even in the so-called “normal” institution like the family, there is plenty of room for fantasy, witches, moss, talking trees and cosmos exploration... Even though magical realism seems passé today, I still like it. I like it even more than modern pursuits for literary non-fiction. When people ask me as a writer if my texts are based on facts, they are disappointed with my negative answer that all of

it comes from my imagination. People want literature to be connected with what happened or what may happen – I think this is where the current fad for true crime comes from. And I believe that sooner or later, even in real life, there might be some element disturbing reality, and that is what interests me. The books I have chosen revolve around a fairy-tale theme, even if they talk about difficult or traumatic experiences. Sometimes they are psychedelic fables.

“The Cabinet of Curiosities” may sound provocative. Do you think it is better to accentuate or normalise the diversity?

I have always wanted to be a weirdo, and when somebody tells me I am “weird” or “crazy,” I take it as a compliment because I have never wanted to be a part of the social majority. But I also know it is difficult for many non-heteronormative people because they want to be included in society, not excluded from it. I am fully aware that calling somebody a curiosity is risky – I take this risk, play with the stereotype and try to capture it. Just like the term “queer,” which means “strange” or even “unusual”, it was originally used as a slur. It was reclaimed by the minorities to subversively change not its meaning but its character. Now it is a positive word: “I am strange, and? What are you going to do about it?” I am applying the same strategy even though it is not appealing to everybody. But as a curator of the cabinet of curiosities, I love my exhibits and want people to look at them with warmth and love – what, I hope, will be visible during the European Night of Literature.

How queer are these stories?

They are queer stories, but not at first glance – I did not want to use obvious solutions. The most gay story is *Cantoras* by Carolina de Robertis, which I read at the Millennium Docs Against Gravity Film Festival as a prologue to the Eu-

ropean Night of Literature. The common denominator of the ten books, which we are going to read on 19th August, is the relationships with our relatives that, I dare say, are not always ideal. I believe they also contain an answer to what being “queer” means – it turns out that weirdness and curiosity are everywhere, also in seemingly transparent family relations. Even when somebody thinks they are the most normal person in the world, sooner or later, there will be a crevice in this normality. To some extent, it is a shared experience for all of us.

The majority of the books you have chosen are written by women. How important was this factor for you?

While composing the programme, I did not think: “Hey, now female writers!” I was following the theme, and accidentally, most of the interesting texts were written by women. Of course, I pay particular attention to female and queer writers; I read many of their works and listen to their literary and artistic voices. It was important for me to show that even though the texts are written mostly by women, they are very different from one another. There is not one narration; they create a dialogue. And I do hope they will create a dialogue with the European Night of Literature audience.

Interviewer: Adam Kruk

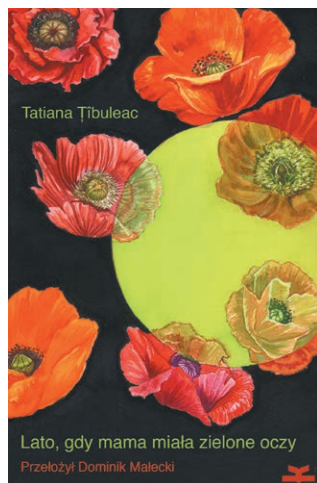
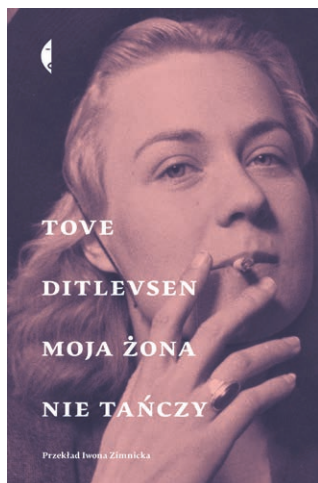
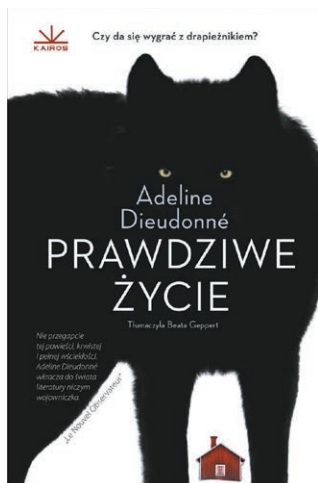
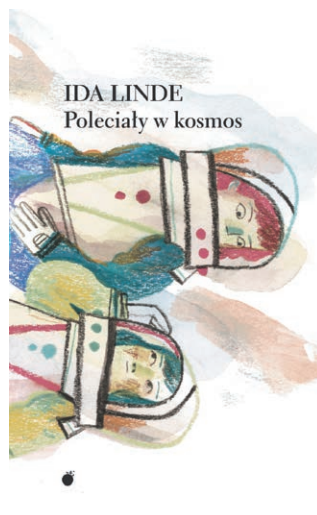
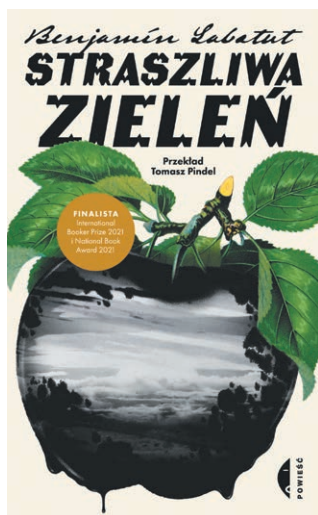
12. EUROPEJSKA NOC LITERATURY
12TH EUROPEAN NIGHT OF LITERATURE
19.08

Huby (różne lokalizacje/many locations)

www.nocliteratury.pl

ENLWroclaw

→ s. 61

Festiwal
Przestrzenie Sztuki ■ 15–27.09.2023

WROCLAWSKI
TEATR PANTOMIMY
IM. HENRYKA TOMASZEWSKIEGO

Ta n i e c

pantomima.wroc.pl

bilety.pantomima.wroc.pl

INSTYTUT KULTURY
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO

2023
Instytut
Teatralny

Przestrzenie
Sztuki

kino | nowe horyzonty

teatralny
e-teatr.pl

DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW BUDŻETU
SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
www.dolnyślask.pl

Sny na jawie

Waking Dreams

Efemeryczne projekcje, wizualizacje stanów świadomości i hipnotyczne kolaże – przez jeden wieczór w roku ściany wrocławskich kamienic zmieniają się w galerię sztuki prezentującą twórczość artystów i artystek z całego świata. Przed nami kolejna edycja Kinomuralu, który odbędzie się na Przedmieściu Odrzańskim 23 września.

W audiowizualną podróż – od video-artu, przez dźwiękowy performance i kino eksperymentalne, po instalacje audiowizualne wykorzystujące technologię 3D – wyruszymy już po raz piąty. Tym razem jej motywem przewodnim będą „Odmienne stany świadomości”. – *Na sześć kinomuralowych ścian trafią artystyczne interpretacje tajemniczych obszarów ludzkiego doświadczania rzeczywistości* – mówi Bartek Bartos, dyrektor wydarzenia. – *Formuła prezentacji filmowych w gigantycznej skali, na ekranach wielkości trzystu metrów kwadratowych, pozwala artystom silnie i głęboko oddziaływać na publiczność obrazem, kolorem i dźwiękiem. Chcemy, by w tę jedną wrześniową noc ściany budynków stały się portalami do innych, abstrakcyjnych wymiarów umysłu* – dodaje.

Do współpracy zaproszeni zostali czołowi przedstawiciele sztuki nowych mediów: Ryan D. Anderson, Jon Noorlander, Rubenfro, Steven Baltay, Cody Samson, Shi-Rou Huang, Jamie Wolfe czy Sholim. Jednym z kuratorów wydarzenia jest Peter Burr – nowojorski artysta multimedialny, wykorzystujący w swojej twórczości animacje komputerowe i narzędzia gier wideo. Na znajdującej się pod jego kuratelą ścianie „DREAM BUCKETS” pojawią się wybrane przez Burra wizje amerykańskich artystów badających przestrzeń styku między jednostkowym snieniem a współdzielonym życiem.

Na ścianie oznaczonej wiele mówiącym tytułem „OPEN CALL” zobaczymy wyłonione w międzynarodowym naborze prace poruszające temat snu. Wśród finalistów znaleźli się polscy twórcy: Milena Pikul, Margo Nowicka, Michał Szota, Marcelina Żurek, Zuzanna Fluder, radzikows i Edgar Bąk. Również najmłodszy będą mogli odbyć wieczorną podróż przez sny na jawie – baśniowa ściana „DOBRANOCKA” poświęcona zostanie bowiem programowi dla dzieci. Wydarzeniem specjalnym będzie pierwszy w Europie pokaz pełnometrażowej animacji Guli Silbersteina „Cycles of Creation”, czyli alternatywnej historii stworzenia Ziemi, ludzi i ludzkiej świadomości przez cybernetyczne byty.

Ephemeral projections, visualisations of states of consciousness and hypnotic collages – for one night, the walls of Wrocław townhouses will turn into a gallery presenting the art of artists from all over the world. The next edition of Kinomural will take place in Przedmieście Odrzańskie on 23rd September.

For the fifth time, we will embark on the audiovisual journey consisting of video art, sound performance, experimental cinema, and audiovisual installations using 3-D technologies. This time, the theme is “Altered states of consciousness.” “Six walls will serve as a canvas for the artistic interpretation of mysterious areas of the human experience of reality,” said Bartek Bartos, the event director. “The form of the film presentations on an enormous scale, on screens of three hundred square metres, allows artists to strongly and deeply affect the audience with the image, colour and sound. On this very night in September, we want the walls to turn into portals to other abstract states of mind,” he added.

We invited the leading representatives of new media: Ryan D. Anderson, Jon Noorlander, Rubenfro, Steven Baltay, Cody Samson, Shi-Rou Huang, Jamie Wolfe and Sholim. One of the event’s curators is Peter Burr – a New York multimedia artist who uses computer animations and video game tools in his art. “DREAM BUCKETS” – the wall he manages and curates – will present visions of American artists investigating the space between a singular dream and shared life.

On the wall titled “OPEN CALL,” we will see works on dreaming selected from an international open call. Among the winners there are also Polish creators: Milena Pikul, Margo Nowicka, Michał Szota, Marcelina Żurek, Zuzanna Fluder, radzikows and Edgar Bąk. Also, the youngest audience will embark on the daydreaming journey – the fairy-tale wall, “DOBRANOCKA,” will be dedicated to the children’s programme. For a special event, for the first time in Europe, we will see the premiere of a feature animation by Guli Silberstein, *Cycles of Creation*. It is an alternative story of creating Earth, people and human consciousness through cybernetic beings.

Katarzyna Sobala

KINOMURAL 2023

23.09 | 19:30-22:00

Przedmieście Odrzańskie

www.kinomural.com

kinomural

→ s. 56, 71, 77

Sól rudej ziemi

Salt of the russet soil

Wystawy o obrotach materii – „Zaświaty” i „Wydobycie”, które do 8 października oglądać można w galerii BWA Wrocław Główny – to dwie niezależne narracje ze Śląska, krainy historycznej, w której mieszkają Anna Orłowska i Michał Łuczak. Artystka i artysta pracują głównie w medium fotografii.

12

MACIEJ BUJKO

kurator i twórca kultury, dyrektor BWA Wrocław Galerii Sztuki Współczesnej. Doktor sztuki i absolwent PWSFTviT w Łodzi oraz Instytutu Twórczej Fotografii w Opawie. Założyciel Fundacji TIFF Collective oraz pomysłodawca TIFF Festival, współtwórca grupy roboczej Sympozjum Wrocław 70/20. Kurator wystawy „Wydobycie”.

is a curator, cultural creator, and director of BWA Wrocław Galerii Sztuki Współczesnej. He has a PhD in art and is a graduate of the Film School in Łódź and the Opava School of Photography. He founded the TIFF Collective Foundation and is the originator of the TIFF Festival, a co-creator of the working group Sympozjum Wrocław 70/20. Maciej Bujko is also the curator of *Extraction*.

**WYSTAWY O OBROTACH MATERII:
„ZAŚWIATY” I „WYDOBYCIE”
EXHIBITIONS ON THE REVOLUTIONS OF
MATTER: OTHERWORLDS AND EXTRACTION**

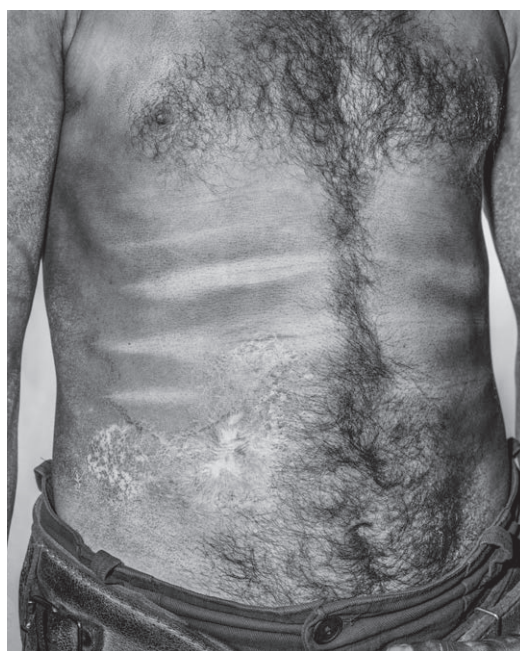
30.06–8.10

BWA Wrocław Główny

www.bwa.wroc.pl

bwawroclaw

→ s. 46, 67, 74

„Wydobycie” to efekt 8-letniej pracy Michała Łuczaka. Wystawa odnosi się do wielkoskalowego procesu eksploatacji węgla na Górnym Śląsku: artysta pokazuje aspekty przemysłu kopalnianego, zabierając nas w drogę prowadzącą przez podziemia, mokradła, pobliza swojego domu, nieczynne kanały czy linie kolejowe. Odwiedzamy także mieszkania i budynki użyteczności publicznej, które w efekcie szkód górniczych zmieniły swoje poziomy nachylenia. „Wydobycie” to z jednej strony piękny fotograficzny esej, na który składają się 73 zdjęcia, a z drugiej – wystawa pozwalająca zrozumieć złożoność działań, jakie człowiek projektuje wobec natury oraz ich długofalowe konsekwencje.

Zaczynamy kilkadziesiąt metrów pod ziemią, w kopalni. Stamtąd wystawa powoli wyprowadzi nas na powierzchnię, odsłaniając kolejne etapy procesu antropogenicznego obiegu węgla. Po drodze odkryjemy także zapachy: palonego czarnego złota oraz kwiatów, które wiosną rosną na hałdach (oba stworzone przez Monikę Opiekę). W zwiedzeniu pomogą teksty znajdujące się na podpórach, przypominających kształtem te z Rudy Śląskiej, gdzie pełnią funkcję utrzymywania budynków ulegających degradacji przez szkody górnicze. Wystawie towarzyszy „Kontekstownik” z krótkimi tekstami napisanymi przez dokumentalistów, kuratorki, naukowców i ekspertki.

Choć mnogość tych narzędzi i doznań może z początku wydać się lekko przytłaczająca, szybko zauważamy, że równie dużo powiedzą nam same fotograficzne prace Michała Łuczaka. Pozwalają nam one rozpoznać charakter Górnego Śląska, a także zrozumieć lepiej naszą własną tożsamość jako osób mieszkających w mieście, które czerpało tak wiele korzyści z wydobywania węgla w innej części tej samej krainy geograficznej.

Extraction is a result of an 8-year-long project by Michał Łuczak. The exhibition refers to a multi-scale coal extraction process in Silesia: the artist shows aspects of the mining industry and takes us on a journey through underground, wetlands, areas near his house, disused canals and railways. We visit flats and public buildings that changed their inclinations due to mining activities. *Extraction*, on the one hand, is a beautiful photographic essay consisting of 73 photographs, and on the other hand – an exhibition which allows us to understand the complexity of actions humans undertake toward nature and their long-term consequences.

We start dozens of metres underground, in a mine. Then, the exhibition takes us outside while revealing the successive stages of the anthropogenic carbon cycle process. On our way there, we discover smells of burnt black gold and of flowers blooming on spoil tips in the spring (both produced by Monika Opieka). We find texts mounted on supports to guide us through the exhibition, resembling those in Ruda Śląska, where they are used to support buildings from deteriorating because of mining. There is a special brochure, *Reference Companion*, with short texts written by documentalists, curators, scientists and experts.

Even though the number of tools and experiences can initially seem overwhelming, we quickly realise how much Michał Łuczak's photographs speak for themselves. They allow us to get to know the character of Silesia and understand our identity as people living in the city which took advantage of coal mining in other parts of Silesia.

fol. Michał Łuczak, z cyklu „Wydobycie”

The exhibitions on revolutions of matter – *Otherworlds* and *Extraction*, which are displayed till 8th October in BWA Wrocław Główny – are two independent narrations from Silesia, the historical land where Anna Orłowska and Michał Łuczak live. Both artists work with photography.

KATARZYNA ROJ

kuratorka, redaktorka, autorka tekstów o kulturze materialnej, od marca 2023 roku w BWA Wrocław zastępczyni dyrektora ds. programu, promocji i edukacji. Prowadzi długofalowy projekt „Kultura Regeneracji”. Kuratorka wystawy „Zaświaty”.

is a curator, editor, and author of texts on material culture. Since March 2023, she has been a deputy director for programme, promotion and education in BWA Wrocław. She has been running the long-term project “Culture of Regeneration.” Moreover, Katarzyna Roj is the curator of *Otherworlds*.

Zaświaty” Anny Orłowskiej to wejście w głąb własnej historii i relacja z tej zwodniczej podróży. Przeszłość splata się tu z teraźniejszością, a łączy je miejsce – stara śląska wieś Sandowitz (Żędowice). Wokół niej orbituje kilka pokoleń rodziny artystki. Centrum tej mikrogalaktyki stanowi młyn, niegdyś napędzany wodami Małej Panwi i skupiający wokół siebie społeczność wsi. W tym świecie człowiek własnoręcznie stwarza rzeczywistość, wykorzystując swoją siłę, kreatywność, a także często zupełnie „analogowe” technologie, które rozumie i potrafi dopasować do własnych potrzeb. Rytm życia wyznaczają tu cykle przyrody i mechanizm wodnego młyna.

Wiele z prac prezentowanych na wystawie pokrytych jest charakterystycznym rudym barwnikiem. To osad żelaza przenikający całą okolicę, w tym leśne źródło i strumyk przepływający nieopodal domu artystki. Już bowiem w epoce żelaza Żędowice były terenem hutniczym, bogatym w rudę darniową, z której wytapiano metal, oraz w lasy dostarczające surowca do wypału węgla drzewnego. Żelazo to nie tylko główny składnik stali, materiału wykorzystanego przez Orłowską podczas tworzenia jej najnowszych prac, to również pierwiastek, który jako jeden ze składników hemoglobiny odegrał decydującą rolę w rozwoju życia na ziemi. Orłowska barwi zadrukowane fotografiami tkaniny w strumieniu wysyconym żelazistą zawiesiną – w ten sposób „wywołuje” nowe wizualne jakości.

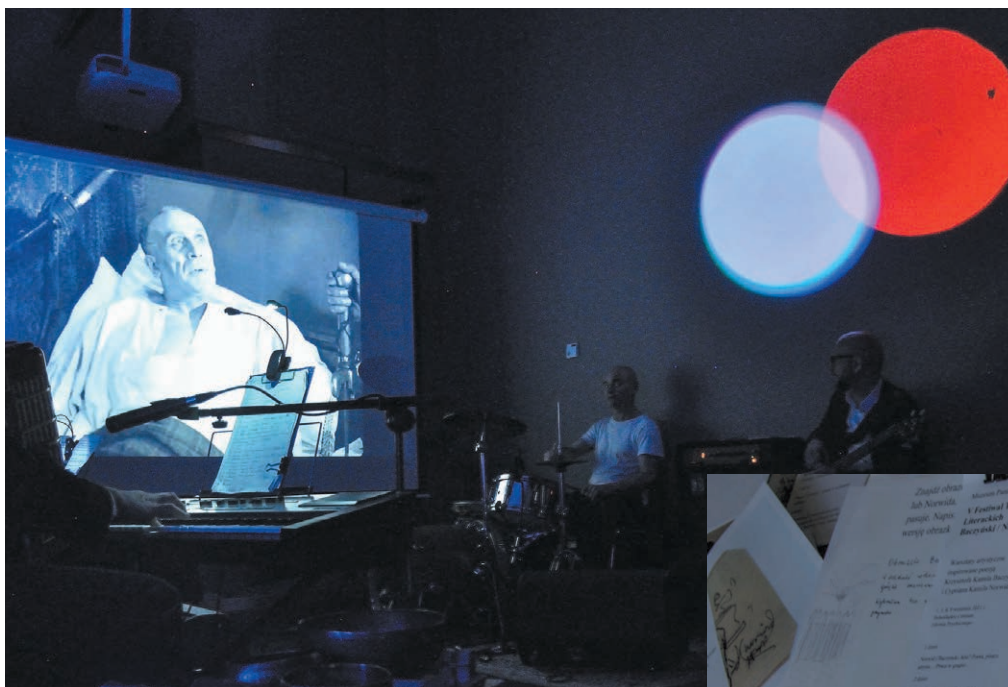
Wystawie towarzyszy przewodnik głosowy, opowiadający o tej jeszcze nie całkiem zindustrializowanej rzeczywistości tuż przed upadkiem kultury chłopskiej. Skrawki wspomnień i zapisków Orłowskiej czyta Krystyna Krotoska, aktorka Teatru Kalambur oraz Anna Pavlyk, opiekunka ekspozycji. Nagrań możecie wysłuchać, przemierzając cztery pokoje „Zaświatów”. Ostatni mieści się w starym drewnianym kościółku w parku Szczytnickim. Na wystawie nie znajdziecie opisów. To propozycja dla osób szukających na świecie dziwów i subtelności. Z niektórych fotografii spoglądają na Was dzieci. Czy potraficie, jak one korzystać ze swej wyobraźni w sposób nieograniczony?

O*therworlds* by Anna Orłowska allows us to access our history and give us a report of this deceptive journey. The past is entangled with the present, and they are connected to a place – the old Silesian village of Sandowitz (Żędowice). A couple of generation of the artist’s family revolves around it. The centre of this small cosmos has been a watermill – in the past, it was powered by the Mała Panew and the residents’ meeting point. In this world, people have moulded their reality by using strength, creativity and often “analogue” technologies which they understand and can adjust to their needs. The rhythm of life has been dictated by nature, seasons, and the mechanism of the watermill.

Many pieces presented at the exhibition have been covered with a unique red dye. An iron residue permeates the whole region, including a small spring and a brook near the artist’s home. Already, in the bronze era, Żędowice was a smelting area, rich in bog iron ores which metal was smelted from, and in forests providing resources for charcoal firing. Iron is not only the main component of steel, a material used by Orłowska for her latest pieces, but also an element which, as one of the constituents of haemoglobin, has played a decisive role in life evolution on Earth. Orłowska dyes fabrics, with photographs printed on them, in a stream saturated with ferrous suspension – this way, she “develops” new visual qualities.

There is a voice guide to the exhibition, talking about the not-so-industrialised reality just before the decline of peasant culture. Krystyna Krotoska, an actress of Kalambur Theatre, and Anna Pavlyk, an exhibition manager, read snippets of memories and notes of Orłowska. You can listen to the recording while roaming the four rooms of *Otherworlds*. The last room is located in an old wooden church in park Szczytnicki. There are no descriptions at the exhibition. The display is for people who look for wonders and subtleties in the world. There are children in some of the photos. Can you use your imagination limitlessly, just like they can?

Nie taki kanon straszny

Taming the canon

Zbigniew Herbert w jednym ze swoich najlepiej znanych utworów pytał: *Dlaczego klasycy?* Muzeum Pana Tadeusza zadaje sobie to samo pytanie już od siedmiu lat, organizując trwający kilka miesięcy Festiwal Tradycji Literackich.

In one of his most popular poems, Zbigniew Herbert asked, *Why the Classics?* Pan Tadeusz Museum has been asking the same questions for seven years and organising the month-long Literary Traditions Festival.

Gdy w 2017 roku tworząc pierwszą edycję Festiwalu Tradycji Literackich, jego pomysłodawcy postanowili zmierzyć się z legendami polskiej literatury: Adamem Mickiewiczem i Tadeuszem Różewiczem. Wybrane wątki z ich twórczości zainspirowały realizację wydarzeń dla różnych grup odbiorców – dzieci, licealistów, seniorów, ale i nauczycieli, pacjentów Dolnośląskiego Centrum Zdrowia Psychicznego czy wychowanków młodzieżowych ośrodków socjoterapii.

Bohaterami kolejnych edycji byli Juliusz Słowacki i Zbigniew Herbert (2018), Gabriela Zapolska i Witold Gombrowicz (2019), Krzysztof Kamil Baczyński i Cyprian Kamil Norwid (2021) oraz Maria Konopnicka i Tadeusz Gajcy (2022). Kuratorzy festiwalu dyskutowali z kanonem literackim i romantycznym paradygmatem; odnosili się do zagadnień związanych choćby z milczeniem poety, gestami testamentalnymi, onirycznością, niedyskrecją czy hipochondrią. Festiwalowy dialog z tradycją polega zarówno na poznawaniu okoliczności historycznych, w jakich twórczość klasyków powstawała, jak i osadzeniu jej we współczesnych kontekstach. Są to przeważnie pisarze znani z kanonów lektur, ale niekoniecznie czytani dla przyjemności lub bez zawodowego interesu.

W 2023 roku postawiono na twórców, którzy do zbiorowej świadomości nie weszli jako ci, którzy kształtują postawy narodu tyrtejskim wołaniem czy bolesnym lamentem, ale śmiechem i (kaśliwą bądź życzliwą) ironią: Aleksandra Fredrę i Wisławę Szymborską. W programie tegorocznej odsłony wydarzenia znajdziemy wystawy, warsztaty i spotkania – prezentację zbiorów Ossolineum podczas ekspozycji „Fredro dzieciom”, spotkanie z laureatem lub laureatką Nagrody im. Witolda Gombrowicza, warsztaty pisania z Jackiem Dehnelem oraz zajęcia teatralno-ruchowe dla dzieci. Po raz kolejny twórcy Festiwalu Tradycji Literackich podejmą próbę odczarowania literackiego kanonu, który wcale nie musi być nudny.

When in 2017, the first edition of the Literary Traditions Festival commenced, its creators decided to tackle the legends of Polish literature: Adam Mickiewicz and Tadeusz Różewicz. Chosen excerpts from their works inspired events for various age groups – children, high school students, seniors, teachers, and patients of the Lower Silesian Centre for Mental Health and children from youth sociotherapy centres.

The heroes of the following editions were Juliusz Słowacki and Zbigniew Herbert (2018), Gabriela Zapolska and Witold Gombrowicz (2019), Krzysztof Kamil Baczyński and Cyprian Kamil Norwid (2021), and Maria Konopnicka and Tadeusz Gajcy (2022). The festival's curators challenged the literary canon and romantic paradigm, referred to motifs of, e.g. a poet's silence, testamentary gestures, dreaminess, indiscretion or hypochondria. The festival's dialogue with the tradition is based on learning about the historical circumstances of creating a classic and situating it in modern contexts. Mostly, these are the writers known from the reading canon but not necessarily read for pleasure or without professional interest.

For 2023, the curators chose artists who, in the collective consciousness, do not shape the attitudes of the nation with a tyrannical cry or a painful lament but with laughter and (biting or kindly) irony: Aleksander Fredro and Wisława Szymborska. This year's programme consists of exhibitions, workshops and meetings – display of Ossolineum's collection during the exhibition *Fredro for Children*, meeting with a laureate of the Witold Gombrowicz Award, creative writing course with Jacek Dehnel and drama and dance classes for children. Again, the creators of the festival aim to make the audience realise the literary canon does not have to be boring.

VII FESTIWAL TRADYCJI LITERACKICH
7TH LITERARY TRADITIONS FESTIVAL

1.04-29.10

Muzeum Pana Tadeusza / Pan Tadeusz Museum

www.muzeumpanatadeusza.ossolineum.pl

panatadeusza

→ s. 61

Dobromiła Jankowska

fol. ze zbiorów Muzeum Pana Tadeusza

~~2019~~

~~2020~~

~~2021~~

~~2022~~

2023

otwarcie:
23 września 2023

KRUPA ART
FOUNDATION

17.03250

Rynek 27/28
PL 50-101 Wrocław

51.10909

KRUPAARTFOUNDATION.PL

5
pytań
do:

WIKTORII WIKTORCZYK

Na przełomie września i października do Wrocławia po raz kolejny zjadą się trupy teatralne z różnych stron Europy, by wziąć udział w 10. edycji Międzynarodowego Festiwalu Teatrów dla Dzieci „Dziecinada”. O programie jubileuszowej odsłony teatralnego święta opowiada „Niezbędnikowi” jego producentka – Wiktoria Wiktorczyk.

Rozmawiała: Paula Szewczyk

1. Zbliża się kolejna edycja „Dziecinady” – tym razem już dziesiąta! Jak wspominasz początki festiwalu?

Pierwsza edycja była absolutnie szalona pod względem organizacyjnym, ale też ogromnie inspirująca. Sale pękające w szwach, dzieci piszczące jak na koncercie The Beatles... Premierowa odsłona udowodniła nam, jak wielkie jest zapotrzebowanie na takie wydarzenie, jak niezaspokojony jest głód różnorodności teatralnej wśród najmłodszych widzów, jak bezwzględnie szczerą i wdzięczną widownią są dzieci i jakie cuda teatr może zdziałać.

Od 10 lat „Dziecinada” nie zmieniła swojego przekonania o tym, że teatr powinien być dostępny dla wszystkich i że ma on wielką moc, by oswajając z nieznanym, by integrować międzyludzko, międzypokoleniowo i międzykulturowo, by wspierać wielowymiarowy rozwój dzieci, rodziców i opiekunów. Żartujemy, że byliśmy dostępni zanim pojawiła się ustawa o dostępności i nadal tę misję realizujemy: bez tworzenia podziałów, używając teatru jako narzędzia do spotkania, integracji, rozbudzenia ciekawości o drugim człowieku. Także i w tym roku

część działań przebiegnie pod znakiem osławiania rozmaicie rozumianej inności, zarówno dzięki artystycznym wypowiedziom, jak i dostępności spektakli dla osób z niepełnosprawnościami oraz niezależnie od sytuacji materialnej widzów.

2. Jakie spektakle w tym roku trafiły do festiwalowego programu? O czym opowiadają, jakie historie prezentują?

10. edycja „Dziecinady” pochyla się nad cyklem życia: od narodzin, przez dzieciństwo i siłę wyobraźni, którą ono ze sobą niesie, po spotkania, z których tworzy się dojrzałe relacje. Opowiemy o pięknej miłości, ale i o nieoswojonych emocjach, takich jak samotność. Wsłuchamy się w historie o domu, o swoim miejscu na ziemi, ale i o stracie oraz odnajdowaniu na nowo tego, co daje nam poczucie bezpieczeństwa. Poruszymy temat „innych”, „obcych”, którzy zaburzają spokój i zabierają pewność, ale przynoszą też coś nowego – magię... Poruszymy temat akceptacji nieoczekiwanych zmian i pójścia na kompromis, ale także prawa do życia w zgodzie z samym sobą, do samodzielnego myślenia i stanowienia o sobie. Na scenie wielokrotnie pojawi się też temat piękna naszej planety i tego, w jaki sposób powinniśmy o nią dbać. Każdy zaproszony spektakl to opowieść – wierzę, że opowieści takie nas kształtują, podtrzymują na duchu i nadają znaczenia naszemu życiu.

Teatr zawita w miejsca nieoczywiste. Intymne, sensoryczne spektakle – z bardzo bliską, zacierającą granice między aktorem i widzem relacją – kontrastować będą z plenerową, skapaną w słońcu imprezą. Tradycja spotka tu nowoczesność. Nastrojowy teatr ulicznych wagabundów i duże widowiska sceniczne zestawione zostaną ze spektaklami, które przekonają, że cały teatralny świat może z powodzeniem zmieścić się w małym pudełku, a w niewielkich miniaturach kryje się wielki potencjał.

3. Festiwal to każdorazowo okazja, by spotkać we Wrocławiu performerów i performerki z różnych stron Polski, Europy, a nawet świata. Jakie teatry ugościcie w tym roku?

W tym roku „Dziecinadę” odwiedzą m.in. artyści z Włoch, Finlandii, Litwy czy Słowacji. Zaplanowaliśmy także Dzień Niderlandzki. Teatr dla Młodego Widza z Holandii ma wiele do zaoferowania: ogromną wszechstronność gatunków teatralnych, wielokulturowość, dużą dawkę humoru i zrozumienie potrzeb młodego widza, poważne podejście do tej grupy odbiorczej.

4. Festiwalową tradycją stało się wychodzenie z prezentacjami w przestrzeń miasta – gdzie w tym roku odbędzie się dzień plenerowy? Jakie atrakcje zaplanowaliście?

Do współorganizacji prezentacji plenerowych zaprosiliśmy Centrum Historii Zajezdnia i na sąsiadującym z nim placu obejrzyć będzie można 6 spektakli (w tym dwa ogromne widowiska uliczne), posłuchać koncertu, wziąć udział w warsztatach teatralnych, rękodzielniczych, cyrkowych, przeróżnych animacjach i spotkaniach – także dla rodziców.

5. Podczas ostatniej edycji wybraliście się z „Dziecinadą” poza granice Wrocławia. Czy w tym roku macie podobne plany?

W zeszłym roku zrealizowaliśmy naszą pierwszą ekspansję terytorialną, wyruszając w Dolny Śląsk z cyklem „Dziecinada w trasie” i organizując bezpłatne spektakle w mniejszych miejscowościach naszego województwa: Leśnej, Lubinie, Szklarskiej Porębie. Tę niezwykłą podróż kontynuować będziemy i podczas edycji 2023. Z początkiem września odwiedzimy ponownie kilka miejscowości na Dolnym Śląsku – szczegółowy rozkład jazdy ogłosimy już wkrótce!

10. MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL
TEATRÓW DLA DZIECI „DZIECINADA”
10TH INTERNATIONAL FESTIVAL
OF CHILDREN'S THEATRES "DZIECINADA"

28.09-1.10

różne lokalizacje / many locations

www.dziecinada.wroclaw.pl

FestiwalDziecinada

→ s. 60, 71

= 5 = questions for:

WIKTORIA WIKTORCZYK

At the turn of September and October, Wrocław will again welcome theatre groups from all over Europe which will participate in the 10th edition of the International Festival of Children's Theatres "Dziecinada". Wiktorcia Wiktorczyk – the organiser of the festival – talks about the programme for the jubilee edition.

Interviewer: **Paula Szewczyk**

1. Another edition of "Dziecinada" is approaching - the tenth! What do you think about the very beginning of the festival?

The first edition was absolutely crazy regarding its organisation, but it was also immensely inspiring. The rooms were full, and the children were happily squealing – like at The Beatles' concert... The first edition proved the need for such events, how insatiable hunger for theatre diversity was among the young audience, how unapologetically honest and appreciative audience children were, and what miracles theatre can work.

For ten years, "Dziecinada" has not changed its conviction that theatre should be widely accessible to everyone and its importance in learning about the unknown, integrating people across generations and cultures, and supporting the development of children, parents and guardians. We joke we were inclusive before the law on inclusivity was introduced, and we still have this mission: without barriers and by using theatre as a means to meet, integrate with, and incite curiosity about other people. So also this year, a part of the programme will be dedicated to learning about otherness, whatever it is, through artistic expressions and inclusivity of plays for children with disabilities, regardless of the financial situation of the audience members.

2. What plays will be included in this year's programme? What stories will they present?

The 10th edition of "Dziecinada" focuses on the life cycle: from birth through childhood and the power of imagination it entails, to meetings which evolve into mature relationships. We will talk about beautiful love and also about difficult feelings, such as loneliness. We will listen to stories about home, your place on earth, but also about loss and rediscovering what gives us safety. We will touch upon the topic of "others," who disturb peace and take away confidence but bring something new – magic... We will touch upon the topic of accepting unexpected changes and compromise, but also the right to live peacefully with yourself, think independently and have agency over yourself. The issue of the beauty of our planet and how we should take care of it will also be presented on the stage. Every play is a story – I believe such stories shape us, uplift us and add meaning to our lives.

The theatre will visit unexpected places. Intimate, sensual plays – with a close, blurred line in the relation between an actor and the audience – will contrast with an outdoor party in full sunlight. Tradition meets modernity. The atmospheric theatre of street vagabonds and big stage shows will be contrasted with plays aiming to convince that

the whole theatre could fit into a small box and that tiny miniatures hold great potential.

3. Every time, the festival is an opportunity to meet performers from Poland, Europe and all over the world. What theatres will come this year?

This year, "Dziecinada" will host artists from, e.g. Italy, Finland, Lithuania and Slovakia. We have also planned the Dutch Day. Theatre for a young audience member from the Netherlands has so much to offer: massive diversity of genres, multiculturalism, humour and understanding of their needs, and a serious approach to this age group.

4. It has been the festival's tradition to take plays into public spaces - where will the open-air day take place this year? What attractions have you planned?

We have invited the Depot History Center to co-organise the open-air day presentations. In the area next to the centre, you will see six plays (including two big street shows), listen to a concert, and participate in a theatre, handicrafts, circus workshops, various animations and meetings – also for parents.

5. You took "Dziecinada" outside the Wrocław city limits during last year's edition. Do you want to do something similar this year?

Last year we accomplished our first territorial expansion by taking "Dziecinada on tour" across Lower Silesia and organising free shows in smaller towns in the voivodeship: Leśna, Lubin and Szklarska Poręba. This unusual journey will also take place in the 2023 edition. At the beginning of September, we will visit several towns in Lower Silesia – the itinerary will be announced soon!

#weareopenheim

ZA WSPÓLNIE SPĘDZONE 5 LAT

DZIĘKUJEMY

Za nami **1826** dni działalności.

W tym czasie odwiedziliście **18** wystaw, wzięliście udział w ponad **100** spotkaniach i wysłuchaliście **15** koncertów.

Razem przejechaliśmy **2847** kilometrów w ramach programu OP_TOURS i zwiedziliśmy **19** galerii podczas niedzielnych spacerów OP_WALKS.

Zrealizowaliśmy wspólnie wiele projektów artystycznych podczas **5** programów rezydencyjnych, także w czasie pandemii. Spośród Was, do Programu Mentorskiego OP_YOUNG, zgłosiło się **184** osoby, dzięki czemu zrealizowaliśmy **4** fantastyczne wystawy z udziałem **8** nagrodzonych artystów i artystek.

Wspólnie wypoczywaliśmy w Tarcynie na corocznych piknikach FLOWLAND. Tam rozwijamy dla Was nasze ekologiczno-artystyczne gospodarstwo i dom rezydencyjny.

Jesteśmy Wam wdzięczni za te wszystkie lata spędzone razem.

Mamy nadzieję, że niebawem ponownie zobaczymy się w naszym domu dla kultury OP ENHEIM.

OP ENHEIM

Plac Solny 4, Wrocław
openheim.org
fb.com/openheim
instagram.com/op_enheim

MECENAS

GENTZ
BECKIERSKI WALT & BODANE

MECENAS HONOROWY

WOMAK
HOLDING

PARTNERZY

SDZLEGAL
SCHINDHELM
law. tax. clarity.

REEM

OPEN REKLAMA

Oksana Sotnik-Krzyżanowska

Oda do niedoskonałości

Ode to imperfection

Między 27 września a 1 października w Kinie Nowe Horyzonty i innych przestrzeniach miasta odbędzie się 11. edycja festiwalu filmów o mieście i architekturze MIASTOmovie. Organizowana przez Wrocławską Fundację Filmową impreza tej jesieni skupi się na architekturze nienormatywnej, nietypowej, nieujętej w planach czy projektach.

The 11th edition of the film festival MIASTOmovie, presenting films about the city and architecture, will be held from 27th September to 1st October in the New Horizons Cinema and other places in Wrocław. Organised by Wrocław Film Foundation, the event will focus on non-normative, unusual architecture not included in the city plans and projects.

11. MIASTOmovie – FESTIWAL FILMÓW O MIEŚCIE I ARCHITEKTURZE
 MIASTOmovie – 11TH EDITION OF THE CITY AND ARCHITECTURE FILM FESTIVAL

27.09–1.10

Kino Nowe Horyzonty i inne lokalizacje
 / New Horizons Cinema and other locations

www.miaстомovie.pl

MIASTOmovie

→ s. 56, 71, 77

Mija już dziesięć lat, od kiedy odbyła się pierwsza edycja MIASTOmovie, festiwalu, który wciąż pozostaje jedynym w Polsce wydarzeniem filmowym w całości skupionym na kinie architektonicznym. Selekcja filmów za każdym razem powiązana jest z hasłem – motywem przewodnim edycji. I tak, dla przykładu: w 2017 roku festiwal zajmował się relacjami sąsiedzkimi, w roku 2019 jego tematem były gmachy publiczne, a podczas ostatniej edycji – estetyką architektury, jej formą. Nadchodząca odsłona zatytułowana będzie „Niedoskonałości” i skoncentruje się na tym, co stanowi w mieście odstępstwo od normy: jest wadą, felerem, niedostatkim, ale niekiedy także przejawem oddolnej energii i spontaniczności oraz tym, co nadaje miejscu jego wyjątkowy charakter.

11. edycję wydarzenia otworzy film „Robin Hood Gardens” w reżyserii Thomasa Beyera i Adriana Dorschnera, stanowiący portret tytułowego londyńskiego osiedla, które pod koniec lat 60. XX wieku zaprojektował duet Alison i Petera Smithsonów. Zespół dwóch brutalistycznych bloków, dialogujący z Corbusierowską Jednostką Mieszkalną, poprzez nowatorski program funkcjonalny stanowić miał kompleksową odpowiedź na potrzeby lokatorów. Szybko okazało się jednak, że wielu ta „maszyna do mieszkania” jawiła się nie jako cudowne *perpetuum mobile*, ale coraz bardziej uciążliwy rżech. Czy więc Robin Hood Gardens było niezrozumianym arcydziełem, czy porażką jego projektantów? Co sprawiło, że w 2018 roku, w tym samym czasie, gdy na Biennale Architektury w Wenecji fetowano to modernistyczne osiedle jako projekt wybitny, na Tower Hamlets w Londynie trwała już jego rozbiórka?

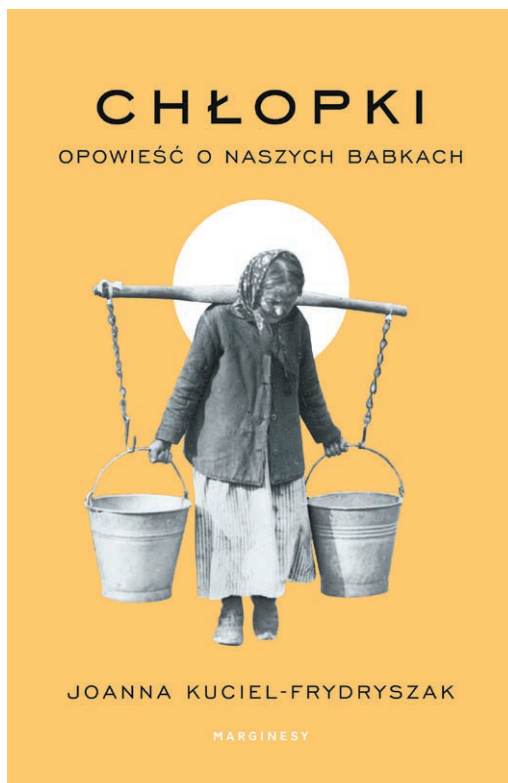
Do istoty niedoskonałości – podobnie jak Beyer i Dorschner – próbują dotrzeć i twórcy innych festiwalowych filmów oraz uczestnicy i uczestniczki komentujących je spotkań (w przypadku otwarcia: projektant Mikołaj Smoleński i socjolożka Marta Smagacz-Poziemska oraz prowadzący, architekt i popularyzator architektury, Łukasz Harat). Nienormatywną miejskość będzie można eksplorować także poza salą kinową – choćby podczas urbanistycznych spacerów czy wizyty w Muzeum Architektury na poświęconej samowolom budowlanym przełomu wieków wystawie „Teren prywatny”.

It has been ten years since the first edition of MIASTOmovie – the only festival in Poland fully dedicated to films about architecture. Each year, the choice of movies is connected to a slogan – a leitmotif of each edition. For example, in 2017, the festival focused on relations with neighbours; in 2019, it was public edifices, and the last edition – architectural aesthetics, its form. The upcoming edition is titled “Imperfections” and focuses on what stands out from the norm in the city: it is a flaw, fault, and shortcoming, but also, sometimes, it is a sign of grassroots energy and spontaneity and something that gives it its unique character.

The 11th edition will be opened with *Robin Hood Gardens*, directed by Thomas Beyer and Adrian Dorschner; it is a portrait of a London district with the same name, which at the end of the 1960s was designed by Alison and Peter Smithson. The complex of the two brutalist blocks of flats, standing in dialogue with the Corbusier Housing Unit, as an innovative functional programme, was built as a comprehensive answer to the needs of the residents. It soon turned out that for many people, this “machine for dwelling” seemed not like a perfect *perpetuum mobile* but like a piece of annoying junk. So is Robin Hood Gardens a misunderstood masterpiece or a failure of its designers? So what happened in Tower Hamlets in 2018 when at the Venice Biennale of Architecture, this modernist estate was celebrated as an outstanding project while, at the same time, it was being demolished?

Like Beyer and Dorschner, the creators of other festival films and the participants of the meetings commenting on them (in the case of the opening: designer Mikołaj Smoleński and sociologist Marta Smagacz-Poziemska, as well as the presenter, architect and architecture populariser Łukasz Harat) will also try to get to the essence of imperfection. The non-normative urbanism can also be explored outside the cinema, for example, during urban walks or a visit to the Museum of Architecture to see the exhibition *Private Property*, dedicated to turn-of-the-century buildings erected without permits.

= w skrócie =

20

Data premiery / Release date:
17.05.2023

Wydawnictwo / Publishing house:
Marginesy

Liczba stron / Number of pages:
496

Oprawa / Binding:
twarda / hardcover

CHŁOPKI OPOWIEŚĆ O NASZYCH BABKACH

JOANNA KUCIEL-FRYDRYSZAK

”

Na początku lat dwudziestych, gdy panie miejskie zrzucają gorsety i skracają sukienki, kobiety wiejskie zdejmują z głów rańtuchy – szerokie pasy płótna, część ludowego stroju, które w niektórych regionach wkładają na święta religijne. Rańtuchy trafiają do kościołów, a na wschodzie do cerkwi i odtąd służą za obrusy liturgiczne. Kobiety zakładają w ich miejsce zwykle chustki, z którymi nie rozstają się od pokoleń.

Chustka chłopki to dużo więcej niż zwykłe okrycie głowy. W polu osłania jej właścicielkę od wiatru, słońca i zimna; przy dojeniu krowy chroni mleko, w kuchni pozwala gotować bez ryzyka, że włos wpadnie do jedzenia. W końcu – można nią zakryć rzadko myte, często skołtunione włosy. Jednak dla mężatek to także symbol ich skromności i pokory i nie tylko noszą je na zewnątrz, ale też w domu i koniecznie w kościele. Tak nakazuje prawo kanoniczne Kościoła katolickiego z 1917 roku: podczas gdy kobieta musi głowę przykryć, mężczyzna przeciwnie, powinien nakrycie głowy zdjąć. („Mężczyzna zaś nie powinien nakrywać głowy, bo jest obrazem i chwałą Boga, a kobieta jest chwałą mężczyzny” – głosi Pierwszy List św. Pawła do Koryntian).

Dla wielu kobiet chustka to najbardziej upragniony prezent. Na co dzień gładka, lniana, w kształcie kwadratu, od święta wzorzysta, kaszmirowa. Najbardziej zdobne kosztują tyle co krowa. Z początkiem lat dwudziestych produkcja fabryczna chustek dla kobiet dopiero się zaczyna, dotąd nosiło się ręcznie robione. Duże, wełniane, w kratę – zwane oknowatymi, jesionkami lub kramarkami – służą do okrycia, zamiast płaszczka.

Gdy w Łodzi powstaje fabryka tak zwanego polskiego tybetu, czyli wełny czesankowej owiec lub kóz tybetańskich, w Polskę wysyłane są kolorowe chusty o intensywnych kolorach, zwykle z motywami róży, zwane tybetkami, salinówkami lub merynoskami. Interes kręci się świetnie, każda wiejska kobieta ma co najmniej kilka chustek na głowę i chociaż jedną do okrycia w zimniejsze dni.

W Jurgowie na Spiszu jeszcze długo po drugiej wojnie światowej mieszkańcy opowiadali sobie o jednej takiej, która chodziła na prządki, a tam za każdym razem zabawiała się z innym mężczyzną. Któregoś dnia nakrył ją na tym jej mąż.

Pojawił się znieca w domu, w którym kobiety przedły, gdy jego żona właśnie tańczyła z chłopakiem. Zanim ją zbil, zrzucił jej z głowy chustkę. Wieś dobrze zapamiętała właśnie to, w jaki sposób chłop ukarał swoją żonę, ponieważ chustka to stempel i pozbawić jej kobietę to tyle, co ją wykluczyć, a więc upokorzyć i odrzucić. Mężatka bez chustki to widok hańbiący. Nie powinna bez niej wychodzić z domu i musi odpowiednio ją wiązać – w niektórych regionach pod brodą, a w innych z tyłu, pod włosami.

Jak wielkie ma to znaczenie, przekonała się dziewczyna ze wsi Błażowa, która idąc do kościoła, zawiązała chustkę z tyłu, niezgodnie z lokalną tradycją. Podczas mszy w tamtejszym kościele inna kobieta ściągnęła chustkę z jej głowy. A o jej występku huczała cała wieś. Nie należy łamać zasad. Wszystkie muszą wiązać tak samo.

Matka Michała Sobkowa, wrocławskiego lekarza, gdy tuż po wojnie w ramach tak zwanych repatriacji ich rodzina przybyła z Podola na przedmieścia Wrocławia, długo nie mogła się pogodzić z tym, że kobiety zamężne pokazują się na ulicy bez chustki. „Jak tak można! Czy one nie mają wstydu?” – pytała i zagroziła swojej córce, że „jeśli i ona ośmieli się podobnie postępować, nie ma czego szukać w ich domu”. Już wcześniej oburzała się, że mężatki noszą chustki w sposób niedozwolony – czyli wiążą sobie kokardy pod brodą, tak jak dziewczynki. U nich, w podolskim Koropcu, mężatka musiała robić węzełek z tyłu i ten sposób wiązania nie podlegał negocjacji. „Był on świętością, na miarę kultu religijnego – wspominał doktor Michał Sobków. – Ułożenie chustki było przemyślane. Od przodu zakrywała czoło aż do brwi i stąd być może kość bezwstydną w nazewnictwie anatomicznym jest też czasem nazywana *os iferecundum*, co oznacza kość bezwstydną. Ostatnią częścią garderoby, którą zdejmowała grzesznica przed pójściem do łóżka męża, i to dopiero po zgaszeniu lampy, była właśnie chustka. Zaś pierwszą czynnością rano, przed obudzeniem się małżonka, było założenie jej na głowę”.

long story short

JOANNA KUCIEL-FRYDRYSZAK

dziennikarka, absolwentka polonistyki na Uniwersytecie Wrocławskim. Autorka biografii „Słonimski. Heretyk na ambonie”, nominowanej w najważniejszych konkursach na Historyczną Książkę Roku (im. K. Moczarskiego i O. Haleckiego), biografii Kazimierzy Iłakowiczówny „Iłła”, nominowanej do Nagrody im. Józefa Łukaszczyka, oraz bestsellerowej książki „Służące do wszystkiego”, która znalazła się na liście dziesięciu najważniejszych książek 2018 roku dwumiesięcznika „Książki. Magazyn do Czytania” i otrzymała nominację do Nagrody Historycznej „Polityki” oraz Nagrody „Newsweeka” im. T. Torąńskiej.

is a journalist and a graduate of Polish studies at Wrocław University. She is the author of *Słonimski. Heretyk na ambonie* (nominated in the most prestigious competitions of Kazimierz Moczarski Historical Book of the Year and Oskar Halecki Historical Book of the Year), *Iłła*, a biography of Kazimiera Iłakowiczówna (nominated for Józef Łukaszczyk Awards), and *Służące do wszystkiego*, a bestseller ranked among the ten most important books of 2018 according to the bimonthly magazine “Książki. Magazyn do Czytania” and nominated for the Polityka Historical Award and Newsweek’s T. Torąńska Award.

PEASANT WOMAN THE STORY OF OUR GRANDMOTHERS

JOANNA KUCIEL-FRYDRYSZAK

”

At the beginning of the 1920s, when women living in cities discarded their corsets and shortened their skirts, women in villages took off their festive headscarves – wide strips of fabric, a part of a folk costume, which in some regions were worn for religious holidays. Headscarves ended up in churches and in the Eastern territories – in Orthodox churches and have been used as altar cloths since then. Instead, women put on everyday headscarves, which they had been wearing for generations.

For a peasant woman, a headscarf is more than a headwear. While she was working in a field, it protected her from wind, sun and cold; while she was milking cows, it protected the milk. While she was cooking, it prevented hair from falling into the food. And lastly – you could cover your rarely washed, matted hair. But for married women, it was also a symbol of modesty and humility, and they wore headscarves not only outdoors but also at home and obligatorily in church. That is what the Canon Law of the Catholic Church of 1917 said, “Men [...] shall be bareheaded; [...] women, however, shall have a covered head [...]” (“For a man ought not to cover his head, since he is the image and glory of God, but woman is the glory of man,” says the First Epistle to the Corinthians).

Many women dreamt of receiving a headscarf as a present. For everyday use, the kerchief was linen, square-shaped, without any patterns; for special occasions – the headscarf was patterned and cashmere. The most ornamental one cost as much as a cow. At the beginning of the 1920s, the mass production of headscarves for women just started; until then, women had had to wear handmade products. Big, woollen plaid headscarves – under various local names – were used instead of a coat, similar to a blanket scarf.

When a factory of sheep or Tibetan goat worsened yarns opened in Łódź, colourful and vibrant, with rose patterns, headscarves and kerchiefs were sold all over Poland. The business ran smoothly as every woman had several headscarves and at least one blanket scarf for colder days.

In Jurgów in Spisz, many years after World War II, the residents still told stories of a woman who, under the guise of meeting other women during

an Advent to spin, pluck feathers or do other activities together – as an old folk tradition has it, met with another man. One day her husband caught her red-handed as he unexpectedly arrived at the house where the women were gathered, but his wife was dancing with a man. Before he beat her up, he tore the scarf off her head. Every villager remembered well the punishment her husband administered because the kerchief was a symbol, and to take it off a woman’s head equalled exclusion, humiliation and rejection. A married woman without a headscarf is a disgrace. She should not leave home without it and tie it properly – in some regions under the chin, in others – at the back of her head, under the hair.

A girl from Błażowa learnt about it the hard way as before she left for church, she had tied her kerchief in the back, breaking the local rule. During a mass, some woman tore the scarf off her head. The whole village was gossiping about it. You must not violate the laws. Every woman had to tie scarves the same way.

When Michał Sobków, a doctor from Wrocław, and his family arrived in the suburbs from Podole for the so-called “war repatriations,” for a long time, his mother could not accept that unmarried women did not wear headscarves. “That is unimaginable! They have no shame?!” she said, threatening her daughter that “if she dared to follow suit, she would be expelled from their house.” Even before, the mother had been outraged by married women wearing headscarves incorrectly – by tying them under their chins like girls used to do. In their region, in Koropiec, a married woman had to tie the headscarf in the back, which was non-negotiable. “This way of tying was sacred, almost cult-like,” said Doctor Michał Sobków, “The position of the kerchief was well thought-out. In the front, it covered the forehead, reaching the brows. Maybe that is why in the anatomy terminology, it is called *os iferecundum*, which means a shameless bone. And the headscarf was the last piece of clothing taken off by a sinful woman before she entered her husband’s bed and after turning off the light. And the first thing to do in the morning, before her husband got up, was to put the scarf on her head.”

Słowniczek przyszłości kultury

W ostatnich dniach czerwca poznaliśmy wyniki prowadzonej w 2022 roku Diagnozy Wrocławskiej Kultury. Z niemal dwustustronicowego raportu dowiemy się nie tylko tego, jakie są najważniejsze punkty na kulturalnej mapie Wrocławia, jak wygląda miejska polityka kulturalna, ale i tego, jak przyszłość sektora wyobrażają sobie jego twórcy i twórczynie.

Diagnoza samorządowego pola kultury, prowadzona w drugiej połowie 2022 roku przez Wrocławski Instytut Kultury na zlecenie Urzędu Miejskiego Wrocławia, ma stanowić materiał wyjściowy do stworzenia wieloletniego programu rozwoju. Poprzedni – „Kultura – Obecna!” – powstał w 2017 roku i zarysowywał przestrzenie, o które należało zadbać i wzmocnić po doświadczeniu Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016. Nowy program będzie odpowiedzią na aktualne wyzwania i potencjał sektora, wynikające tak z wewnętrznych napięć i globalnych kryzysów, jak i np. z przeprowadzenia Wrocławskiego Kongresu Kultury i pierwszych wyborów do Wrocławskiej Rady Kultury.

Do udziału w badaniu zaproszono 20 ekspertów i ekspertek o różnych specjalizacjach, w warsztatach wydobywczych i rozmowach fokusowych wzięło udział ponad 120 kreatorów i kreatorów życia kulturalnego, a niemal 300 osób dołączyło do pierwszego w historii środowiskowego samospisu. To ogromne zaangażowanie pozwoliło na opracowanie szeregu zagadnień: opisanie cech szczególnych, języka i wartości wrocławskiej kultury czy zmapowanie tworzących ją podmiotów. Kilka spotkań poświęcono też przyszłości – zarówno określeniu wyzwań stojących przed środowiskiem, jak i naszkicowaniu jej pozytywnych scenariuszy.

Tym ostatnim tematem zajął się cykl warsztatów zatytułowany „Twórczy Wrocław Przyszłości” zorganizowany jako ćwiczenie z tworzenia nowych słów. Metodę tę zaprezentował podczas wizyty w Pracowni Rezyliencji prowadzonej przez BWA Wrocław (które programowało tę część diagnozy) Adrian Krężlik – architekt, projektant i wykładowca. Afirmatywne słowotwórstwo wykorzystane zostało jako poręczne narzędzie, umożliwiające biorącym udział w badaniu osobom twórczym przedstawienie pomysłów na to, jak Wrocław mógłby wyglądać i funkcjonować w przyszłości.

Poznajmy więc nowe słowa-klucze do scenariuszy kulturalnej przyszłości Wrocławia.

Jak będą wyglądać i działać przestrzenie do tworzenia sztuki?

Wspólnotyzm — współlistnienie i współdziałanie ze sobą na równych warunkach, tworzenie środowiska otwartego na wspólne działania i gotowego do podejmowania międzysektorowych inicjatyw.

W Twórczym Wrocławiu Przyszłości powstają inkubatory twórcze: współdzielone przestrzenie do tworzenia, działające w budynkach bez funkcji mieszkalnej (dzięki czemu nie zakłócają funkcjonowania lokalnej społeczności). Sąsiedowanie różnych osób i grup sprzyja współpracy, rachunek ekonomiczny również wypada korzystniej niż w przypadku wielu pojedynczych pracowni.

Jak będą wyglądać i działać przestrzenie do prezentowania sztuki?

Scenokolektywność — postawa oparta na dzieleniu się przestrzeniami do prezentacji sztuki z innymi osobami/ inicjatywami twórczymi; wspólne, kolektywne organizowanie takich przestrzeni.

W Twórczym Wrocławiu Przyszłości osoby twórcze mogą swobodnie tworzyć i prezentować się przed wrocławską publicznością. Powstaje transparentny, partnerski system współpracy z instytucjami, w których budżetach zabezpieczone są dodatkowe środki umożliwiające prezentację dokonań artystów/-ek rodzimych, w tym zwłaszcza twórców/-czyń niekomercyjnych i debiutujących.

Dom Spokojnej Twórczości — miejsce opieki dla osób twórczych na starość.

Grantkurek — przejrzysty, transparentny, przyjazny dla osób twórczych pod względem procedur system dystrybucji środków finansowych na działania twórcze.

Jaki będzie duch miejsca w Twórczym Wrocławiu Przyszłości?

Miejsca z duchem to miejsca atrakcyjne, wyjątkowe, wyróżniające się na tle innych przestrzeni tworzących obraz i tożsamość miasta. Miejsca te przyciągają z różnych powodów: ciekawą architekturą, wielowątkową historią, różnorodnością społeczną, wielowątkową przeszłością, sztuką. Tworzenie takich miejsc wymaga działań prowadzonych przez władze miasta, ale także, jeśli nie przede wszystkim, zaangażowania osób twórczych.

Jak zbudować ducha przyszłego Wrocławia? Podstawowe cele to:

1. Stworzenie porozumienia i zrozumienia między urzędem a artystkami i artystami.
2. Zwiększenie widoczności i roli kultury w budowaniu wizerunku miasta.
3. Tworzenie miejsc dla artystów(-ek) umożliwiających spotkanie z odbiorcami.
4. Integracja i współpraca wewnątrz środowisk twórczych.

Miejstyzm — pojęcie oznaczające miejsce spotkań artystów(-ek) z mieszkańcami, gdzie zachodzi wzajemna interakcja, tworzą się więzi oraz wspólna historia.

Artykuł powstał na podstawie tekstu stworzonego przez Macieja Bujko, Marię Ziębę, Alberta Miścioraka, Macieja Przeszalskiego i Berenikę Nikodemską na potrzeby raportu „Diagnoza samorządowego pola wrocławskiej kultury pola wrocławskiej kultury za lata 2019–2023+”.

Pełny tekst dokumentu dostępny jest na stronach: wroclaw.pl i instytutkultury.pl.

Glossary of the future of culture

In the last days of June, we could read the results of the **Diagnosis of Wrocław Culture prepared in 2022**. From this almost two-hundred-page report, we can find out not only what the most important points on the cultural map of Wrocław are, what the municipal cultural policy looks like, but also how the contributors of the sector see its future.

The diagnosis of the local government cultural field, conducted in the second half of 2022 by the Wrocław Institute of Culture as commissioned by the City Council of Wrocław, is to be a starting point for creating a long-term programme for development. The previous one – “Culture? Present!” – was prepared in 2017 and pinpointed areas which needed attention and strengthening after the Wrocław European Capital of Europe 2016. The new programme will answer the sector’s current challenges and potential, resulting from inner tensions and global crises, such as organising the Wrocław Cultural Congress and the first elections to the Wrocław Cultural Council.

Twenty experts from different fields were invited to participate in the survey, more than 120 culture creators took part in deep discussions and focus interviews, and almost 300 people joined the first-ever community self-report. This enormous commitment has made it possible to elaborate on a number of issues: describing the specific features, language and values of Wrocław’s culture or mapping the entities that contribute to it. Several meetings were also dedicated to the future – both identifying the environmental challenges and sketching out positive scenarios for the future.

The latter was the theme of a series of workshops titled “Creative Wrocław of the Future,” organised as an exercise to create new words. This method was presented by Adrian Krężlik, an architect, designer and lecturer, during a visit to the Lab for Resilience, run by BWA Wrocław (which planned this part of the diagnosis). Affirmative vocabulary was used as a useful tool to enable the creative people taking part in the study to come up with ideas for what Wrocław could look like and how it could function in the future.

So let’s find out the new keywords for scenarios for Wrocław’s cultural future.

What will the art-making spaces look like, and how will they operate?

Communitarianism — coexisting and interacting with each other on equal terms, creating an environment open to joint action and ready for cross-sector initiatives.

In Creative Wrocław of the Future, creative incubators will be created: shared art-making spaces, operating in buildings without a residential function (so they do not disrupt the local community). The cooperation of different people and groups is beneficial, and the economic calculation is also more advantageous than in the case of many individual studios.

What will the art-presenting spaces look like, and how will they operate?

Stage-collectivity — an attitude based on the sharing spaces for the presentation of art with other individuals/creative initiatives; the joint, collective organisation of such spaces.

In Creative Wrocław of the Future, creators can freely make art and present it in front of the Wrocław audience. We get a transparent partner system of cooperation with institutions with an additional budget for presenting local artists’ works (especially non-commercial and debuting artists).

Retirement Home for Artists — a place for artists in their old age

Grant-tap — a transparent, friendly system for the distribution of funds for creative activities.

What will the spirit of Creative Wrocław of the Future be like?

Places with spirit are attractive, unique, distinctive spaces that create the image and identity of a city. These sites are appealing for many reasons: interesting architecture, rich history, social diversity, multifaceted past, and art. Creating such places requires action by the city authorities but also, if not primarily, the involvement of creative people.

How to create the spirit of the future Wrocław? Primary objectives are:

1. Creating rapport and understanding between the authorities and artists.
2. Increasing the visibility and role of culture in building the image of the city.
3. Creating venues for artists to have places where they meet their audience.
4. Integrating and collaborating within the creative community.

Venueism — a term used to describe a meeting place for artists and local people where interaction takes place, bonds are formed and a shared history is created.

This article is based on a text created by Maciej Bujko, Maria Zięba, Albert Miściorak, Maciej Przystalski and Berenika Nikodemka for the report “Diagnosis of the local government field of Wrocław culture for the years 2019-2023+.”

The full text of the document is available at wroclaw.pl and instytutkultury.pl.

Muzyczne rytuały

Musical rituals

Selekcja bez żadnych kompromisów, interdyscyplinarność i wielokulturowość - to hasła, wokół których od 16 lat budowany jest program Avant Art Festival. Podczas nadchodzącej edycji znajdzie się w nim m.in. wystawa Kościoła Nihilistów oraz cykl spotkań z wydawcami i promotorami afrykańskiej muzyki awangardowej pod hasłem „Neokolonializm - o nie!” (cykl swoją kontynuację będzie mieć w Warszawie i Poznaniu). W tym roku czeka nas również nowa, rozbudowana o spotkania z twórcami odsłona Avant Art Film pod nazwą „Avant Art Festival/Kino Nowe Horyzonty - Przegląd filmów o Muzyce: pokazy, spotkania”. Trzon festiwalu stanowią jednak koncerty. Kogo między 15 a 23 września zobaczymy na wrocławskich scenach?

Selection with no compromises, interdisciplinarity and multiculturalism are the slogans the Avant Art Festival programme has been built around for the last 16 years. For the upcoming edition, the organisers have set up, e.g. The Nihilist Church exhibition and a series of meetings with publishers and promoters of African avant-garde music titled “Neocolonialism - no!” (the series will continue in Warsaw and Poznań). This year, there is also a new, enriched by meetings with creators, version of Avant Art Film titled “Avant Art Festival/New Horizons Cinema - Review of films about music: screenings, meetings”. However, the core of the festival is concerts. Who will play at the Wrocław stages between the 15th and 23rd of September?

Katarzyna Gołacka

Liturgy

Redefiniujący muzykę metalową zespół założony przez Haelę Ravennę Hunt-Hendrix. W ramach stale rozwijającej się praktyki twórczej liderka włączyła do muzycznego języka grupy elementy black metalu, art rocka i opery, jednocześnie prowadząc poprzez serię wykładów i instalacje artystyczne transcendentalną refleksję teologiczną. Najnowsze wydawnictwo zespołu, „93696”, to wyraz różnorodności Liturgy – monumentalny podwójny album eksplorujący religię, kosmiczną miłość i kobiecość, manifestujący siłę ekstazy i metamorfozy.

This metal band, founded by Haela Ravenna Hunt-Hendrix, redefines music. In their ever-evolving art, the leader has included elements of black metal, art rock and opera while simultaneously conducting transcendental theological reflections through a series of lectures and art installations. The latest publication, 93696, is an expression of the Liturgy diversity – a monumental double album exploring the topics of religion, cosmic love and femininity, manifesting the power of ecstasy and metamorphosis.

Ensemble E

Międzynarodowy zespół artystów i muzyków działających na polu muzyki eksperymentalnej, noise'u, muzyki improwizowanej, folku, free jazzu – by wymienić tylko kilka. Grupa pod kierownictwem Matsa Gustafssona bada tradycyjne i alternatywne sposoby ekspresji muzycznej Skandynawii i Polski i umieszcza je w zupełnie nowych kontekstach. Podczas koncertu, poza tradycyjnym jazzowym instrumentarium, wykorzystane zostaną polskie instrumenty tradycyjne (suka biłgorajska) oraz norweskie (skrzypce hardingfele).

It is an international band of artists and musicians operating in experimental music, noise, improv music, folk and free jazz – just to name a few. The group led by Mats Gustafsson explores the traditional and alternative ways of musical expression of Scandinavia and Poland and puts them in totally new contexts. During the concert, besides the conventional jazz instrumentation, they will use traditional Polish (Suka) and Norwegian (Hardanger fiddle) instruments.

Raja Kirik

Muzyczny, performatywny i badawczy projekt artystów Yennu Ariendra i J. Mo'ong Santoso Pribadi. Stanowi on podróż przez historię i teraźniejszość ludowych tańców transowych, takich jak reog, jaranan i jathilan, do dziś praktykowanych na indonezyjskiej wyspie Jawa. Czerpią one z magii, szamanizmu i animizmu, a także porywającej muzyki i nierzadko mrocznych opowieści. W wyniku szeroko zakrojonych badań artystycznych nad historią wyspy, Raja Kirik analizuje przemoc, ucisk i opór, które ukształtowały Jawę.

It is a musical, performative and research project of two artists: Yennu Ariendra and J. Mo'ong Santoso Pribadi. It is a journey through the history and the current state of folk trance dances, such as reog, jaranan and jathilan, which are still performed in Java. The dances draw from magic, shamanism and animism, as well as captivating music and often dark stories. Resulting from their extensive artistic research on the history of the island, Raja Kirik analyses violence, oppression and resistance which have shaped Java.

AVANT ART FESTIVAL 2023

15–23.09

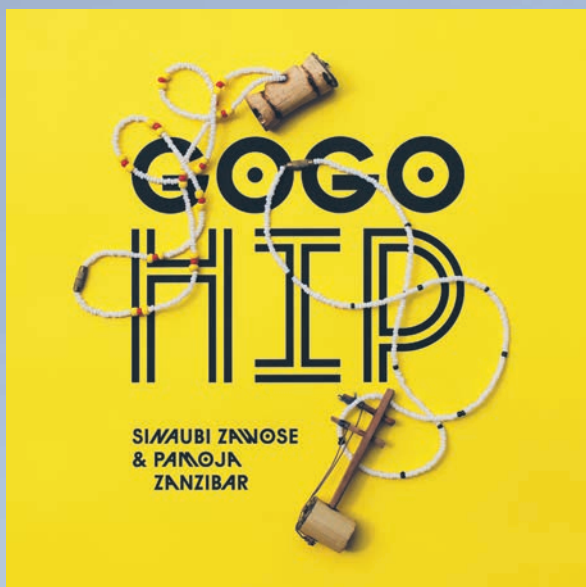
różne lokalizacje / many locations

www.avantart.pl

AvantArtFestival

→ s. 52, 70, 76

SINAUBI ZAWOSE & PAMOJA ZANZIBAR

nowy album GOGO HIP to efekt współpracy Sinaubi'ego Zawose, tanzańskiego artysty z Radkiem Bond Bednarzem, polskim muzykiem i producentem. Ideą wspólnego projektu jest przedstawienie współczesnej muzyki plemienia Gogo, promocja różnorodności, jedności i wzajemnego szacunku.

sinaubizawose.com

EKLEKTIK ROOM 2023

19.08 | SINAUBI ZAWOSE
& PAMOJA ZANZIBAR

20.08 | sesja w Eklektik Room

Eklektik Art, Zamkowa 1

[eklektiksession.com/
eklektik-room-2023](http://eklektiksession.com/eklektik-room-2023)

EKLEKTIK
SESSION

PAMOJA
ZANZIBAR

Współfinansowane ze środków
Gminy Wrocław. www.wroclaw.pl

Wrocław miasto spotkań

Domek „Szałas”, od 1975 roku, projekt: Zakład Zadrzewień i Zieleni Ligi Ochrony Przyrody w Gdańsku i w Warszawie, fot. Jakub Certowicz

Krajobrazy wypoczynku

26

Wczasy, wakacje, urlop, ferie – nasze prawo do wypoczynku zdaje się być niezbywalne i pewne jak śmierć i podatki. Ale nie zawsze tak było.

Choć trudno to sobie wyobrazić, w Polsce uregulowanym prawem do odpoczynku możemy się cieszyć dopiero od stu lat. Pierwsza ustawa o urlopach dla pracowników handlu i przemysłu została przyjęta przez Sejm Rzeczypospolitej w 1922 roku. Kilkanaście lat później, w 1939 roku, w życie weszła konwencja Międzynarodowej Organizacji Pracy dotycząca prawa każdego do wypoczynku. Postulat zapewnienia godnych wczasów klasom robotniczym stał się również jednym z głównych narzędzi propagandy PRL-u, a uchwała Centralnej Rady Związków Zawodowców obwieszczała, że dzięki temu *górnik, nauczyciel, hutnik czy włókniarz, który może nigdy w swym życiu nie widział gór, morza, ma możliwość poznania najpiękniejszych regionów naszego kraju*. Dziś o prawie do wypoczynku głośno mówią ustawy, konwencje i konstytucje.

My natomiast zastanawiamy się nad kwestią zupełnie inną – gdzie pojechać na wakacje? Inspiracje w tym temacie przynosi otwarta końcem czerwca wystawa w Muzeum Architektury. Ekspozycja „Wczasy. Krajobrazy wypoczynku” nie tylko bowiem wskazuje najciekawsze obiekty architektury wypoczynkowej, jakie wzniesiono w Polsce na przestrzeni XX i początku XXI wie-

ku, ale też podrzuca tropy, dzięki którym możemy nieco inaczej zaplanować trasę letnich wojaży.

Wraz z popularyzacją idei powszechnej rekreacji, rozwinęła się służąca jej realizacji infrastruktura. Proces rozpoczął się jeszcze w XIX wieku, kiedy Polski nie było na politycznej mapie świata. To wtedy w pejzażu zdomowały się wyrastające z lokalnego krajobrazu „styl zakopiański”, „świdermajer” czy „huculszczyzna”, które przetrwały najdłużej właśnie w architekturze związanej z wypoczynkiem. Prawdziwy boom na ośrodki rekreacji i zdrowia przypadł jednak znacznie później – na lata 60. XX wieku, kiedy to masowo powstawały zespoły wypoczynkowe, sanatoria, domy turysty i pensjonaty. Na początku inwestorem w tej dziedzinie były głównie instytucje państwowe (np. PTTK), ale już wkrótce każdy zakład pracy mógł samodzielnie budować obiekty rekreacyjne dla swoich pracowników. Jak pisze historyczka sztuki Anna Cymer, *zjawisko to zbiegło się w czasie z okresem, gdy w architekturze można było jeszcze tworzyć projekty o zróżnicowanych formach, oryginalne i autorskie. Zaowocowało to dużą liczbą wartych uwagi realizacji – ciekawe budowle powstawały zarówno w dużych miastach, jak i miejscowościach wypoczynkowych*¹.

Najwięcej takich obiektów powstało w górach. Szczególnie uprzywilejowany pod tym względem okazał się Ustroń, gdzie architektoniczny duet Henryk Buszko-Aleksander Franta zrealizował całą dzielnicę wypoczynkowo-leczniczą Ustroń-Zawodzie – ikoniczne dzieło architektury powiązanej z krajobrazem. Blżej Wrocławia znaleźć możemy słynne Wysokogórskie Obserwatorium Meteorologiczne na Śnieżce, zaprojektowane przez Witolda Lipińskiego i Waldemara Wawrzy-

niaka. W Bukowinie Tatrzańskiej powstaje w tym czasie Ośrodek Centralnego Zjednoczenia Spółdzielczości Pracy Harnaś, a na drugim końcu Polski, w Jastrzębiej Górze – wzorcowy Ośrodek Wypoczynkowy Delfin.

Dekadę później, w związku z ustanowieniem w 1974 roku pierwszych wolnych sobót, Polacy biorą wypoczynek w swoje ręce i zaczynają masowo stawiać własne domki letniskowe. To wtedy w całym kraju pojawiają się popularne Brdy, Szałas, Diogenesy czy Borowiki – pod koniec lat 70. typów wytwarzanych seryjnie domków jest już ponad 100! Niezmiernie budowane są państwowe ośrodki, a jednym z najciekawszych przykładów architektury zespolonej z krajobrazem jest zlokalizowany w Szklarskiej Porębie dom wypoczynkowy Granit. Zrealizowany na zlecenie Komitetu Centralnego PZPR, według projektu Stefana i Marii Müllerów, tarasowo ukształtowany budynek dosłownie wpisuje się w naturalny, górski krajobraz. Nadrzędny cel przyświecający twórcom obiektu był jeden – z każdego pokoju ma być widać Szrenicę.

Kryzys lat 80. zatrzymał większość inwestycji i ograniczył zaangażowanie państwa w organizację wypoczynku. Rewolucyjne zmiany przyniosła polityczno-ustrojowa transformacja lat 90., kiedy to oferta dostępnych dla każdego wczasów i letnich kolonii zniknęła z dnia na dzień. Popularne dotychczas ośrodki niszczały i popadały w ruinę, inne zmieniały swój charakter – podnosząc nie tylko standard, ale i ceny.

Gdzie jeździmy dzisiaj? Coraz częściej wybieramy miejsca położone z dala od popularnych kurortów, dające okazję do kontaktu z naturą. Kameralne domki wypoczynkowe, jak ten w Potoczku, prototypowy Baby Jagi w Rzepiskach czy Hyttee w Janowcu koło Barda, stanowią alternatywę dla osób lubiących spędzać czas indywidualnie, sam na sam z przyrodą.

Marta Czyż

¹ Anna Cymer, „Architektura w Polsce 1945-1989”, wyd. CA i NIAiU, Warszawa 2018, s. 242

Dom Baby Jagi, 2015, projekt: Wojciech Gajewski, Łukasz Gniewek, Bartłomiej Popieła, lokalizacja: Rzepka, fot. Jakub Certowicz

Landscapes of Leisure

Holidays, vacations, PTO – in Poland, nothing is certain except death and taxes and our non-transferable right to leisure. However, it has not always been like this.

Even though it is hard to imagine, the regulated leisure law has been functioning in Poland for one hundred years. The first Act on Leave for Trade and Industry Workers was adopted by the Parliament of the Republic of Poland in 1922. Several years later, in 1939, the International Labour Organisation Convention on the Right to Rest and Leisure entered into force. The demand for decent holidays for the working classes also became one of the main tools of communist propaganda, with a resolution of the Central Council of Trade Unions declaring that thanks to this, “a miner, teacher, steelworker or fibre worker, who may never have seen the mountains or the sea in their lives, had the opportunity to get to know the most beautiful regions of our country.” Today, every act, convention and constitution talks about the right to leisure.

However, we are considering a different aspect – where to go on holiday? A great source of inspiration is an exhibition opened at the end of June at The Museum of Architecture. The exhibition *Landscapes of Leisure* not only presents the most

Ośrodek Centralnego Zjednoczenia Spółdzielczości Pracy „Harnaś, 1962-67, projekt: Leszek Filar, Przemysław Gawor, Jerzy Pilitowski, lokalizacja: Bukowina Tatrzańska

interesting architectural leisure objects erected in Poland in the 20th and the beginning of the 21st century but also gives us clues on how to plan our excursions differently.

Alongside the popularisation of holidays, a special infrastructure was developed. It started in the 19th century when Poland had not existed on the world's political map. Then, the landscape was enriched with the local styles: “Zakopane Style,” “Świdermajer”, and “Hutsuls,” which lasted the longest in leisure-related architecture. The real boom for resorts and sanatoriums started later, in the 1960s, when leisure complexes, holiday homes, and chalets were built en masse. Initially, the government institutions were the main investors (e.g. Polish Tourist and Sightseeing Society), but soon, every workplace could independently develop their own complexes for their employees. As Anna Cymer, an art historian, says, “*This phenomenon coincided with the time when, in the aspect of architecture, you could create original projects of diversified forms. It resulted in a huge number of valuable developments. Interesting buildings were erected in cities, towns, and holiday resorts*”.

Most of these objects are located in the mountains. In this aspect, Ustron became the favourite spot as the architecture duo of Henryk Buszko and Aleksander Franta created a complete leisure and health district, Ustron-Zawodzie – an iconic combination of architecture and landscape. Closer to Wrocław, we can find the iconic Tadeusz Hołdys High-Mountain Meteorological Observatory on Śnieżka, designed by Witold Lipiński and Waldemar Wawrzyniak. In Bukowina Tatrzańska, at the same time, Centre of the Central Association of Work Cooperatives Harnaś was built, and at the opposite corner of Poland, in Jastrzębia Góra – Delfin Holiday Resort.

A decade later, in 1974, with the introduction of the first free Saturdays, Poles took leisure into their own hands and erected their own holiday cottages en masse. Then, throughout Poland, we could spot many A-frame houses and other types of constructions (e.g. Szałas, Diagenes or Borowik), and by the end of the 1970s, more than 100

types of houses were being mass produced. Government-run complexes were continuously being built, and one of the most intriguing examples of combining architecture with the landscape is a holiday home, Granit, in Szklarska Poręba. Commissioned by the Central Committee of the Polish United Workers' Party and designed by Stefan and Maria Müller, this terraced building literally fits into the natural mountain landscape. The primary goal of the building's creators was one – to be able to see Szrenica from every room.

The crisis of the 1980s stopped most investments and reduced the government's involvement in leisure facilities. Revolutionary changes were brought about by the political and social transformation of the 1990s when the offer of holidays and summer camps available to everyone disappeared overnight. Previously popular resorts were deteriorating and falling into disrepair, while others were changing their character – raising the standard and the price.

Where to go today? More and more often, people choose places away from popular resorts, offering the opportunity to get in touch with nature. Cosy chalets, such as the one in Potoczek, the prototypical Baba Yaga in Rzepiska or the Hyttee in Janowiec near Bardo, are an alternative for those who like to spend time alone with nature.

Marta Czyż

¹ Anna Cymer, *Architektura w Polsce 1945-1989*, publisher CA i NIAiU, Warszawa 2018, p. 242

▶ **„WCZASY. KRAJOBRAZY WYPOCZYNYKU”
- WYSTAWA**
LANDSCAPES OF LEISURE – AN EXHIBITION
23.06-1.10
Muzeum Architektury we Wrocławiu
/ The Museum of Architecture in Wrocław
☐ www.ma.wroc.pl
📌 MuzeumArchitektury → s. 63, 67, 74

Tysiące historii do opowiedzenia

Thousands of stories to tell

28

Jeśli Europejska Noc Literatury rozbudzi Wasz apetyt na czytane aksamitnymi głosami książki z różnych stron świata, koniecznie zajrzyjcie do katalogu Storytel. Znajdziecie w nim tysiące audiobooków i e-booków, tak po polsku, jak i po angielsku.

If the European Night of Literature makes you crave more soothing voices reading texts from all corners of the world, you must see the Storytel catalogue. There you can find thousands and thousands of audiobooks and e-books in Polish and English.

Słuchanie audiobooków to fenomen ostatniej dekady, na przestrzeni której ten sposób obcowania z literaturą robił się tylko coraz bardziej i bardziej popularny. Nic w tym dziwnego. Dzięki tej formie po ulubioną książkę możemy sięgnąć wszędzie i w każdym czasie: w drodze do pracy, w podróży, podczas gotowania czy wylewania siódmych potów na siłowni. Duży udział w tej literackiej rewolucji miał Storytel – cyfrowa platforma umożliwiająca bezpośredni dostęp przy pomocy telefonu czy tabletu do audiobooków i e-książek.

Pozycje literackie podzielone są w aplikacji na 18 kategorii, w których każdy słuchacz i każda słuchaczka znajdzie coś dla siebie: od kryminałów i thrillerów, przez powieści obyczajowe po literaturę faktu czy biografie. Z platformy korzystać mogą też najmłodsze bibliofilki i bibliofile: w kategorii dziecięcej czekają na nich rozwijające wyobraźnię edukacyjne baśnie, piękne opowieści i niezwykle legendy. Storytel to również produkcje z serii Storytel Original – często przygotowane z rozmachem słuchowiska z udziałem kilkudziesięciu aktorów i aktorek. Z okazji Europejskiej Nocy Literatury wybieramy się w podróż po kontynencie i po katalogu Storytel – polecamy pięć pozycji literackich z pięciu krajów Europy. Dokąd ruszycie następnym razem, zakładając na uszy słuchawki?

Listening to audiobooks has been highly popular in the last decade when this way of absorbing literature became increasingly popular. This is not surprising. Thanks to this, you can read books everywhere and any time: on your way to work, when you are travelling, cooking or exercising at the gym. Storytel has contributed to this revolution – digital platform enabling direct access to audiobooks and e-books through your phone or tablet.

There are 18 genres where every listener will find something up their alley: from crime stories and thrillers, through dramas to non-fiction and biographies. Even the youngest book lovers can use the platform: the choices for children include educational fairy tales, beautiful stories and unusual legends. Storytel also has the Storytel Original series – big-scale audio dramas with multiple actors and actresses. We embark on a journey throughout the continent and the Storytel catalogue for the European Night of Literature – we recommend five books from five European countries. Where are you going next time you put your headphones on?

Łukasz Orbitowski „Stelaż”

czyta / read by: Wojciech Mecwaldowski • *Storytel Original*

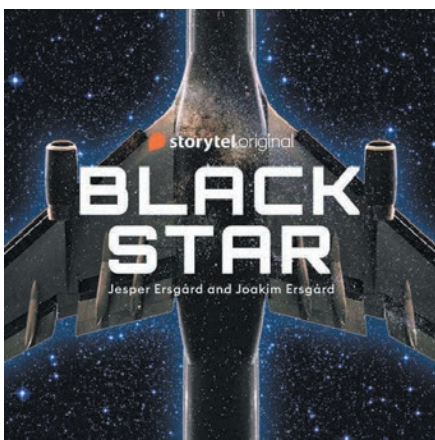
W tej brawurowej historii humor miesza się z katastrofą, farsa z dramatem. Tragikomiczna opowieść o perypetiach Adriana przemówi do każdego, kto kiedykolwiek robił remont, był w małżeństwie, kopał się z życiem.

It is a bold novel combining humour and catastrophe, farce and drama. This tragicomic story of Adrian is for anybody who has ever done any construction work at home, been married or been overwhelmed by their life.

SZWECJA / SWEDEN

Joakim Ersgård i Jesper Ersgård „Black Star”

czyta / read by: William Hope • *Storytel Original*

Lecący z Los Angeles do Sztokholmu Boeing 777 znika bez śladu. By rozpracować zagadkę, śledczy (wśród nich tajny agent i ekspert NASA) będą musieli się wybrać w kosmos – czy jednak zdążą wrócić na Ziemię, by ostrzec ludzkość przed czyhającym na nią śmiertelnym niebezpieczeństwem?

The Boeing 777 flying from Los Angeles to Stockholm disappears without a trace. The investigators (including a secret agent and a NASA expert) are sent into space to solve this mystery – will they return to Earth on time to warn humanity before the looming danger?

HISZPANIA / SPAIN

Jaume Cabré „Spaleni w ogniu” / *Consumidos por el fuego*

czyta / read by: Filip Kosior

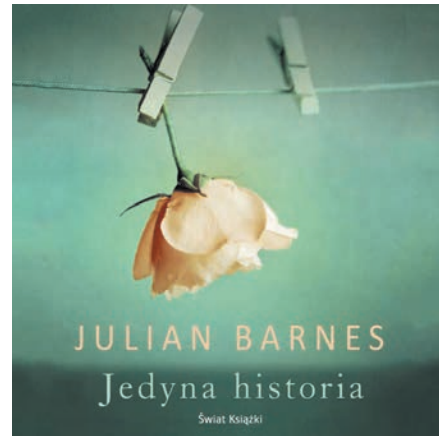
Barcelończyk Ismael nie miał łatwego dzieciństwa, ale udało mu się zdobyć wykształcenie i zostać nauczycielem. Pewnego dnia, szukając guzików, zagląda do pasmanterii, gdzie natyka się na koleżankę z dzieciństwa. Przypadkowe spotkanie wywraca życie Ismaela do góry nogami.

Ismael, a resident of Barcelona, did not have an easy childhood, but he managed to graduate from university and became a teacher. One day, while looking for buttons, he walks into a haberdashery where he bumps into his childhood friend. An accidental meeting turns Ismael's life upside down.

WIELKA BRYTANIA / GREAT BRITAIN

Julian Barnes „Jedyna historia” / *The Only Story*

czyta / read by: Jerzy Schejbal

W latach sześćdziesiątych 19-letni Paul poznaje na turnieju tenisowym Susan – pewną siebie, ironiczną i zamężną 48-latkę. Ich więź jest natychmiastowa i wkrótce zostają kochankami. Po dziesięcioleciach Paul wspomina i próbuje zrozumieć ich burzliwy, zawity związek.

In the 1960s, at a tennis tournament, 19-year-old Paul meets Susan, a confident, ironic 48-year-old married woman. There is an instant connection between them, and they become lovers. After decades, Paul reminisces about his life and tries to understand their tumultuous, complicated relationship.

CZECHY / CZECHIA

Ota Pavel „Puchar od Pana Boga” / *The Cup from God himself*

czyta / read by: Jacek Dragun

Zbiór opowiadań, w których sport stanowi pretekst do opowieści o czymś dużo więcej. Opowiadając o sportowcach (tych słynnych, zapomnianych, ale i takich, którzy nie odnieśli sukcesu), Pavel snuje historię o tym, co w życiu najważniejsze: miłości, przyjaźni, pasji, śmierci.

It is a collection of short stories in which sport is just an excuse to talk about bigger things. By presenting the profiles of athletes (those famous, forgotten, but also unsuccessful ones), Pavel discusses what the most important things in life are: love, friendship, passion, and death.

fol. mat. organizatora

Jak dobrze znasz swojego przyjaciela?

How well do you know your best friend?

30

W jadącym pociągu, na płynącym statku, w jeżdżących po mieście samochodach, w piwnicy i na zamku – Teatr Ad Spectatores nie pozwala widzom na dystans i znosi iluzję czwartej ściany. W jakim świecie tym razem zanurzy się wrocławska publiczność?

On a train, on a ship, in a car cruising through the city, in a basement and in a castle – the Ad Spectatores Theatre does not allow for any distance with their audience and breaks the fourth wall. What world will the Wrocław audience dip into this time?

► **„NIE KOP MI GROBU” – SPEKTAKL**
DIG ME NO GRAVE – A PLAY

25, 26, 27.08 | 21:00 premiera

Browar Mieszczański

www.teatr-adspectatores.pl

AdSpectatores

→ s. 58

Sierpniowa premiera to spektakl będący połączeniem dwóch pozornie odległych przestrzeni artystycznych. W warstwie literackiej jest kompilacją tekstów Stanisława Ignacego Witkiewicza – dwóch aktów niedokończonego dramatu „Straszliwy wychowawca” oraz wybranych fragmentów „Wampira we flakonie”. Całość zainspirowana została opowiadaniem grozy „Nie kopcie mi grobu” autorstwa Roberta Howarda, amerykańskiego prozaika tworzącego w klimacie czarnej powieści. Poznajemy historię dwóch mężczyzn – jeden z nich, John Grimlan, umiera w swoim gabinecie, a przed śmiercią wręcza przyjacielowi, Lambdonowi Tygierowi, testament oraz makabryczną instrukcję pochówku. Lambdon, ogarnięty strachem, zwraca się o pomoc przy pogrzebie do znawcy okultyzmu.

Przedstawienie odbywa się w dwóch pomieszczeniach – to zabieg pozwalający na pokazanie dwóch części o odmiennym charakterze inscenizacyjnym. Pierwszej z nich bliżej do teatru klasycznego, z rozróżnieniem stałego podziału na scenę i widownię, tutaj w jednym ciągu przeplatają się sceny dramatyczne z epickimi obrazami dotyczącymi przeszłości bohaterów. Część druga to rodzaj teatru immersyjnego, gdzie publiczność i aktorzy mieszają się we wspólnej przestrzeni teatralnej. Akcja rozgrywa się w dwóch okresach: teraźniejszości, kiedy główni bohaterowie przygotowują się do pogrzebu oraz w przeszłości, gdzie wszystko się zaczęło.

Spektakl sięga po narzędzia znane z kina gatunkowego, które staje się w tym przypadku podstawowym elementem teatralnej historii. Przedstawienie zrealizowane zostało przy użyciu narracji filmowej, jednak jego podstawowe elementy to teatr w czystej postaci. Pomieszanie technik sprawia, że „Nie kop mi grobu” jest epicką opowieścią z pogranicza horroru, powieści łotrzykowskiej, westernu, surrealistycznej komedii, kostiumowego dramatu i teatralnej klasyki.

The August premiere is a production combining two seemingly distant artistic worlds. At the literary layer, it is a compilation of Stanisław Ignacy Witkiewicz's texts – two acts of the unfinished play *Terrible tutor* and selected passages from *Vampire in a bottle*. The entire show was inspired by the short horror story *Dig Me No Grave* by Robert Howard, an American prose writer of dark novels. We follow the story of two men – one of them, John Grimlan, dies in his office, and just before his death, he gives his friend, Lambdon Tygier, his last will and testament and a macabre instruction for his funeral. Lambdon, stricken with fear, asks an occultist expert for help in the procedure.

The play takes place in two rooms – it is done to show two parts of a different staging character. The first is closer to classical theatre, with a fixed separation between stage and audience; here, the dramatic scenes are interwoven with epic depictions of the characters' past in a single sequence. The other is a kind of immersive theatre where the audience and actors mingle in a shared theatrical space. The action takes place in two periods: the present, when the main characters are preparing for the funeral, and the past, where it all began.

The performance draws from genre cinema, which, in this case, becomes a fundamental element of the theatrical story. The play uses film narration, but its core elements are theatre in its pure form. By mixing up the techniques, *Dig Me No Grave* is an epic tale at the intersection of horror, rogue literature, western, surreal comedy, costume drama and classical theatre.

Maciej Masztalski

M I A
S T O
M O V I E

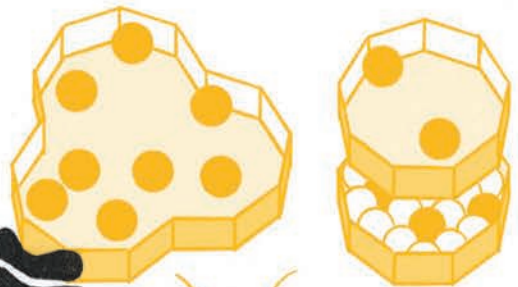
27.09 - 1.10.2023

nie
do
sko
na
łość

KINO NOWE HORYZONTY

MIASTOMOVIE.PL

11. FESTIWAL FILMÓW
O MIEŚCIE I ARCHITEKTURZE

ORGANIZATOR

DOFINANSOWANIE

Wrocław miasto spotkań

WSPÓŁORGANIZATOR

Muzeum Architektury
we Wrocławiu
Museum of Architecture
in Wrocław

kino | nowe horyzonty

PARTNER STRATEGICZNY

powered by
OKRE

Kojąca moc obrazu

TIFF 2020, fot. Marta Sobala

Biennale Fotografii TIFF to kontynuacja organizowanego od 2011 roku Festiwalu TIFF – wydarzenia, któremu niezmiennie towarzyszy idea ciągłego poznawania i zgłębiania fotografii na nowo. O tym, w jakie wizualne rejony zawędrujemy tym razem, rozmawiamy z koordynatorkami wydarzenia i członkiniami Fundacji TIFF Collective – Ewą Budnik i Oliwią Drozdowicz.

Co kryje się pod hasłem tegorocznej edycji Biennale Fotografii TIFF? Skąd przyszło do was „Zapatrzenie”?

Ewa Budnik: Wymyślając to hasło, starałyśmy się spojrzeć w głąb siebie i odpowiedzieć na pytania: Czego potrzebujemy? Co może dać nam fotografia? Z jaką fotografią sami, jako widzki i widzowie, chcemy obcować? Po długim czasie przemyśleń i rozmów z zespołem – wspólnie z Magdaleną Mądrą i Maksymem Radawskim – pojawiło się w naszych głowach hasło „Zapatrzenie”, w którym mieści się skupienie uwagi, ale i zapomnienie o tym, co na co dzień nas przytłacza. Moment, w którym możemy odpocząć i nabrać siły na dalsze działania.

Oliwia Drozdowicz: Żyjemy w dobie kryzysów i problemów. Wiele energii poświęcamy na to, aby im przeciwdziałać, łagodzić i rozwiązywać – skutkiem takich działań bywa utrata sił, popadanie w bezradność albo zapominanie o sobie. Ważne jest, żeby nie tracić nadziei i działać dalej, pomimo trud-

ności. W tym procesie ważny jest moment regeneracji, bo bez chwili wytchnienia nie jesteśmy w stanie funkcjonować. Tutaj zauważyliśmy przestrzeń, w której wybrzmieć może fotografia.

W jaki sposób fotografia może pomóc w nabieraniu sił?

EB: Programem wystaw i wydarzeń towarzyszących chcemy zwrócić uwagę na kojącą i pokrzepiającą moc obrazów, które w dążeniu do dobrostanu mogą odegrać niebagatelną rolę. Chcemy zaprosić widzów do rozważań nad tym, czy przyjemność towarzysząca doświadczaniu sztuki jest faktycznie źródłem siły, którą możemy spożytkować, dbając o siebie i innych. Odniesiemy się do szeroko rozumianego zagadnienia przyjemności, chcąc stworzyć przestrzeń do rozmów na jego temat.

OD: Wystawą główną oraz trzema wystawami wyłonionymi podczas konkursu TIFF Open chcemy zachęcić do rozważań o sposobach doznawania przyjemności i jej etyczności – czy to poprzez proste, instynktowne przeżycia ukierunkowane na ciało, czy też przez pozorne zaspokajanie pragnień w społeczeństwie zdominowanym przez konsumpcję i późny kapitalizm. Poruszymy temat budowania organicznej duchowości, która pomaga nam pokonać poczucie winy.

W ramach wydarzeń towarzyszących planujecie również wydarzenie, podczas którego podejmiecie temat połączenia fotografii i literatury.

OD: Chcemy poszerzyć naszą grupę odbiorców o osoby, które interesują się innymi dziedzinami kultury i sztuki. Ewa zwróciła w pewnym momencie uwagę na fotograficzność literatury, głównie tej, która nie jest związana z samym obrazowaniem. Wraz z Elżbietą Janotą i Pauliną Rzymanek – twórczyniami podcastu „Już tłumaczę” – poszukamy punktów styku między literaturą a fotografią. Dotychczasowe rozmowy na ten temat pokazały, że jest ich sporo i obie dziedziny są dla siebie wzajemnym źródłem inspiracji.

EB: Jednym z najważniejszych celów Biennale jest dla nas stworzenie przestrzeni do rozmów. Jesteśmy nowym zespołem i uczymy się tego, jak organizować tego rodzaju wydarzenie, ale działamy w imieniu naszych własnych pragnień i wartości, a tymi są właśnie inkluzywność, rozwój i rozmowa.

Gdzie planujecie stworzenie takiej właśnie, inkluzywnej i bezpiecznej, przestrzeni do rozmów i spotkań wokół fotografii?

OD: Jedną z wystaw TIFF Open, „Stepping on the Rakes of Bliss” Michała Malińskiego, pokazemy w galerii mieszczącej się w Centrum Kultury Agora na Osobowicach. Mamy nadzieję, że nową lokalizacją zachęcimy zarówno okolicznych mieszkańców do zapoznania się z naszym programem, jak i osoby mieszkające w innych częściach miasta do odwiedzenia miejsca oddalonego od centrum.

EB: Zaprosiliśmy również ekspertów i ekspertki z innych dziedzin, na przykład filozofii czy psychologii, aby oprowadzili po wystawach i opowiedzieli o poruszanych przez nas tematach z własnej perspektywy. Wszystkie wystawy odbędą się w miejscach dostępnych architektonicznie: wystawa główna „Petra Genetrix” w Krupa Gallery, „Camera Apocrypha” Laurenta Fiorentino w Bulwarach, „Obraz Odtajniowy” Magdaleny Pacek w IP Studio oraz wspomniana już wystawa Michała Malińskiego w Centrum Kultury Agora.

OD: W weekend otwarcia odbędą się oprowadzania, podczas których kuratorzy i artyści szczegółowo opowiedzą o swoich wystawach. To będzie okazja, aby osobiście porozmawiać z twórcami i wspólnie zastanowić się nad hasłem przewodnim i tematami podejmowanymi podczas Biennale.

Rozmawiała: Żaneta Wańczyk

TIFF 2020, fot. Marta Sobala

Soothing power of picture

The TIFF Photography Biennale is a continuation of the TIFF Festival organised since 2011 – an event consistently following the path of continued discovering and exploring photography anew. We are discussing what visual fields will be explored this time with Ewa Budnik and Oliwia Drozdowicz – the event’s coordinators and members of the TIFF Collective Foundation.

What does this year’s slogan of the TIFF Photography Biennale mean? How did you end up with “Reverie”?

Ewa Budnik: When we came up with the phrase, we were trying to look deep inside and answer the questions: What do we need? What can photography give us? What type of photography would we, the viewers, like to interact with? After a long consideration and discussion with the team – together with Magdalena Mađra and Maks Radawski – we came up with “Reverie,” which means “a state of being pleasantly lost in one’s thoughts”; but also “a daydream,” forgetting about everything that overwhelms us. The moment when we can relax and recuperate for future actions.

Oliwia Drozdowicz: We live in times of crisis and problems. We spend so much energy counterbalancing, mitigating and solving them – a result of such ac-

tions is a loss of energy, fading into helplessness and forgetting about ourselves. Despite all adversities, it is essential not to lose hope and continue to act. In this process, it is important to regenerate as we cannot properly function without it. This is precisely the area which photography can fill in.

How can photography help you recover?

EB: With the exhibition programme and supporting events, we want to draw attention to pictures’ soothing and uplifting power, which can substantially help achieve well-being. We want to invite viewers to ponder if the pleasure associated with art is a source of power that can be used to help ourselves and others. We refer to a broad definition of pleasure and create a space to discuss it.

OD: The main exhibition and three exhibitions selected during the TIFF Open competition should encourage people to consider the ways of experiencing pleasure and its ethics – whether through simple, intuitive experiences of the body or through an illusory satisfaction of desires in a society dominated by consumption and vain capitalism. We will touch on creating organic spirituality that helps us overcome guilt.

For the supporting events, you also plan something combining photography and literature.

OD: We want to expand our viewership by people interested in other art fields. At some point, Ewa mentioned the photographic nature of literature, mainly the one not connected with imaging. Together with Elżbieta Janota and Paulina Rzymanek – the creators of the “Już tłumaczę” podcast – we are looking for commonalities of photography and literature. Our discussions so far have shown plenty of them; both are a mutual source of inspiration for each other.

EB: One of the most crucial goals of the Biennale is to create a space for discussions. We are a new team

in the process of learning how to organise such an event, but we represent our needs and values, and they are inclusivity, progress and conversation.

Where are you planning to create such an inclusive, safe space for discussions and meetings focused on photography?

OD: One of the TIFF Open exhibitions, *Steeping on the Rakes of Bliss* by Michał Maliński, will be presented in Centrum Kultury Agora in Osobowice. We hope the new localisation will incentivise both local residents to learn about the programme and people from other parts of Wrocław to visit this place.

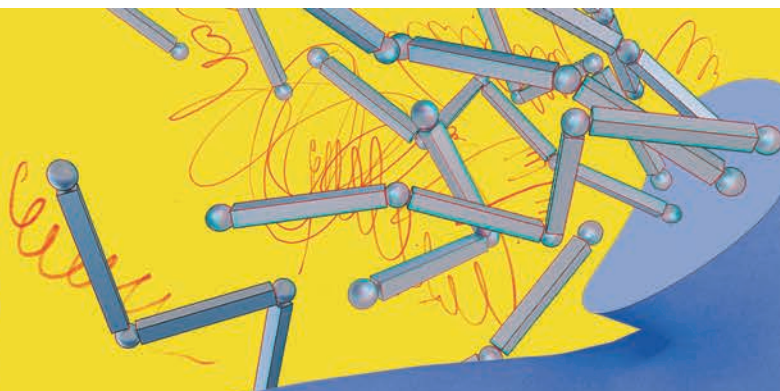
EB: We have also invited various experts, for instance, philosophers and psychologists, to give tours of the exhibitions and discuss the themes from their perspectives. All collections will be presented in places architecturally accessible: the main exhibition, *Petra Genetrix*, in Krupa Gallery, *Camera Apocrypha* by Laurent Fiorentino in Bulvary, *Obraz Odtajnioty* by Magdalena Pacek in IP Studio, and as mentioned above – the exhibition by Michał Maliński in Centrum Kultury Agora.

OD: At the opening weekend, we are having guided tours where the curators and artists will discuss their works in detail. It is a perfect opportunity to speak with the creators and consider the slogan and themes in this year’s Biennale together.

Interviewer: Żaneta Wańczyk

BIENNALE FOTOGRAFII TIFF 2023
„ZAPATRZENIE”
 TIFF PHOTOGRAPHY BIENNALE 2023 *REVERIE*
 8.09–8.10
 różne lokalizacje / many locations
 □ www.tiff.wroc.pl
 f [biennaletiff](https://www.facebook.com/biennaletiff)

Taniec
Taniec
Taniec
Taniec
Taniec

WROCŁAWSKI
TEATR PANTOMIMY
IM. HENRYKA TOMASZEWSKIEGO

Festiwal
Przestrzenie
Sztuki
15-27.
09.2023

Dirty talks

choreografia:
Daniela Komędera-Miśkiewicz

OCD

choreografia:
Wojciech Furman

WoW

choreografia:
Marta Wołowicz

Wolne ciała

choreografia: Marta Ziótek
Teatr im. Stefana Żeromskiego
w Kielcach

Mój ogon i ja

choreografia: Kolektyw Holobiont
we współpracy z Heike Kuhlmann,
Adalisy Menghini i Ka Rustler

Forward unto Down

choreografia: Paweł Urbanowicz

Romeos & Julias unplaguet. Traumstad

choreografia: Yoshiko Waki
Polski Teatr Tańca + bodytalk

bilety.pantomima.wroc.pl

pantomima.wroc.pl

program
program
program
program

 **DOLNY
ŚLĄSK** INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO

 Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

2023
instytut+teatralny

 Narodowy
Instytut
Muzyki
i Tańca

Przestrzenie
Sztuki

kino | nowe horyzonty

 **RADIO
WROCŁAW** iram

teatralny

e-teatr.pl

dla studenta.pl

 **DOLNY
ŚLĄSK** OPRACOWANIE IZ BRONISZE WUJCIKI
AGENCIJA WYKONAWCZA DOLNOŚLĄSKIEGO
www.dolny.slask.pl

Lata 1900-1910, plac świętego Macieja, widok w kierunku południowym; „Natura i miasto”, Iwona Bińkowska, VIA NOVA Wrocław 2011, fot. ze zbiorów fotopolska.eu

Święty Maciej

– patron rzemieślników

Saint Matthias

– patron saint of artisans

Zielona enklawa otoczona starymi kamienicami, dająca wytchnienie od zgiełku stolicy Dolnego Śląska, a jednocześnie świadek burzliwej i skomplikowanej historii Wrocławia. Poznajcie naszego dzisiejszego bohatera: plac świętego Macieja.

The green enclave surrounded by old townhouses, which now gives an escape from the hustle and bustle of Lower Silesia's capital, has witnessed the tumultuous and complicated history of Wrocław. Let's meet today's guest: plac świętego Macieja (Matthias the Apostle Square).

Maciej Wlazło

Położony na Nadodrze Matthias Platz na przestrzeni niedługiej, bo ledwie 150-letniej, historii zmieniał swoją nazwę aż pięć razy. Zaraz po II wojnie nazywano go placem Lignickim, aby w 1946 roku przemianować na Legnicki. Kolejna zmiana nazwy nastąpiła w 1948 roku – patronem został wtedy Fryderyk Engels. W 1992 roku powrócono do historycznej nazwy. Zmieniające się brzmienie adresu jak w soczewce skupia burzliwe dzieje miasta na przestrzeni dwóch wieków.

Projekt należącego dawniej do klasztoru Krzyżowców z Czerwoną Gwiazdą Pola Maciejowego (jak kiedyś nazywano ten teren) został opracowany przez niemieckich przedsiębiorców – Otto Bauera i Guido von Drabiziusa. Widać w nim inspiracje skwerowymi rozwiązaniami angielskimi, jednak wschodnia pierzeja ze ściętymi narożnikami nawiązuje do paryskiego placu Vendôme; można znaleźć również opisy projektu mówiące o odniesieniach do berlińskiego Wilhelmplatz lub Bayerischer Platz. Towarzystwo prawdziwie międzynarodowe! Być może inspiracje te pochodziły z licznych podróży majątnego i posiadającego rozległe kontakty von Drabiziusa – właściciela najsłynniejszej w ówczesnym Wrocławiu szkółki drzewek dostarczającej rośliny do wrocławskich parków miejskich i ogrodu zoologicznego.

W 1886 roku skwer był gotowy i od razu stał się powodem do dumy dla mieszkańców. Trudno im się dziwić – romantyczne alejki, doskonale utrzymane trawniki i klomby, a pośrodku fontanna, z której strumień wody tryskał na wysokość da-

chów kamienic wybudowanych wokół. Te okazały – w większości zachowane do dzisiaj – budynki o stylistyce klasycystycznej i neorenesansowej, ze sklepami i restauracjami na parterach, dodawały placowi szyku i blichtru. Miejsce zyskiwało na znaczeniu i popularności, stając się jednym z symboli miasta, którego widok zdołał pocztówki i przewodniki.

W czasie pierwszych miesięcy polskiego już Wrocławia plac stał się przestrzenią związaną z handlem. Był pierwszym targowiskiem w powojennym mieście, nazywanym „Matjasem”. W porównaniu z innymi częściami Wrocławia zarówno Nadodrze, jak i plac uniknęły poważniejszych zniszczeń w czasie oblężenia. Z tego powodu właśnie, jako jedno z pierwszych, stały się domem dla pionierów przybyłych z różnych rejonów Polski. I jak przed wojną, także po niej sprowadziło się tutaj sporo rzemieślników. W dawnych niemieckich lokalach ponownie otwarto piekarnie, restauracje i lokale usługowe, zmieniając jedynie język szyldu. Życie handlowe, zakłócone przez koszmar wojny, odrodziło się, wracając do swoich XIX-wiecznych korzeni.

In the course of 150 years, Matthias Platz, located in Nadodrze, has changed its name five times. Soon after World War II, it was called plac Lignicki; in 1946, it was renamed plac Legnicki. Another name change happened in 1948 – then its patron was Friedrich Engels. In 1992, the name changed to the original. The ever-changing address presents the tumultuous events of the city over the two centuries.

The project of development of Pole Maciejowe (as this area used to be called), belonging to The Knights of the Cross with the Red Star, was devised by the German entrepreneurs – Otto Bauer and Guido von Drabizius. You can see inspirations in English squares, but the eastern frontage with cut corners refers to the Parisian Place Vendôme. You can also find descriptions referring to Wilhelmplatz in Berlin and Bayerischer Platz. International, indeed! Maybe those inspirations came from various trips of von Drabizius – he was very well-connected and owned the most popular tree nursery in the old Wrocław, which supplied plants to the city's parks and the zoo.

In 1886, the square was finished and immediately became a point of pride for the residents. No surprise here – the romantic alleyways, perfect lawns and flower beds and a fountain in the middle, with water shooting high in the sky, almost reaching the roofs of the surrounding townhouses. The impressive, and mostly preserved until today, classicist and Neo-Renaissance buildings with shops and restaurants on the ground floor added chic and glitz. The area gained importance and popularity, becoming a symbol of the city, often presented on postcards and in guidebooks.

In the first months since Wrocław was returned to Poland, the square became a place of commerce. It held the first market in the post-war city called “Matjas.” Compared to other parts of Wrocław, Nadodrze and the square were left almost untouched during the siege. Because of that, they first became home for the pioneers, arriving in Wrocław from various parts of Poland. And just like before the war, Nadodrze was home to artisans. Bakeries, restaurants and businesses were opened in the old German parlours, but now under Polish shop signs. The business life, interrupted by the war, was reborn and returned to its 19th-century roots.

Łokietka – Rydygiera – Paulińska – Jedności Narodowej

1 →

Spacer rozpoczniemy od placu wzdłuż ul. Łokietka (dawniej Moltkestrasse), gdzie po obu stronach wyrastają okazałe kamienice. Z lewej (pod adresem pl. św. Macieja 1-2) widzimy pięciokondygnacyjny budynek z widoczną datą na elewacji – 1898 – oraz charakterystycznymi wieżyczkami. Na jego parterze znajdowały się kiedyś restauracje Matthiaspark oraz Graf Moltke – to miejsca, które zachowały się jedynie na starych pocztówkach. Po prawej stronie pod numerem 21, zobaczymy neorenesansową kamienicę z 1876 roku z wyróżniającymi się narożnikami – cylindrycznymi wieżowymi wykuszami. Tutaj tradycja handlu jest kontynuowana, bo parter na początku XX wieku został przebudowany i do dzisiaj zajmowany jest w całości przez witryny sklepowe.

The tour starts at the square along ul. Łokietka (old Moltkestrasse), where we have impressive townhouses on both sides of the street. On the left side (at pl. św. Macieja 1-2), we can see a five-storey building with a visible date on its facade – 1898 – and its characteristic towers. On the ground floor, there used to be restaurants: Matthiaspark and Graf Moltke, now only presented on old postcards. On the right side, at pl. św. Macieja 21, we can see a Neo-Renaissance townhouse of 1876 with distinctive corners – cylindrical tower bay windows. Here, the culture of business still thrives because, at the beginning of the 20th century, the ground floor was rebuilt and has been occupied by shops since then.

2 ←

Nieco dalej, przy ul. Łokietka 12, możemy dostrzec odsłonięty podczas niedawnego remontu, wykonany piękną czcionką napis informujący o dawnym zakładzie rymarza i kaletnika Ernsta Krause. Warto zatrzymać się również przy kamienicy nr 2 i wspomnieć niedawno zmarłego Stefana Arczyńskiego – właśnie tutaj, w przedwojennym Atelier ABmann, nestor polskiej fotografii miał swój zakład fotograficzny Foto Arczyński, gdzie można było zamówić np. zdjęcie do dokumentów. Skręcając w ul. Rydygiera, skierujemy wzrok ku górze, na róg kamienicy, gdzie również odnowiono stary napis. Jest on interesujący nie ze względu na walory artystyczne, ale raczej w związku z faktem, że słowo „Zur Eisenhandlum” w języku niemieckim nie istnieje. Jego prawidłowa forma to „Zur Eisenhandlung” oznaczająca „do sklepu z artykułami żelaznymi”. Pytanie, jakie dzisiaj możemy sobie postawić nie dotyczy więc tego, czy odnawiać stare napisy, ale w jaki sposób powinniśmy to robić?

Further down the street, at ul. Łokietka 12, you can see a recently uncovered inscription (written with a beautiful font) about an old shop of the saddler and leatherworker, Ernst Krause. It is worth stopping by at ul. Łokietka 2 and remembering the late Stefan Arczyński. He was a doyen of Polish photography who, just here in the pre-war Atelier ABmann, had his studio, Foto Arczyński, where you could take pictures for documents. When you turn into ul. Rydygiera and look up at the corner of the townhouse, there is also an old inscription. It is interesting not because of its artistic value but of the fact that the phrase “Zur Eisenhandlum” does not exist in German. Its correct form, “Zur Eisenhandlung”, means “for a hardware shop.” So the question today is not if we should restore old inscriptions but how to do it.

Wchodząc głębiej w ul. Rydygiera, po prawej stronie miniemy funkcjonującą nieprzerwanie od 1946 roku lodziarnię Roma założoną przez polskiego żołnierza Antoniego Grzelaka wspólnie z przyjacielem, włoskim cukiernikiem, z którym Grzelak służył podczas wojny w jednym dywizjonie. Dziś lodziarnia działa w formie niewielkiej kawiarenki o włoskim wystroju i warto zrobić tu chwilę przerwy. Kilka kroków dalej i jesteśmy pod restauracją Lwowskie Piekiełko. Jednak niech nie zmyli nas wyglądający współcześnie napis. To efekt zwycięskiej batalii o odtworzenie zniszczonego podczas remontu elewacji oryginalnego szyldu. Jest on pamiątką po czasach, kiedy tuż po wojnie działał tu popularny, niezniszczony i z pełnym wyposażeniem lokal z dansingiem. Popijając piwo z browaru Piast, bawiło się w nim i wojsko, i cywile do muzyki granej przez niemiecką orkiestrę.

Going down ul. Rydygiera, on the right side, we go past Roma, an ice cream shop operating non-stop since 1946 and founded by a Polish soldier, Antoni Grzelak, with his Italian friend and confectioner, who he served with in one squadron. Today, the ice cream shop is a small cafe shop with Italian decor, and it is worth visiting. A couple of steps down the road, there is a restaurant called Lwowskie Piekiełko. Do not be fooled by its modern shop sign. It is the result of a battle to restore the original inscription, which was destroyed during a facade renovation. It is a memento of the times when a popular, undestroyed and fully-equipped discotheque operated here just after the war. You could sip Piast beer and dance, both civils and the army, to music played by a German orchestra.

Przechodząc dalej, na ul. Paulińską, przy wejściu pod numerem 10 znajdziemy napis: „Werkstatt für moderne Fußbekleidung P. Dziallas” („zakład modnego obuwia”). Niedawno, dzięki inicjatywie „Spod ziemi patrzy Breslau” poznaliśmy historię Paula. Ten szewc, urodzony w 1885 roku w Michałowicach k. Trzebnicy, przeniósł się do Wrocławia na początku XX wieku, aby nie konkurować ze swoim ojcem – również zajmującym się tym rzemiosłem. Często zmieniał adresy, by w ostatecznie z żoną i dziećmi trafić na ul. Paulińską, gdzie mieszkał i na parterze prowadził swój zakład, być może aż do końca wojny.

When you go down to ul. Paulińska 10, there is an inscription: “Werkstatt für moderne Fußbekleidung P. Dziallas” (“fashionable shoe factory”). Recently, from the initiative “Breslau peeks from under the ground”, we learnt about Paul’s story. This shoemaker, born in 1885 in Michałowice near Trzebnica, moved to Wrocław at the beginning of the 20th century in order not to compete with his father, who was also a shoemaker. He often changed his addresses to finally settle down with his wife and children at ul. Paulińska, where he lived and ran his business on the ground floor, probably until the end of the war.

Kończąc spacer, zatrzymajmy się przy ul. Jedności Narodowej 45-45a (dawna Matthiasstrasse / Józefa Stalina). „Słowo Polskie” ogłosiło wiosną 1947 roku konkurs dla czytelników pod hasłem: „Usuwanie śladów niemieczyny we Wrocławiu”. Trwał on cały miesiąc, podczas którego chętni mieli wskazywać władzom miejskim miejsca, gdzie wciąż znajdują się niemieckie napisy, pomniki czy tablice pamiątkowe. Do gazety załączony był kupon konkursowy, który należało wypełnić i odesłać do redakcji, a nagrodami były książki. W przedmiotowym artykule podano lokalizacje napisów. Wśród licznych miejsc pojawia również adres i napis „Elisenhof MCMXIII” z ul. Jedności Narodowej 45-45a, jak możemy zobaczyć, konkurs przyniósł zamierzony efekt i napis został skuty. Przed wojną znajdowały się tu m.in. hotel i piwiarnia, a po wojnie pierwsza we Wrocławiu fabryka kawy – J. Thiel.

At the end of our tour, we stop at ul. Jedności Narodowej 45-45a (old Matthiasstrasse / Joseph Stalin Street). In the spring of 1947, “Słowo Polskie,” a newspaper published in Wrocław, opened a competition titled: “Let’s remove traces of Germanness from Wrocław.” It lasted a month, and the participants had to show the local authorities places with German inscriptions, monuments, and plaques. There was a special coupon in the newspaper, which you had to fill in and send to the newspaper’s headquarters, and you got a book as a reward. The newspaper article in question gave a list of locations with inscriptions. Among them were an address and an inscription “Elisenhof MCMXIII” from ul. Jedności Narodowej 45-45a – as we can see, the competition was successful, and the inscription was destroyed. Before the war, there was a hotel and a brewery, and after the war, the first in Wrocław coffee factory – J. Thiel.

Kateryna Lysovenko
– „Self Portrait with children”,
acryl, canvas, 2023

wiadających o drodze i marzeniu o powrocie – do domu, kraju i pokoju – a także o skomplikowanej sytuacji, w której znajduje się ich kraj i jego kultura. Ważnym wątkiem będą też ziemia i przyroda Ukrainy. Podczas drugiej wystawy, „Jeśli chcemy, by wszystko pozostało tak jak jest, wszystko musi się zmienić”, pokazana zostanie twórczość klasyków polskiej powojennej awangardy, która stanie się punktem wyjścia do refleksji, jak z zapoczątkowanymi przez nich poszukiwaniami radzą sobie aktywni dziś młodzi twórcy. Ekspozycja oparta będzie na kolekcji zbudowanej przez założycieli fundacji – znajdują się na niej m.in. dzieła Teresy Pągowskiej, Andrzeja Wróblewskiego, Tadeusza Kantora czy Władysława Strzemińskiego.

The institution has come into being from the initiative of Sylwia and Piotr Krupa – collectors and art lovers. It is a prime example of a rare institution format in the Polish art market – an organisation operating thanks to private patronage. The city's residents may associate the founders' surname with the Krupa Gallery, which has already been functioning for many years in Wrocław and, since March 2023, has been located in Kępa Mieszczkańska. The new gallery will work alongside the one located at ul. Księcia Witolda – here, we will see exhibitions of Polish and international artists (in particular artists from Central and Eastern Europe) and displays of a museum nature, presenting and popularising achievements of the classics of contemporary art. Besides the exhibition, the foundation will also run an educational programme and multimedia displays, and in their headquarters, there will also be an artistic bookshop and cafe.

The opening of the Krupa Art Foundation will happen simultaneously with the opening of the premiere exhibitions. The first one, *As it flows briskly*, will present Ukrainian contemporary art. It is an excellent opportunity to hear the voice of a young generation of Ukrainian creators talking about their paths and dreams of returning home, to their country, to peace, but also about the complicated situation their country and its culture are currently in. An important motif is the land and nature of Ukraine. During the second exhibition, titled *If We Want Things To Stay as They Are, Everything Has to Change*, we will see the works of the classics of Polish post-war Avant-garde, which will be a starting point for reflection on how current young creators handle the exploration of what the old generation started. The exhibition is built around the founders' collection – there are works of, e.g. Teresa Pągowska, Andrzej Wróblewski, Tadeusz Kantor and Władysław Strzemiński.

Katarzyna Młyńczak-Sachs

Od klasyki do współczesności

From classic to contemporary

W drugiej połowie września we Wrocławiu otwarta zostanie nowa galeria sztuki współczesnej – Krupa Art Foundation. Siedziba niezależnej instytucji artystycznej zajmie trzy poziomy jednej z zabytkowych kamienic położonych przy Rynku.

In the second half of September in Wrocław, a new gallery of contemporary art opens – Krupa Art Foundation. The headquarters of this independent art institution is located on three stories of a historic town-house near Market Square.

Instytucja powstała z inicjatywy Sylwii i Piotra Krupów – kolekcjonerów i miłośników sztuki. Jest to przykład wciąż rzadkiego w polskim obiegu artystycznym formacie instytucjonalnego: organizacji działającej dzięki prywatnemu mecenatowi. Z nazwiskiem pary kolekcjonerów wrocławianie mogą kojarzyć działającą od kilku lat Krupa Gallery, która w marcu tego roku wprowadziła się na Kępę Mieszczkańską. Nowa galeria działać będzie równolegle do tej położonej przy ulicy Księcia Witolda – prezentowane będą tu wystawy artystów zarówno polskich, jak i zagranicznych (w szczególności twórców z Europy Środkowo-Wschodniej) oraz ekspozycje o charakterze bardziej muzealnym, prezentujące i popularyzujące dokonania klasyków sztuki współczesnej. Oprócz wystaw fundacja będzie prowadzić program edukacyjny oraz pokazy multimedialne, a w jej siedzibie znajdują się również księgarnia artystyczna i kawiarnia.

Otwarcie Krupa Art Foundation połączone zostanie z otwarciem premierowych wystaw. Pierwsza z nich, zatytułowana „Jak płynie rwąco”, zaprezentuje ukraińską sztukę współczesną. Będzie ona okazją, by usłyszeć głos młodego pokolenia twórców z Ukrainy, opo-

OTWARCIE KRUPA ART FOUNDATION
OPENING OF KRUPA ART FOUNDATION

23–24.09

Rynek 27/28

www.krupaartfoundation.pl → s. 49, 71

DCF

DOLNOŚLĄSKIE
CENTRUM
FILMOWE

6 KIN STUDYJNYCH 6 KIN STUDYJNYCH 6 KIN STUDYJNYCH

EDUKACYJNY AUTORSKI PROGRAM EDUKACYJNY AUTORSKI

FILMOWYCH WSPARCIE PRODUKCJI FILMOWYCH WSPARCIE

FESTIWALI, WSPÓŁORGANIZACJA FESTIWALI, WSPÓŁORGA
DÓW, POKAZÓW PRZEGLĄDÓW, POKAZÓW PRZEGLĄDÓW, P

OCJA FILMOWEGO PROMOCJA FILMOWEGO PROMOCJA FILMO

POTENCJAŁU REGIONU POTENCJAŁU REGIONU POTENCJAŁU REG

Włóczęga szlakiem kultury

*dolnośląskie festiwale,
których nie można przegapić*

(część 2)

Lato na Dolnym Śląsku – po brzegi wypełnione filmami, spektaklami, koncertami i najróżniejszymi warsztatami – trwa w najlepsze. W naszym późnoletnim wydaniu przygotowaliśmy drugą porcję wydarzeń, dla których warto choć na chwilę wybrać się poza miasto. Tym razem w rolach głównych wystąpią: **Sokołowsko, Bolesławiec i Wałbrzych.**

40

A vagabond through culture

*Lower Silesian festivals
you cannot miss*

(part 2)

The summer in Lower Silesia – filled to the brim with films, plays, concerts and various workshops – is in full swing. For the late-summer edition of the "Wrocław Cultural Guide", we have prepared the second part of events worth leaving the city even for a moment. This time, the leading roles are played by **Sokołowsko, Bolesławiec and Wałbrzych.**

Zebrała / Collected by: Anna Kopciowska

Biurowisko Katowice – Justyna Stasiowska, Szymon Szewczyk; fot. Grzegorz Mart

9. Sanatorium Dźwięku / 9th Sanatorium of Sound Festival

11-13.08

Sokołowsko

„Czas. Futuryzm. Rewizje” to hasło, wokół którego koncentrować będzie się 9. edycja festiwalu poświęconego eksperymentalnej muzyce współczesnej oraz szeroko rozumianej sztuce dźwięku. W tym roku w Sokołowsku usłyszymy artystów m. in. z Australii, Tajwanu i Kanady. W programie festiwalu znajdziemy też projekty zainicjowane przez HILO – Norwegian-Polish Platform for New Music Development, platformę stworzoną do współpracy pomiędzy polskimi i norweskiimi artystami, kuratorami, edukatorami i organizatorami działającymi na polu muzyki nowej.

“Time. Futurism. Revisions” is the theme of the 9th edition of the festival dedicated to contemporary experimental music and the art of sound. This year in Sokołowsko, we will see artists from, e.g. Australia, Taiwan and Canada. The programme also includes projects initiated by HILO – Norwegian-Polish Platform for New Music Development, a platform created for cooperation between Polish and Norwegian artists, curators, educators and organisers from the field of new music.

12. Międzynarodowy Festiwal Filmowy Hommage à Kieślowski / 12th Hommage à Kieslowski International Film Festival

25-27.08

Sokołowsko

Każdego roku malownicza miejscowość nieopodal Wałbrzycha – ważne miejsce w życiu Krzysztofa Kieślowskiego – obchodzi swoje święto kina. Tożsamość poszczególnych pokoleń oraz dialog pomiędzy nimi stały się motywami, wokół których zbudowana zostanie 12. edycja festiwalu. Podczas wydarzenia odbędzie się zjazd „uczniów Kieślowskiego” – pojawią się m.in. Magdalena Łazarkiewicz, Waldemar Krzystek, Zbigniew Zamachowski czy Mirosław Baka; obok najważniejszych dzieł wybitnego reżysera zobaczymy również współczesne polskie fabuły i dokumenty.

Every year, this picturesque town near Wałbrzych – an important place in Krzysztof Kieślowski's life – has its cinema celebration. The identity of each generation and the dialogue between them have become the theme for the 12th edition of the festival. There will be a gathering of “Kieślowski's disciples,” for example, Magdalena Łazarkiewicz, Waldemar Krzystek, Zbigniew Zamachowski and Mirosław Baka. We will see not only the most crucial works of the outstanding director but also other contemporary Polish features and documentaries.

Co zobaczysz w okolicy?
What can you see in the area?

Odwiedzając Sokołowsko warto zatrzymać się na dłużej przy jedynej położonej w Sudetach cerkwi. **Świątynia pw. św. Michała Archanioła** dawniej służyła wyznawcom prawosławia odwiedzającym ten popularny na początku XX wieku kurort. Po wieloletnich historycznych zawirowaniach przywrócono jej funkcję sakralną dopiero w latach 90. Dzisiaj dostępna jest także dla zwiedzających.

While visiting Sokołowsko, it is worth stopping by the only Orthodox church in the Sudety Mountains. **The Orthodox Church of St. Michael the Archangel** was often visited by Orthodox Christians who frequented the resort at the beginning of the 20th century. After long-lasting historical struggles, it was restored to its religious function in the 1990s. Today it can be visited by tourists.

29. Bolesławieckie Święto Ceramiki / 29th Bolesławiec Ceramics Festival

16-20.08

Bolesławiec

Kto z nas nie zna charakterystycznych naczyń w kobaltowym kolorze? Bolesławiecka ceramika od prawie trzydziestu lat obchodzi swoje święto i nie inaczej będzie w tym roku. Podczas wydarzenia nie tylko zaopatrzymy się w ręcznie dekorowane naczynia, ale również weźmiemy udział w różnego rodzaju warsztatach, wystawach, spotkaniach oraz koncertach. Ulicami tradycyjnie przejdzie kolorowa parada, którą zakończy symboliczne wręczenie kluczy do bram miasta Starszemu Bolesławieckiego Bractwa Ceramicznego, a sami uczestnicy i uczestniczki wezmą udział w konkursie na najciekawsze przebranie.

Who does not recognise the unique dishes in cobalt blue? The Bolesławiec ceramics has been celebrated for almost 30 years, and this year is no different. During the event, we will not only be able to buy hand-decorated dishes but also participate in various workshops, exhibitions, meetings and concerts. A colourful parade will traditionally go through the streets, which will end with the symbolic handing over of the keys to the city gates to the Elder of the Bolesławiec Ceramic Brotherhood, and the participants themselves will take part in a competition for the most interesting costume.

Co zobaczysz w okolicy?
What can you see in the area?

Nie samą ceramiką żyje Bolesławiec! Będąc w tej okolicy, warto wybrać się także do pobliskiego **Tomaszowa Bolesławieckiego**, gdzie znajdziemy hutę produkującą kolorowe szkło artystyczne za pomocą tradycyjnych metod – Studio Borowskich. Zwiedzający mogą zobaczyć pokazy dmuchania szkła oraz prześledzić cały proces powstawania szklanych prac.

There is more to Bolesławiec than just the ceramics! While in the area, it is also worth visiting nearby **Tomaszów Bolesławiecki**, where you will find glassworks (the Borowski Studio) producing coloured art glass using traditional methods. Visitors can see glass-blowing and follow the entire process of creating glass works.

Bolesławieckie Święto Ceramiki, 2020 r.; fot. mat. organizatora

11. Międzynarodowy Festiwal Filmowy Hommage à Kieślowski; fot. Lukasz Kujawski

zdjęcia ze spektaklu „Co u diabła”, Miejski Teatr Miniatura w Gdańsku, fot. Piotr Pędziszewski

41

VI Festiwal małych Prapremier / 6th Festival of Small Premieres

17-22.09

Wałbrzych

Organizowane z myślą o dzieciach i młodzieży biennale to jedyne ogólnopolskie wydarzenie prezentujące wyłącznie prapremierowe spektakle teatrów lalkowych; to również miejsce spotkań, wymiany doświadczeń i myśli twórczej. W programie festiwalu, obok spektakli, odnajdziemy również czytania performatywne najnowszej dramaturgii dla najmłodszych, prezentacje twórczości studentów, rozmowy i dyskusje. W tym roku na scenie zagości sześć wyłonionych w ramach konkursu produkcji – teatrów z Łodzi, Szczecina, Gdańska, Bielska-Białej i Warszawy.

Organised with small children and teenagers in mind, this biennale is Poland's sole event presenting only premiere puppet theatre shows; it is also a meeting hub to exchange experiences and creative thoughts. Besides the performances, the programme also includes performative readings of the latest dramaturgy for the youngest audience, presentation of students' works, conversations and discussions. This year, there will be six selected, as part of the competition, productions – theatres from Łódź, Szczecin, Gdańsk, Bielsko-Biała and Warsaw.

Co zobaczysz w okolicy?
What can you see in the area?

Książęca **Palmiarnia** w Wałbrzychu należy do najstarszych tego typu obiektów w Polsce i jako jedyna zachowała oryginalny historyczny wygląd. Pełna egzotycznych roślin budowla wyróżnia się też wysokością swojej centralnej kopuły, która sięga aż 15 metrów. Zbudowana została w prezencie dla słynnej księżnej Daisy przez ostatniego księcia Zamku Książ – Jana Henryka XV Hochberga.

The **Palm House** of the Książ Castle in Wałbrzych is one of the oldest buildings of its kind in Poland and the only one to have retained its original historical appearance. Full of exotic plants, the building is characterised by its high dome of 15 meters. It was built as a present for the famous princess Daisy by the last prince of the castle – Hans Heinrich XV von Hochberg.

Plombowanie

ANKA BIELIZ

@plombowanie

Mocny fokus ejstisowo-najitisowo-Y2K ostatnich kilku lat nie omija (szczęśliwie) architektury. Dzięki temu nie tylko mnożą się kanały dokumentujące budowlany dorobek po- i postmodernistyczny, ale też w głównym nurcie coraz silniej obecna jest narracja wyjaśniająca realia powstawania tego typu obiektów. Z jakich powodów w śródmiejskim, dotąd zaniedbanym, krajobrazie Wrocławia w drugiej połowie lat 80. zaczęły pojawiać się tzw. plomby? Czy dziś w ogóle o nich mówimy?

Wiemy o nich raczej niewiele. Ostatnich kilka lat, które przyniosły remonty elewacji, pociągające za sobą zmianę kolorystyki i likwidację detali (tak ważnych dla tych budynków), pokazuje, że koncentracja na pojedynczych wypełnieniach i całych „koronkach” jest kolejnym, niezbędnym dla zachowania tego wrocławskiego zjawiska krokiem.

42

Jeśli jesteście tak samo znudzeni i znudzone kamienicowym hajpem jak „Plombiarz z Wrocławia” – ruszajcie wzdłuż śródmiejskich ulic i w głąb poniemieckich kwartałów w poszukiwaniu uzupełniających zabudowę plomb. By je zrozumieć i docenić!

The hype for the 1980s, 1990s, and 2000s has not omitted architecture (luckily). Thanks to this, there is a plethora of accounts documenting the architectural achievements of postmodernism, but also, in the mainstream, we can see the trend of explaining the reasons for erecting such buildings. How come, in the second half of the 1980s, we started seeing infills in the Wrocław downtown, previously neglected and run-down? Why are we talking about them today?

We know little about them. Recent years with the facade renovations (which entailed a change of colours and removal of detailing – that is so important for those buildings) have shown that focusing on singular infills and whole rows of them is the next necessary step to preserve this Wrocław phenomenon. If you are equally bored with the hype from townhouses, just like “Plombiarz z Wrocławia”, go for a walk downtown and roam around the German quarters to look for the infills. To understand and appreciate them!

→ Ołbiński kwartał z wielkiej płyty i cegły: uzupełniający historyczną tkankę fragment pomiędzy ulicami Bema, Świętokrzyską, Na Szańcach i Sienkiewicza to jedna z najwcześniejszych i największych tego typu realizacji, inwestycja „dawnego ustroju” etapowana ze względu na koszty. Leszek Konarzewski, opracowując założenie wraz z zespołem w latach 1983-1996, musiał wziąć pod uwagę wiele zmiennych związanych z ukształtowaniem terenu (obszar przyrzeczny), jego charakterem (usługi w podwórzu) oraz dostępnością (a raczej niedostępnością) materiałów. W efekcie, dzięki zróżnicowaniu wysokości zabudowy poszczególnych pierzei, udało się nawiązać do kamienicznego rytmu sąsiadujących obiektów oraz wprowadzić w elewacje nawiązujące do śródmiejskiego eklektyzmu urozmaicenia formalne: wykusze, loggie, balkony i szczyty.

The Olbin quarter with large-panel and brick blocks of flats: the piece, filling in the historical urban tissue between ul. Bema, ul. Świętokrzyska, ul. Na Szańcach and ul. Sienkiewicza is one of the earliest and biggest constructions, an investment of “the former system,” built in stages due to the expenses. Leszek Konarzewski, with his team, while executing the project in 1983-1996, had to consider many variables due to the topography (riparian area), its character (services in the courtyard) and availability (or unavailability) of materials. Finally, thanks to the diversification of the height of parts of the frontage, they reflected the rhythm of the neighbouring townhouses and implemented elements of the downtown eclecticism into the facade: bay windows, loggias, balconies and gables.

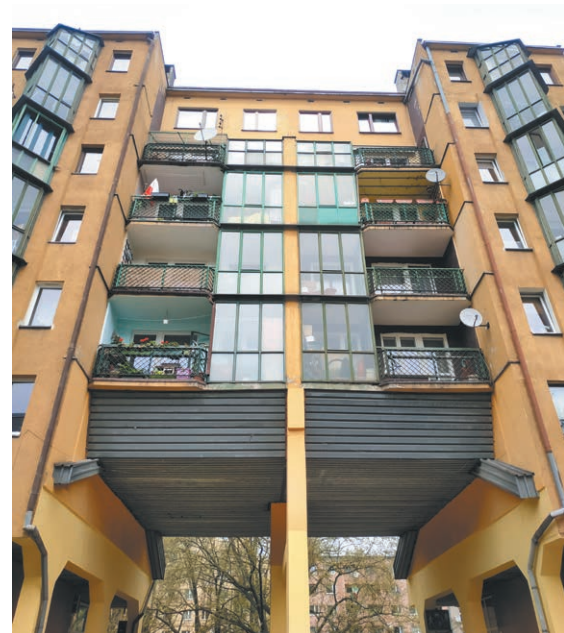
→ Brama z Gajowic do Borku: łącząca dwie działki po dwóch stronach ulicy Wolbromskiej plomba autorstwa Tadeusza Sawy-Borysławskiego jest czwartym wrocławskim przykładem tego typu przejazdu bramnego we Wrocławiu, a także pierwszym wielorodzinnym budynkiem w mieście z pompą ciepła. Projekt z 1991 roku w detalu nawiązuje do architektury militarnej (stylizacja na baszty), przez co zyskał nazwę „Barbakan”.

Gate from Gajowice do Borek: connecting two parcels on two sides of ul. Wolbromska, the infill by Tadeusz Sawa-Borysławski is the fourth example of such gate crossing in Wrocław and the first multi-family residential building with a heat pump. With its details, the project of 1991 refers to military architecture (stylised as towers) and thus got the name Barbakan.

Infilling

← Zaczęło się na Hubach: róg ulic Glinianej i Hubskiej zamyka narożna plomba projektu Juliusza Adama Modlingera z 1985 roku, laureatka II edycji konkursu „Plomba Roku” organizowanego przez Towarzystwo Miłośników Wrocławia. W utrzymanym w odcieniach ciepłych brązów budynku, będącym świetnym przykładem uzupełnienia urbanistycznego, oś fasady podkreślona została dwiema wieżami, półokrągłymi balkonami, wykuszem z małym szczytem i płycinowym łukiem. Masywną kompozycję pięter podparto pięcioma słupami w parterze.

It all started in Huby: on the corner of ul. Gliniana and ul. Hubska there is an infill designed by Juliusz Adam Modlinger in 1985, a laureate of the 2nd competition for “The Infill of the Year” organised by Wrocław Lovers’ Society. Painted with warm hues of brown, the building is a perfect example of an urban infill, and the axis of the facade was accentuated with two towers, semi-circular balconies, a bay window with a small gable and a panelled arch. On the ground floor, the massive composition is supported by five pillars.

Posłuchaj i przeczytaj

Listen and read

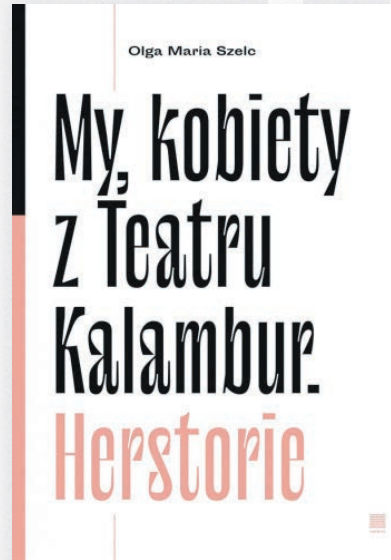

Tytuł / Title:
„GOGO HIP”

Autor / Author:
Sinaubi Zawose
& Pamoja Zanzibar

Data premiery
/ Release date:
1.07.2023

Wytwórnia
/ Label:
Gig Ant

Tytuł / Title:
„My, kobiety z Teatru
Kalambur. Herstorie”
/ We, the women from
the Kalambur Theatre.
Herstories

Autor / Author:
Olga Maria Szcelc

Data premiery
/ Release date:
3.07.2023

Wydawnictwo
/ Publishing house:
Warstwy

Liczba stron
/ Number of pages:
404

Oprawa / Binding:
miękka / paperback

O PŁYTY / ABOUT THE ALBUM:

Album, będący efektem współpracy tanzańskiego artysty Sinaubiego Zawose z Radkiem „Bondem” Bednarzem, to mieszanka tradycyjnej i współczesnej muzyki tanzańskiego plemienia Gogo, w którego języku (obok suahili) wykonywane są piosenki. Zespół zarejestrował materiał w styczniu 2023 roku w Wanene Studios w Dar es Salaam w Tanzanii. W nagraniach wzięły udział 6-osobowy skład, w tym również budowniczy unikatowych instrumentów, na których grają członkowie grupy – Lucas Ubi Zawose, brat legendarnego tanzańskiego artysty doktora Hukwe Zawose.

Being a result of the cooperation of the Tanzanian artist Sinaubi Zawose with Radek “Bond” Bednarz, the album is a mix of traditional and contemporary music of the Tanzanian tribe Gogo, whose language (alongside Swahili) is used in the songs. The band recorded their music in January 2023 at Wanene Studios in Dar es Salaam, Tanzania. A 6-person band participated in the process, including the creator of unique instruments used by the band members – Lucas Ubi Zawose (a brother of the iconic Tanzanian artist, Dr Hukwe Zawose).

O AUTORACH / ABOUT THE AUTHORS:

Sinaubi Zawose & Pamoja Zanzibar to wielopokoleniowy projekt, którego ideą jest przedstawienie współczesnej muzyki plemienia Gogo oraz promocja różnorodności, jedności i wzajemnego szacunku. Jednym z jego pomysłodawców jest Radek „Bond” Bednarz – wrocławski muzyk i producent, twórca nie tylko platformy artystycznej Pamoja Zanzibar, ale również festiwalu Eklektik Session. Sinaubi Zawose to tanzański muzyk, którego wybory artystyczne związane są dziedzictwem ojca – doktora Hukwe Zawose, artysty i wodza dynastii Zawose.

Sinaubi Zawose & Pamoja Zanzibar is a multigenerational project whose idea is to present the contemporary music of the Gogo tribe, promoting diversity, unity and mutual respect. One of its originators is Radek “Bond” Bednarz – a Wrocław musician and producer, a creator of not only the artistic platform Pamoja Zanzibar but also the Eklektik Session festival. Sinaubi Zawose is a Tanzanian musician whose artistic choices have always been connected to the heritage of his father, Dr Hukwe Zawose – an artist and chief of the Zawose dynasty.

O KSIĄŻCE / ABOUT THE BOOK:

Publikacja Olgi Marii Szcelc jest nowym spojrzeniem na historię legendarnej wrocławskiej sceny artystycznej. Tym razem poznajemy jednak Teatr Kalambur z perspektywy kobiet, które tworzyły to miejsce. Autorka rozmawia z aktorkami, twórczyniami, animatorkami i społeczniczkami, które przez wiele lat inicjowały kulturalny ferment we Wrocławiu. Opowieści dotyczą nie tylko teatru – ukochanych ról czy niełatwych sytuacji na scenie – ale także ich życia, dzieciństwa, sukcesów i trudności, przyjaźni i siostrzeństwa.

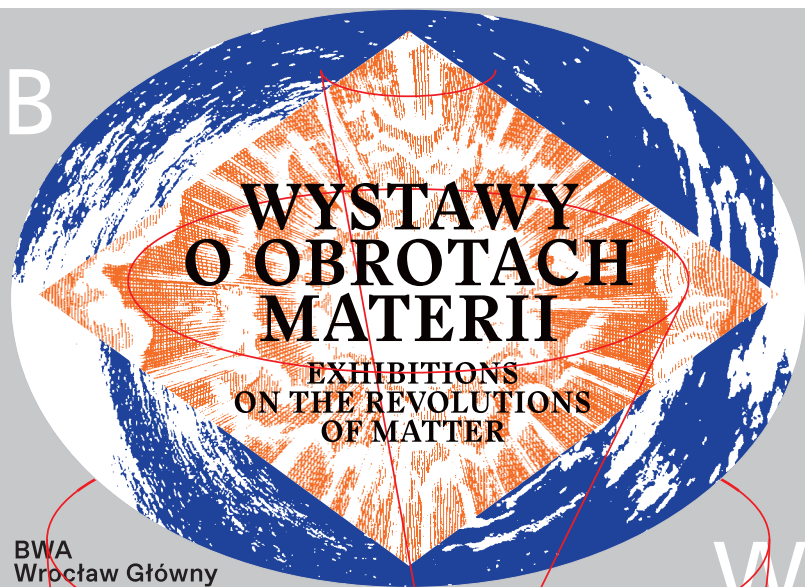
The book by Olga Maria Szcelc offers a fresh look at the history of the iconic Wrocław art scene. This time, we learn the history of the Kalambur Theatre from the perspective of the women who created this place. The author speaks with actresses, female creators, animators and activists who, for many years, have been causing the cultural commotion in Wrocław. The stories are not only about the theatre – their favourite roles and uneasy situations on stage, but also their lives, childhood, successes and difficulties, friendships and sisterhood.

O AUTORCE / ABOUT THE AUTHOR:

Redaktorka i recenzentka. Autorka e-tomiku poetyckiego „Oczekiwanie” oraz opowiadań, które znalazły się w dwóch antologiach: „U nas za stodołą” oraz „Nadodrzańskie opowieści grozy”. Jako redaktorka prowadząca i autorka wywiadów współpracowała przy tworzeniu książki społecznej „Pod wspólnym parasolem” według projektu Krystyny Paraszkiwicz-Pater; jako redaktorka przy tworzeniu albumu „Park Grabiszyński. Miejska puszcza”. W 2021 roku otrzymała stypendium artystyczne prezydenta Wrocławia, dzięki któremu powstała książka „My, kobiety z Teatru Kalambur. Herstorie”.

zelc is an editor and reviewer. She wrote the poetry e-book *Oczekiwanie*, and short stories published in two anthologies: *U nas za stodołą* and *Nadodrzańskie opowieści grozy*. As editor-in-chief and author of interviews, she co-created the social book *Pod wspólnym parasolem*, designed by Krystyna Paraszkiwicz-Pater, and was an editor for the album *Park Grabiszyński. Miejska puszcza*. In 2021, she received an artistic scholarship of the Mayor of Wrocław which allowed her to write the book *We, women from the Kalambur Theatre. Herstories*.

B

WYSTAWY O OBROTACH MATERII

EXHIBITIONS
ON THE REVOLUTIONS
OF MATTER

BWA
Wrocław Główny
30.06-8.10
2023

W

Anna
Orłowska

ZĄŚWIATY /
OTHERWORLDS

Michał
Łuczak

WYDOBYCIE /
EXTRACTION

A

Wrocław miasto spotkań

Patronat Honorowy Prezydenta Wrocławia

Partnerzy / Partners:

Gunia
Nowik
Gallery

Patroni medialni / Media partners:

KALTBLUT.

DailyArt
MAGAZINE

SZUM

kwartalnik
FOTOGRAFIA

RADIO
WROCLAW

fermat

FOTOGRAF
MAGAZINE

www.bwa.wroc.pl
@bwawroclaw

REKLAMA

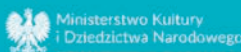
EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA

ŻYWE DZIEDZICTWO
TRADYCJE OD POKOLEŃ

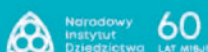
9-10 i 16-17
września 2023 r.

PROGRAM WSZYSTKICH WYDARZEŃ:
EDD.NID.PL
FB/EUROPEJSKIE.DNI.DZIEDZICTWA

DORZĄDZANO ZE ŚRODKÓW
MINISTERSTWA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

KOORDYNATOR OGÓLNOPOLSKI:

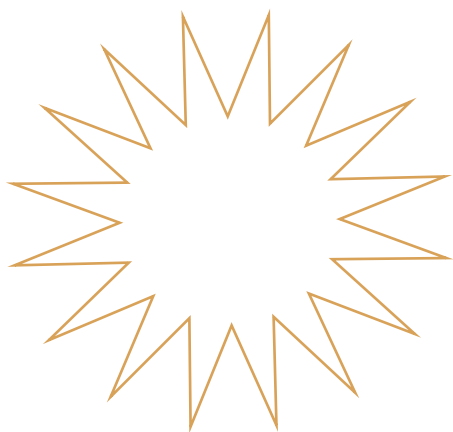
KOORDYNATOR REGIONALNY:

PATRONAT MEDIALNY:

Wincenty Lukasz Mrzygłód, Kobieta przy piecu, 1919, Muzeum Narodowe we Wrocławiu

SZTUKI WIZUALNE

9.03-31.12

„Spektrum światła. Ekspozycja na kolor. Żółty” - interaktywna scenografia

Muzeum Współczesne Wrocław, pl. Strzegomski 2
pon. 9:00-17:00, śr.-niedz. 12:00-20:00

„Spektrum światła” to trzyletni projekt, w którym twórcy badają właściwości kolejnych barw spektrum światła widzialnego. Każda z nich charakteryzuje się inną częstotliwością i energią. Przez kilka miesięcy w interaktywnej przestrzeni Muzeum Współczesnego w eksperymentalny sposób doświadczyć możemy koloru „na własnej skórze” i nie tylko. Tym razem mamy okazję, aby wszystkimi zmysłami poznawać kolor żółty.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Muzeum Współczesne Wrocław

www.muzeumwspolczesne.pl

13.06-29.10
19.08 | 13:00, 23.09 | 15:00

oprowadzanie kuratorskie

„Barokowi herosi. Wrocławskie rzeźby Johanna Georga Urbansky'ego z lat 20. XVIII w.” - wystawa

Muzeum Narodowe we Wrocławiu,
pl. Powstańców Warszawy 5

wt.-pt. 10:00-17:00, sob.-niedz.10:30-18:00

Ekspozycja przypomina dwie imponujące realizacje rzeźbiarskie wykształconego w Pradze, aktywnego we Wrocławiu w pierwszej tercji XVIII w. rzeźbiarza Johanna Georga Urbansky'ego. Dzieła stworzone zostały niemal równocześnie dla najważniejszych świątyń dwóch wyznań dominujących w stolicy Śląska – katolickiej katedry pw. św. Jana Chrzciciela oraz luterńskiego kościoła św. Marii Magdaleny we Wrocławiu. Są to naturalnej wielkości figury czterech Ojców Kościoła i dawny prospekt organowy, które dają pojęcie o rozmachu i kunszcie artysty.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Muzeum Narodowe we Wrocławiu

www.mnwr.pl

16.06-29.10

„Samotność pudru” - wystawa prac Elżbiety „Lalki” Terlikowskiej

Muzeum Teatru im. Henryka Tomaszewskiego
pl. Wolności 7a

śr.-sob. 11:00-17:00, niedz. 10:00-18:00

Wystawa prezentuje kolażowe prace artystki, których istotnym motywem są anonimowe kobiece portrety, często z zakrytymi oczami, bez mimiki czy zbędnych emocji. Taka postawa wzbudza niepokój i buduje aurę tajemniczości. Twarz kobiety staje się maską kryjącą gorzyc i samotność. Artystka, zafascynowana sztuką Dalekiego Wschodu, znalazła inspirację w starodawnym chińskim języku *nǐshu* (dosł. „kobiece pismo”). Pismem posługiwały się wyłącznie kobiety – przekazywane było w tajemnicy przed mężczyznami i pełniło funkcję użytkową (listy, wiersze), ornamentacyjną (haft) i obrzędową.

Organizator: Muzeum Miejskie Wrocławia

www.muzeum.miejskie.wroclaw.pl

20.06-30.09

„Five Artists, One Space” - wystawa

Jung Hyun Gallery, ul. Piłsudskiego 74/312C
(budynek NOT)

wt.-pt. 10:00-18:00, sob. 11:00-16:00

Galeria Jung Hyun to przestrzeń dedykowana współczesnym artystom i artystkom z Polski i zagranicy, platforma wymiany kulturowej i twórczej. Najnowsza wystawa, której tematem przewodnim jest spotkanie pomiędzy Polską a Koreą, prezentuje prace pięciu osób: Agaty Lewandowskiej, Aleksandry Kubackiej, Kwang Lee, Kyoungmi Ryou i Piotra Trusika. Obejrząc możemy malarstwo, płaskorzeźby oraz instalacje będące owocem artystycznych eksperymentów z formą, barwami i materiałami.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Jung Hyun Gallery

www.junghyungallery.com

22.06-10.09

„Odizolowani 1963. Epidemia ospy we Wrocławiu” - wystawa

Pałac Królewski, ul. Kazimierza Wielkiego 35
śr.-sob. 11:00-17:00, niedz. 10:00-18:00

W lipcu minęło 60 lat od wybuchu epidemii ospy prawdziwej we Wrocławiu, jednej z ostatnich epidemii tej choroby na świecie. Zachorowania latem 1963 r. były zaskoczeniem dla epidemiologów i nie od razu ospa została rozpoznana. Do walki z chorobą powołano większość pracowników służby zdrowia, wprowadzono obowiązkowe szczepienia, zorganizowano izolatoria i dwa szpitale ospowe. Na wystawie prezentowane są dokumentujące ten czas zdjęcia autorstwa Mieczysława Dołęgi – fotoreportera „Gazety Robotniczej”.

Organizator: Muzeum Miejskie Wrocławia

www.muzeum.miejskie.wroclaw.pl

22.06-30.10

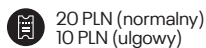
„Światło – cień – informacja” – wystawa prac Jana Chwałczyka

Muzeum Współczesne Wrocław, pl. Strzegomski 2
pon. 9:00–17:00, śr.–niedz. 12:00–20:00

Wystawa jest częścią trzyletniego projektu badawczo-wystawienniczego. „Światło”, „cień”, „informacja” – to słowa ujmujące istotę i kluczowe motywy twórczości oraz refleksji teoretycznej Jana Chwałczyka. Stanowiły one punkt centralny jego zainteresowań, inspiracji oraz rozważań; postrzegają je nie jako elementy przedstawienia, ale samoistne zjawiska, które dopiero umożliwiają widzenie świata. Główną częścią dorobku artysty są właśnie obiekty, instalacje i formy przestrzenne służące dociekaniom istoty światła, cienia i barwy.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Muzeum Współczesne Wrocław
www.muzeumwspolczesne.pl

20 PLN (normalny)
10 PLN (ulgowy)

– oglądać możemy w Otwartej Przestrzeni Kultury w parku Szczytnickim.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: BWA Wrocław Galerie Sztuki Współczesnej

www.bwa.wroc.pl

wstęp wolny

23.06-25.08

25.08 | 18:00-20:00 finisaż

Wczesna Jagiellnicka – wystawa malarstwa kolażowego

Stara Piekarnia, ul. B. Krzywoustego 310a
pon.–pt. 12:00–18:00

Ula Jagiellnicka nazywa swoje prace „obrazo-kolażami” – do ich tworzenia używa wycinków gazet, zniszczonych książek oraz farb akrylowych, które łączy razem na płótnie. W Starej Piekarni prezentowane są wybrane prace artystki powstałe na przestrzeni lat 2019–23, w tym tryptyk „Drzewo pod katedrą” i plakaty z serii „Kosmos. Miasto. Kosmos”. W ramach finisażu zaplanowano projekcję animacji, w której kilkanaście obrazów Wczesnej Jagiellnickiej zostało wprawionych w ruch, spotkanie z autorką oraz kolażowe warsztaty.

Organizatorzy: Fundacja Opieka i Troska, Stara Piekarnia

www.facebook.com/kawiarniastarapiekarnia

www.opiekaitroska.pl/stara_piekarnia-aktualnosci

wstęp wolny

30.06-8.10

Wystawy o obrotach materii: „Zaświaty” i „Wydobycie”

BWA Wrocław Główny, ul. Piłsudskiego 105
śr.–czw. 12:00–20:00, pt.–niedz. 12:00–18:00

„Zaświaty” Anny Orłowskiej i „Wydobycie” Michała Łuczaka to wystawa-dwugłos, dwie niezależne narracje ze Śląska, krainy historycznej, w której mieszkają artyści. Łuczak opowiada o obiegu węgla – artysta przez ostatnie lata obserwował wpływ kopalni na ludzkie ciało, architekturę i kulturę materialną, ziemię i krajobraz. Orłowska przynosi nas do starej wsi Sandowitz, gdzie wokół młyna wodnego orbitują kolejne pokolenia, a ich historia przenika się z wodą, lasami i rudą darniową. Jedną z części wystawy artystki – „Ukryty pokój”

14.07.2023-14.01.2024

„Szaleństwo rokoka! Fascynacja rokkiem na Śląsku (XVIII-XXI w.)” – wystawa

Pawilon Czterech Kopuł, ul. Wystawowa 1
wt.–czw. 10:00–17:00, pt. 10:00–19:00,
sob. 10:00–20:00, niedz. 10:00–18:00

Pierwsza w historii muzealnictwa próba zaprezentowania dotychczas niedocenianego i pomijanego zjawiska

– w sztuce Śląska. Wystawa jest także demonstracją zmian stylistycznych, które miały miejsce w regionie w drugiej połowie XVIII w., ponownego zafascynowania nimi na przełomie XIX i XX w., a wreszcie poszukiwania odpowiedzi na pytanie, czy ta stylistyka fascynuje współczesnych. Wystawa obejmuje malarstwo, rzeźbę, rzemiosło artystyczne, a także ubiory i akcesoria mody. Ekspozyty pochodzą z polskich, czeskich i niemieckich muzeów oraz kościołów.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE:

5.08 | 16:00 | „Drobiazgi inspirowane naturą”

– warsztaty dla dorosłych z tłumaczeniem na PJM

25.08 | 16:00 – oprowadzanie z audiodeskrypcją

22.09 | 16:00 – oprowadzanie z audiodeskrypcją

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Muzeum Narodowe we Wrocławiu

www.mnwr.pl

35 PLN (normalny)
22 PLN (ulgowy)
3 PLN (wydarzenia towarzyszące)

21.07-3.09

„Ze środka” – wystawa prac Anny Mlasowsky

galeria SIC! BWA Wrocław, pl. Kościuszki 9–10
śr.–pt. 14:00–18:00, sob.–niedz. 12:00–18:00

Na wystawie, prezentowanej w ramach Sceny Artystycznej Międzynarodowego Festiwalu Filmowego mBank Nowe Horyzonty, obok szklanych obiektów zobaczymy prace wideo będące rejestracjami performansów Anny Mlasowsky. Ich głównym bohaterem jest szkło – materiał charakteryzujący się dużą plastycznością i zmiennością – w sztuce Mlasowsky ucieleśniający poczucie tymczasowości i bycia pomiędzy, doświadczenia obcości i queerowości. Artystka kontrastuje oczekiwania społeczne wobec kobiecego ciała z rzeczywistymi kobiecymi tożsamościami.

Dodatkowy język: angielski, ukraiński

Organizator: BWA Wrocław Galerie Sztuki Współczesnej

www.bwa.wroc.pl

wstęp wolny

22.07-3.09

„Contrafactur” – wystawa prac Kasi Kmity Muzeum Sztuki Mieszczarskiej – Stary Ratusz, Rynek 1
śr.–niedz. 11:00–17:00

Inspiracją dla najnowszego projektu Kasi Kmity jest „Contrafactur der Stadt Breslau” – plan Wrocławia przygotowany w 1562 roku przez Barthele i Georga Weihnerów. Centrum wystawy jest obraz stanowiący na niego bezpośrednią odpowiedź, zestawiający ze sobą budowlę, które definiowały przestrzeń miasta w różnych momentach jego dziejów. Płótno zrealizowane zostało w autorskiej technice wycinania z papieru – jego kolejne nałożone są na siebie warstwy opowiadają o wielowiekowych dziejach miasta. Osoby kuratorskie: Ewa Pluta i Kuba Żary.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Muzeum Miejskie Wrocławia

www.muzeum.miejskie.wroclaw.pl

15 PLN (normalny)
10 PLN (ulgowy)

29.07-30.09

NOWY ŻŁOTY / odsona XXII „Sezon pomidorowy” – wystawa Franka WarzywaNOWY ŻŁOTY, kiosk na rogu ulic Górnickiego i Prusa
wystawa samoobsługowa (czynna w godzinach pracy warzywniaków)

Afirmacja sezonowości, pozytywne nastawienie do świata, czerpanie przyjemności z wakacyjnego czasu. Wystawa Franka Warzywa – piosenkarza, twórcy wizualnego i osobowości internetowej – to projekt zainspirowany obecnością wielu warzywniaków na Ołbinie. Ich najlepszy czas w roku właśnie trwa, warzywa i owoce tworzą kolorowe kompozycje na każdym rogu ulic. Dlatego NOWY ŻŁOTY zaprasza do lokalnych warzywniaków na świeże pomidory, także w wersji – olej na płótnie.

Dodatkowy język: angielski, ukraiński

Organizator: NOWY ŻŁOTY

www.facebook.com/nowyzloty/

wstęp wolny

2.08-24.09

„Pocztą Zofii Stryjeńskiej. Sztuką połączeni” – wystawa Muzeum Poczty i Telekomunikacji, ul. Krasińskiego 1
wt.–sob. 10:00–16:00, niedz. 10:00–15:00

Wystawa prezentująca oryginalne obrazy autorstwa Zofii Stryjeńskiej. Przedstawione zostaną zarówno prace artystki pochodzące z zasobów Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu, jak i te stanowiące depozyt Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Na wystawie znajdują się także kartki pocztowe powstałe na podstawie projektów malarki, znaczki pocztowe oraz ich projekty. Zwiedzający poznają postać Zofii Stryjeńskiej w kontekście jej współpracy z Minister-

stwem Poczty i Telegrafów w okresie dwudziestolecia międzywojennego.

Organizator: Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu

www.muzeum.wroclaw.pl

18 PLN (normalny)
13 PLN (ulgowy)3.08 | 18:00 wernisaż
4.08-06.09**„Danse macabre” – wystawa prac Wojciecha Ireneusza Sobczyka**Galeria Miejska, ul. Kiełbaśnicza 28
pon.–pt. 10:00–18:00, sob. 12:00–16:00

Wojciech Ireneusz Sobczyk zestawia ze sobą dwa – wyrosłe na gruncie polskiej kultury, choć skrajnie różne – podejścia do tematu śmierci. Teatralność sarmatyzmu spotyka się tutaj z silnie zagłębią w naturze i mistycyzmie ludową obrzędowością. Sobczyk wychodzi jednak poza typową, antropocentryczną perspektywę. Artysta bada wątek rozpadu materii, zarówno w skali mikro, jak i makro, zadając tym samym ontologiczne pytania o znaczenie naszej obecności we wszechświecie. Kuratorką wystawy jest Katarzyna Zahorska.

Dodatkowy język: angielski

Galeria Miejska we Wrocławiu

www.galeriamiejska.pl

wstęp wolny

10.08 | 18:00 wernisaż
10.08-2.09**„Liturgia” – wystawa prac Khrystyny Kvyk**Vivid Gallery, pl. Kościuszki 4
wt.–pt. 11:00–18:00, sob. 11:00–16:00

Khrystyna Kvyk to ukraińska artystka, działająca w gatunku sztuki sakralnej, sięgająca do rzeczywistości transcendentalnej, tekstów biblijnych, badająca starożytne ikony bizantyjskie i średniowieczne ukraińskie. W swojej twórczości reinterpretuje styl i symbolikę ikony, eksperymentując ze środkami wyrazu. Cykl prac malarskich „Liturgia”, który powstał w ramach programu stypendialnego „Gaude Polonia”, jest refleksją artystki nad wydarzeniami związanymi z rosyjską wojną w Ukrainie. W tłumaczeniu z języka greckiego słowo „liturgia” oznacza bowiem „służbę, wspólną pracę dla wspólnego dobra”. Idea projektu inspirowana jest ofiarnością, jednością i wzajemną pomocą w trudnych chwilach.

Dodatkowy: angielski, ukraiński

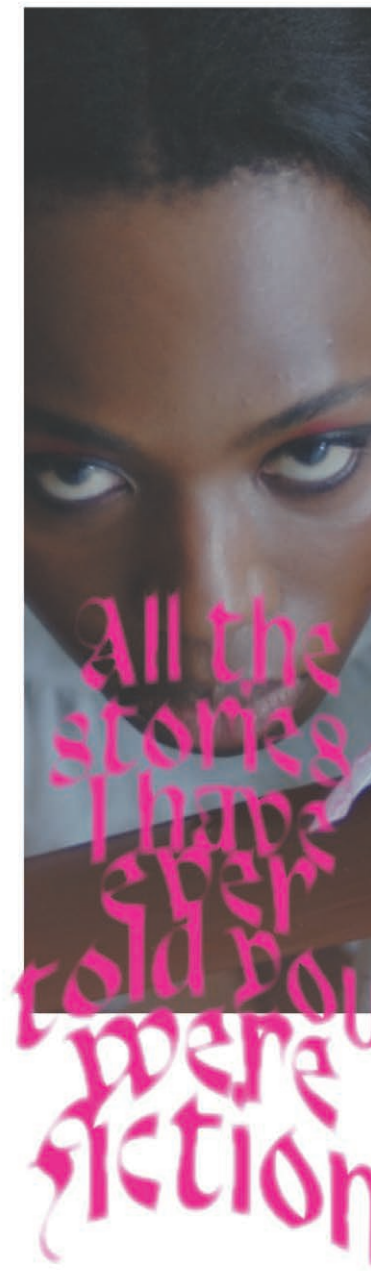
Organizator: Vivid Gallery

www.vividgallery.pl

wstęp wolny

REKLAMA

KUBA STĘPIEŃKURATOR / CURATED BY
ROMUALD DEMIDENKO

20.07—2.09.2023

PIEKARNIA
Żywa Kultura

Księcia Witolda 66, Wrocław

www.66p.pl

13.08-3.09

„Art Trop – śladami wrocławskich artystów i artystek” – warsztaty i wystawa

park Stanisława Tołpy, Stowarzyszenie Żółty Parasol i Partnerzy, ul. Bolesława Prusa 37-39

W ramach programu Mikrogranty Anastasiia Soliarska zaprasza mieszkanki i mieszkańców Ołbina w podróż śladami wrocławskich artystów i artystek. Warsztaty plastyczne, inspirowane twórczością Alfonsa Mazurkiewicza, odbędą się w parku Stanisława Tołpy, a zakończy je wernisaż wykonanych prac, który zaplanowany na 19 sierpnia. Tego popołudnia będzie można również dołączyć do kolektywnego tworzenia wielkoformatowego płótna. Wystawę dzieł uczestników i uczestniczek będzie można oglądać w siedzibie Stowarzyszenia Żółty Parasol i Partnerzy od 21 sierpnia do 3 września.

HARMONOGRAM:

13.08 | 16:00-20:00 – warsztaty

19.08 | 14:00-20:00 – finał projektu

21.08-03.09 | 9:00-19:00 – wystawa

Dodatkowy język: ukraiński

Organizatorzy: Wrocławski Instytut Kultury, Anastasiia Soliarska

www.institutkultury.pl

wstęp wolny
zapisy:
www.bit.ly/ArtTrop-Mazurkiewicz

przeciwnych stronach pojedynku, którego założeniem jest dążenie właśnie do równowagi – pojęcia utopijnego, stanu nieosiągalnego, choć możliwego do wyobrażenia. Szczegółowy harmonogram wydarzeń dostępny na stronie organizatora.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu

www.okis.pl

10 PLN (normalny)
5 PLN (ulgowy)

25-31.08

Foto Tydzień

Bulvary, ul. Księcia Witolda 11-31

Wydarzenie dla miłośników fotografii organizowane przez Wrocławską Lożę Fotograficzną we współpracy z nowym miejscem na kulturalnej mapie Wrocławia – Bulvarami. W ramach Foto Tygodnia odbędą się dwie zbiorowe wystawy fotografii, zobaczymy zdjęcia m.in.: Tomasza Augustyna, Kasi Chomy, Moniki Cichoszewskiej, Agaty Grzych, Agaty Kaputy, Jakuba Kaźmierczyka, Marcina Osmana, Asia Smółki, Łukasza Spychały czy Patrycji Szumowskiej. Codziennie organizowane będą również prelekcje, spotkania ze znanymi fotografami, warsztaty i przeglądy portfolio.

Organizatorzy: Wrocławska Loża Fotograficzna, Bulvary

www.facebook.com/groups/wroclawska.loza.fotograficzna

wstęp wolny

8.09-31.12

„Już po nas” – wystawa

galeria Dizajn BWA Wrocław, ul. Świdnicka 2-4
wt.-pt. 14:00-19:00, sob.-niedz. 12:00-18:00

Wizje katastrof zdominowały współczesne dyskursy ekologiczne, polityczne i społeczne, w deterministyczny sposób określając nasze miejsce jako przegrane w biegu dziejów. Wystawa „Już po nas” będzie próbą przecięcia w poprzek apokaliptycznych dyskursów, które wiążą się z obecnością ludzi na planecie Ziemia w przyszłości. Twórcom z pomocą przyjdą metody realizmu spekulatywnego, pozwolą one na zakotwiczenie się w końcu XXI wieku, który zapewne wykroczy poza nasze życia, ale jak każdy koniec, jest niezwykle pociągający.

Dodatkowy język: angielski, ukraiński

Organizator: BWA Wrocław Galerie Sztuki Współczesnej

www.bwa.wroc.pl

wstęp wolny

8.09-8.10

8-10.09 weekend otwarcia

Biennale Fotografii TIFF 2023 „Zapatrzenie”

różne lokalizacje

Podczas tegorocznej odsłony fotograficznego święta obejrzyć będziemy mogli cztery wystawy – ekspozycję główną „Pentra Genetrix” oraz trzy

18.08 | 19:00 wernisaż
18.08-16.09

„Gdzie jest kolor?” – wystawa prac Małgorzaty Wójcik

NIEGALERIA, ul. Tęczowa 1

pon.-pt. 12:00-17:00

Czy malarstwo bez koloru, to jeszcze malarstwo? Podczas indywidualnej wystawy prac Małgorzaty Wójcik – wrocławskiej malarki, absolwentki Akademii Sztuk Pięknych – zaprezentowane zostaną obrazy o różnej tematyce. Ich cechą wspólną jest zredukowanie barw do odcieni czerni i bieli, z drugiej strony, aby zrównoważyć kolorystyczną powściągliwość, artystka sięga po różnorodne techniki i środki wyrazu. Wiele obrazów na wystawie będzie miało swoją premierę.

Organizator: NIEGALERIA

www.niegaleria.pl

wstęp wolny

25.08-15.10

„Równowaga” – wystawa

Galeria FOTO-GEN, pl. Nankiera 8

wt.-niedz. 10:00-18:00

Marina Abramović, Janusz Bałdyga, Zhanna Gladko, Diana Lelonek – prace tych artystów i artystek zobaczymy na wystawie „Równowaga”. Rozwinięciem ekspozycji będzie blok performance, na który złożą się działania Angeliki Fojtuch, Jany Shostak, Ewy Zarzyckiej i Janusza Bałdygi. Tytuł wystawy opisany zostanie jako zaciekle, brutalna walka po

lat. W jego pracach przejawia się fascynacja światem techniki. Jest autorem licznych rysunków przedstawiających wymyślone przez niego schematy techniczne, układy elektroniczne lub rozrysowane projekty gier komputerowych. Artysta tworzy także niewielkie obiekty i konstrukcje zbudowane z elementów technicznych i elektronicznych, fragmentów telefonów komórkowych, płyt i okładek DVD. Opiekunem artystycznym wystawy jest wrocławski artysta i kurator Dominik Podsiadły.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Stowarzyszenie Świat Nadziei

www.swiatnadziei.org

www.artbrut.com.pl

21.09-4.11

23.09 | 15:00 oprowadzanie autorsko-kuratorskie

„There Are Flowers That Are Born Of Mud” - wystawa

66P Subiektywna Instytucja Kultury, PIEKARNIA Żywa Kultura, ul. Księcia Witolda 66
śr. 14:00-18:00, czw. 14:00-20:00, pt.-sob. 14:00-18:00

Inside Job – Ula Lucińska i Michał Knychaus – poprzez swoje projekty opowiadają o potencjalnych światach przyszłości. Proponowane przez nich scenariusze rozgrywają się po końcu i poza ludźmi. Obiekty stworzone w nawiązaniu do historii miejsca dawnej piekarni garnizonowej stanowią ćwiczenie z wyobraźni. To próba pomyślenia o świecie zamieszkałym przez roślinne byty wytyczające relacje poza dominacją znanych nam gatunków. Sceneria wystawy rozciągnięta będzie pomiędzy czasem – tym, co osadzone w przeszłości, teraźniejszości oraz tym, co dopiero nadejdzie.

Dodatkowy język: angielski, ukraiński

Organizator: 66P Subiektywna Instytucja Kultury

www.66p.pl

23-24.09

Otwarcie Krupa Art Foundation

Krupa Art Foundation, Rynek 27/28

Swoją działalność na wrocławskim rynku Krupa Art Foundation rozpocznie dwiema wystawami zbiorowymi zapowiadającymi dwa kierunki programowe instytucji. Pierwszą z nich będzie grupowa ekspozycja prezentująca twórczość współczesnych artystów i artystek ukraińskich młodego i średniego pokolenia – „Jak płynie rwąco”. Druga poświęcona będzie tradycjom awangardowym w polskiej sztuce powojennej. Oprócz nich w przestrzeni galerii zaprezentowane zostaną także prace *site specific* Jarka Flicińskiego, Kariny Marusińskiej i Poli Dwurnik oraz projekt specjalny grupy Eternal Engine.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Krupa Art Foundation

www.krupaartfoundation.pl

indywidualne wystawy laureatów i laureatek wyłonionych podczas konkursu TIFF Open: Laurenta Fiorentino, Michała Malińskiego oraz Magdaleny Pacek. Program uzupełnią oprowadzania, wykłady, pokazy filmowe i pokaz slideshow. Hasłem łączącym wszystkie wydarzenia jest „Zapatrzenie” – organizatorzy położyli nacisk na wrażenia wizualne, które dodają siły; doświadczenia będące momentem, w którym możemy oderwać się od rzeczywistości.

Organizator: Fundacja TIFF Collective

www.tiff.wroc.pl

12.09-3.10

„Sytuacja jest doskonała” - wystawa prac Jarosława Słomskiego

Galeria Entropia, ul. Rzeźnicza 4
pon.-pt. 12:00-18:00

Artysta buduje oś narracji, konstruując niekomfortową, zamkniętą przestrzeń umiejscowioną w galerii. Instalacja, składająca się z rzeźb i wideo, nawiązuje do sytuacji w oktagonie – klatce do walk. Znajdująca się tam postać, prawdopodobnie alter ego autora, „bije się z myślami”, analizując punkt, w jakim się obecnie znajduje. Wystawa jest częścią cyklu kuratorskiego Marcina Mierzickiego realizowanego pod wspólnym tytułem „Sytuacja jest doskonała” na zaproszenie Galerii Entropia w 35-lecie jej działalności.

Organizator: Galeria Entropia

www.entropia.art.pl

17.09.2023-14.01.2024

„Third Skin” - wystawa

OP ENHEIM, pl. Solny 4

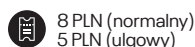
śr. 14:00-18:00, czw.-pt. 14:00-19:00,
sob.-niedz. 13:00-19:00

Jean Michel Basquiat, Monica Bonvicini, Charlotte Moorman czy Felix Gonzalez-Torres – to tylko kilka nazwisk, które zobaczymy podczas wystawy „Third Skin”. Dzieła, pochodzące z uznanej kolekcji Eriki Hoffmann-Koenige (Sammlung Hoffmann i Schenkung Sammlung Hoffmann), dobrane zostały przez Dorothee Brill i Luise Richter. Ich tematyka porusza się po szerokim spektrum rozumienia granic – mówią o granicach międzyludzkich z jednej strony i granicach artystycznych z drugiej. Poruszają wątki zacierania się i przekraczania granic tożsamościowych, społecznych i płciowych; opowiadają o granicach między dziedzinami sztuki, powierzchni i przestrzeni, słyszalnym i widzialnym.

Dodatkowy język: angielski, ukraiński, niemiecki

Organizator: OP ENHEIM

www.openheim.org

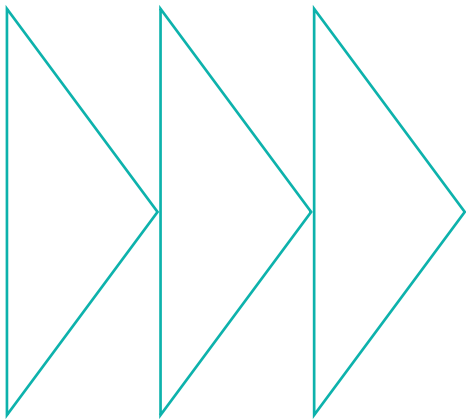

21.09 | 17:00 wernisaż
21.09-31.10

„Wystawa trochę krwawa, trochę mroczna, trochę łagodna” - wystawa prac Mateusza Błaczka

Galeria i Pracownia ArtBrut, ul. Rуска 46 A/løk. 102
wt., czw. 15:00-18:00, pt. 14:00-17:00

Mateusz Błaczek to młody wrocławski twórca związany z Galerią i Pracownią ArtBrut od trzech

MUZYKA

2.07-20.08

XXX Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej im. Johanna Brahmsa „Non Sola Scripta”

Kolegiata Świętego Krzyża i św. Bartłomieja, pl. Kościelny 1

Festiwal łączący organową klasykę z muzyką improwizowaną po raz kolejny zagości na Ostrowie Tumskim. Jeszcze w sierpniu w gotyckiej kolegiacie, miejscu na co dzień niedostępnym dla zwiedzających, odbędą się koncerty jubileuszowej edycji tego wyjątkowego w swej formule i nawiązującego do wielowiekowej tradycji muzyki organowej wydarzenia. Podczas tegorocznego cyklu również nie zabraknie występów młodych talentów oraz wirtuozów cieszących się międzynarodowym uznaniem.

HARMONOGRAM:

6.08 | 19:00 - Anna Maria Jopek (śpiew), Piotr Rachoń (organy)

13.08 | 19:00 - Maria Perucka (skrzypce), Roman Perucki (organy)

20.08 | 19:00 - Zdzisław Madej (improwizacje wokalne), Michał Chorościński (narrator), Emanuel Bączkowski (organy)

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Strefa Kultury Wrocław

www.strefakultury.pl

 50 PLN (normalny)
40 PLN (ulgowy)

5-20.08

Vertigo Summer Blues Festival

różne lokalizacje

Na dachach, miejskich plażach, wyspach i w parkach Wrocławia po raz kolejny zagości muzyka bluesowa. Tegoroczny format festiwalu jest taki sam, jak w przypadku poprzednich trzech edycji. Uczestników czeka podróż po najciekawszych miejscach Wrocławia w towarzystwie „niebieskich dźwięków”. Odwiedzić będzie można miejskie plaże: Marinę Kleczków, ZaZoo Beach Bar czy Babie Lato Partynice. Nie zabraknie również piątkowych koncertów w Vertigo Jazz Club & Restaurant oraz niedzielnych spotkań na Wyspie Daliowej.

Organizator: Vertigo Jazz Club & Restaurant

www.vertigojazz.pl

 wstęp wolny

 www.vertigojazz.pl

11.08 | 22:00

„Negliz” - DJ-skie spotkania wokół minimalu i deep house’u

Wyspa Tamka, wyspa Tamka 2

„Negliz” jest inicjatywą Grażyny Biedroń – producentki i dj-ki oraz rezydentki Wyspy Tamka. Celem wydarzenia jest promowanie ambientnej muzyki z pogranicza house, deep, micro, minimal oraz break, której nadal jest w Polsce bardzo mało, a która przemyca mnóstwo pozytywnych emocji, wyzwala radość i przede wszystkim – swoim szerokim spektrum – edukuje muzycznie. Nie usłyszymy tutaj oczywistych i łatwych brzmień. Gośćmi „Negliżu” będą wyselekcjonowani przez Grażynę DJ-e, diggerzy, którzy kształtują gust i scenę od lat.

Organizator: Wyspa Tamka

www.facebook.com/tamka.wro

 30 PLN

2.09 | 17:00

**„wROCK for Freedom 2023”
- koncert**

Centrum Historii Zajezdnia, ul. Grabiszyńska 184

Kolejna edycja plenerowego koncertu upamiętniającego narodziny „Solidarności” we Wrocławiu. „wROCK for Freedom” zgodnie z tradycją odwiedza miejsce powstania historycznego związku zawodowego, czyli teren byłej zajezdni autobusowej w Centrum Historii Zajezdnia. W tym roku publiczność będzie bawić się w rytmie polskich przebojów znanych kilku już pokoleniom fanów rocka. Na scenie wystąpią czołowi reprezentanci polskiej sceny rockowej – KULT, Pidżama Porno i Koniec Świata.

Organizator: WrockFest

www.wrockfest.pl

od 120 PLN

11–13.08

9. Sanatorium Dźwięku

Sokołowsko

W tym roku sokołowska impreza – showcase najciekawszych zjawisk z pogranicza muzyki eksperymentalnej i sztuki dźwięku – skupi się na wątkach związanych z futuryzmem. Szczególnym wydarzeniem będzie koncert otwarcia w Kinie Zdrowie, podczas którego usłyszymy wykonanie nowych kompozycji napisanych dla The Orchestra of Futurist Noise Intoners, czyli szesnastoosobowego zespołu prowadzonego przez włoskiego kompozytora Luciano Chessa, grającego na replikach eksperymentalnych instrumentów zaprojektowanych przez Luigię Russolo. Szczegółowy harmonogram festiwalu dostępny jest na stronie organizatora.

Organizatorzy: Fundacji Sztuki Współczesnej „IN SITU”

www.sanatoriumofsound.com

od 79 PLN

19–20.08

**Sinaubi Zawose & Pamoja Zanzibar
- koncert i sesja w Eklektik Room**

Eklektik Art, Zamkowa 1

SINAUBI ZAWOSE & PAMOJA ZANZIBAR to efekt współpracy Sinaubi’ego Zawose, tanzańskiego artysty z Radkiem „Bond” Bednarzem, polskim muzykiem i producentem. Idea wspólnego projektu jest przedstawienie współczesnej muzyki plemienia Gogo, promocja różnorodności, jedności i wzajemnego szacunku. Wielopokoleniowy skład zespołu muzyków po raz pierwszy we Wrocławiu zaprezentuje nowy album „GOGO HIP” będący niepowtarzalną mieszanką tradycyjnej i współczesnej muzyki plemienia.

Dodatkowy język: angielski, ukraiński

Organizatorzy: Eklektik Art Charity, Pamoja Zanzibar

www.facebook.com/eklektikartcharity

wstęp wolny

7–17.09

**58. Międzynarodowy Festiwal
Wratislavia Cantans**

Narodowe Forum Muzyki, pl. Wolności 1

Jedno z najważniejszych wydarzeń związanych z muzyką klasyczną w Europie. Tytuł tegorocznej edycji – „Matka Natura” – został zainspirowany „Porami roku” Josepha Haydna. Podczas festiwalu pojawiają się pytania o stworzenie świata i miejsce, jakie zajmuje w nim człowiek, znajdują się odniesienia do motywu żywiołów, a także tematu macierzyństwa i jego kulturowych powiązań z naturą. Wystąpią m.in.: Christoph Eschenbach, Andreas Scholl, Tõnu Kaljuste z Estonian Philharmonic Chamber Choir, Wayne Marshall, Alicia Amo i Musica Boscareccia.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Narodowe Forum Muzyki

www.nfm.wroclaw.pl

20–220 PLN

13.08 | 17:00

Lena Flea – koncert

Stary Klasztor, ul. Purkyniego 1

Lena Flea to muzyczny duet, w którym subtelny wokal łączy się z surowym brzmieniem gitary akustycznej. Artyści sięgają do utworów mistrzów rocka alternatywnego – Finka, Radiohead czy Depeche Mode; przetwarzają piosenki z repertuaru Dido, Johnny’ego Casha oraz Hindi Zahry. Odnajdują w nich wspólny mianownik, aranżują utwory od nowa, przepuszczając je przez sito własnej muzycznej wrażliwości. Na scenie tworzą niepowtarzalny klimat, łącząc dojrzałość i prostotę w najlepszym wydaniu.

Organizator: Stary Klasztor

www.staryklasztor.com.pl

wstęp wolny

24.08 | 19:00

**International Lutosławski
Youth Orchestra – koncert**

Narodowe Forum Muzyki, pl. Wolności 1

International Lutosławski Youth Orchestra to jedyna w Polsce orkiestra młodzieżowa o międzynarodowym charakterze. Z Narodowym Forum Muzyki szczeciński zespół łączy osoba patrona – Witolda Lutosławskiego. W programie wrocławskiego występu nie mogło zatem zabraknąć jego muzyki. Zabrzmi prawdopodobnie najbardziej znany utwór z dorobku kompozytora – „Koncert na orkiestrę” stworzony w pierwszej połowie lat 50. XX wieku. Podczas występu usłyszymy także „Fanfary szczecińską” Krzysztofa Pendereckiego oraz „Koncert na obój i małą orkiestrę” Richarda Straussa.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Narodowe Forum Muzyki

www.nfm.wroclaw.pl 55 PLN (normalny)
20 PLN (ulgowy)

9.09 | 17:00

ARTur Moon – koncert w ciemności

Sala Koncertowa Radia Wrocław im. Jana Kaczmarka, ul. Karkonoska 10

Autorski projekt awangardowego kompozytora młodej generacji to twórczość, jakiej wielu widzów nie miało jeszcze okazji poznać. Jest to wydarzenie wielowymiarowe, które angażuje wszystkie zmysły swoich odbiorców. Stwarzana przestrzeń umożliwia smakowanie dźwięków, widzenie emocji, a także zagłębienie w indywidualne odczucia podczas występu. W ten magiczny świat słuchaczy i słuchaczki zabiera pianista Artur Sychowski występujący pod pseudonimem ARTur Moon.

Organizator: ARTurMoon

www.koncertwciemnosci.pl

od 79 PLN

15.09 | 19:00

Jazz w Światowidzie: Irka Zapolska Quartet – koncert

Ośrodek Działań Twórczych Światowid,
ul. Sempolowskiej 54A

Muzyka zespołu jest próbą łączenia współczesnej, otwartej wizji jazzu instrumentalnego z mainstreamowym podejściem do wokalistyki jazzowej. Kompozycje z płyty „Perception of Preception”, tworzone przez liderkę oraz Dominika Kisiela, mają otwarte formy z częściami improwizowanymi oraz zaaranżowanymi. W warstwie tekstowej to historie o dojrzewaniu i próbie poszukiwania własnej tożsamości po drugiej stronie lustra. Grupa w konkursie na Indywidualność Jazzową 57. Jazzu nad Odrą uzyskała drugie miejsce oraz nagrodę specjalną dla wokalistki.

Organizator: Ośrodek Działań Twórczych Światowid
www.swiatowid.net.pl

30 PLN

23.09 | 18:00

„Antena Krzyku: Antologia 1986–1990” – spotkanie autorskie i koncert

Pałacym – Sala Lustrzana, ul. Kościuszki 34

„Antena Krzyku” – kultowy zin, którego redaktorem naczelnym był Arek Marczyński – stała się głównym bohaterem antologii stworzonej przez Wojtkę Kozielskiego. W książce znajdziemy zeskanowane numery zina oraz wywiady z muzykami grającymi w zespołach: The Ex, De Kift, Nomeansno, Verbal Assault, False Prophets i Soulside. 23 września, oprócz spotkania autorskiego z Arkiem Marczyńskim i Wojtkiem Kozielskim, o godz. 20:00 odbędzie się także koncert, podczas którego wystąpią grupy Zdrój, Atol Atol Atol oraz Izzy and the Black Trees.

Organizator: Wrocławska Niezależna Scena Muzyczna

www.facebook.com/WroclawskaNiezaleznaScenaMuzyczna

wstęp wolny (spotkanie) 60 PLN (koncert)

29.09 | 20:00

Ethno Jazz Festival: Conexión Cubana – koncert

Stary Klasztor, ul. Purkyniego 1

Wydarzenie nie tylko dla miłośników autentycznej kubańskiej muzyki. Conexión Cubana – obecnie jedna z najlepszych grup grających muzykę *son cubano* i od wielu lat koncertująca na całym świecie – wystąpi we Wrocławiu. Nicolás Sirgado, lider i basista zespołu, jest jednym z najpopularniejszych kompozytorów i aranżerów z Hawany. Na swoim koncercie ma wiele albumów oraz liczne produkcje telewizyjne. Na scenie wystąpią także: William Borrego Rodriguez, Lázaro Dilout, Herber Méndez, Querol Aldana, Vivo Barrera oraz Fabián Sirgado.

Organizator: Ethno Jazz Festival

www.ethnojazz.pl

od 70 PLN

15–23.09

Avant Art Festival 2023

różne lokalizacje

We Wrocławiu jesień niezmiennie kojarzy się z Avant Art Festival – wydarzeniem, które od 16 lat mocno zaznacza swoją obecność na scenie kultury niezależnej. Kuratorzy festiwalu każdego roku zapraszają eksperymentalnych artystów z Polski i świata. Wyrazisty wybór projektów, interdyscyplinarność i wielokulturowość to cechy, wokół których budowany jest program kolejnych edycji festiwalu. W tym roku, obok koncertów, czeka nas m.in. cykl spotkań pt. „Neokolonializm – o nie!”, podczas których głos zabiorą polscy wydawcy, znawcy i promotorzy afrykańskiej muzyki awangardowej. Szczegółowy harmonogram wydarzeń dostępny jest na stronie organizatora.

Organizator: Fundacja Avant Art

www.avantart.pl

35–65 PLN
200 PLN (karnet)

26.09 | 20:00

The Cinematic Orchestra – koncert

Narodowe Forum Muzyki, pl. Wolności 1

Legendarny zespół The Cinematic Orchestra pod wodzą Jasona Swinscoe’a wypracował unikalny styl na przecięciu jazzowej melancholii i sugestywności filmowych soundtracków. Od czasu przełomowego debiutu „Motion” zespół sprzedał setki tysięcy płyt, a ich najpopularniejszy utwór to „To Build A Home”. Muzycy współpracują z najwybitniejszymi instrumentalistami i wokalistami. Podczas wrocławskiego koncertu usłyszymy utwory z kultowej płyty „Man With a Movie Camera” oraz inne kompozycje z nowymi wizualizacjami.

Organizator: 5AM Artists Sp. z o.o.

www.5amartists.com

od 179 PLN

30.09 | 18:00

Benjamin Bilse – koncert

Narodowe Forum Muzyki, pl. Wolności 1

Benjamin Bilse – syn karczmarza z Legnicy, stawiający pierwsze muzyczne kroki w wiejskiej kapeli, tworzy orkiestrę, którą prowadzi Richard Wagner i Camille Saint-Saëns. Po pewnym czasie artyści wyszkoleni przez niedysyjszego wiejskiego muzykanta opuszczają go i tworzą własny zespół. Na początku reklamują swoje koncerty nazwiskiem dawnego dyrygenta, ale potem przyjmują nową nazwę – Berliner Philharmoniker – i zdobywają ogromną sławę. Dzieła Benjamin Bilsego na swojej nowej płycie oraz podczas koncertu przypomina West Side Sinfonietta.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Narodowe Forum Muzyki

www.nfm.wroclaw.pl

10–75 PLN

WROCLAWSKI
TEATR PANTOMIMY
IM. HENRYKA TOMASZEWSKIEGO

Wydarzenia
towarzyszzące

Festiwal
Przestrzenie
Sztuki

spotkania z artystami

warsztaty

kino tańca

debaty

potańcówka

Taniec Taniec Taniec Taniec Taniec

15-27.
09.2023

pantomima.wroc.pl
bilety.pantomima.wroc.pl

Instytucja Kultury
Sąsiedztwa
Wrocławskie
Młodzieżowe

2023
instytut+teatralny

Przestrzenie
Sztuki

kino | nowe horyzonty

teatralny
e-teatr.pl

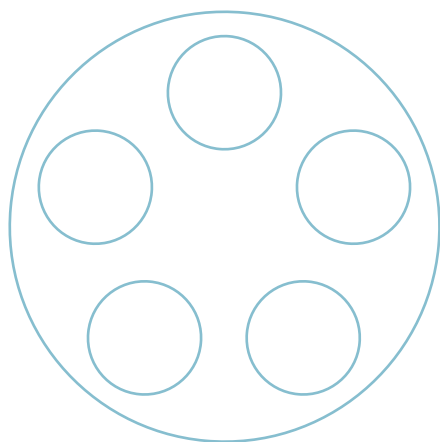
DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW BUDŻETU
SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
www.dolnyślask.pl

Hala Stulecia

Centennial Hall
Jahrhunderthalle

Każde wydarzenie znajdzie swoją przestrzeń.

FILM

1-31.08 | 20:00 od poniedziałku do czwartku

Wakacje z mistrzami - pokazy filmów

Kino Nowe Horyzonty, ul. Kazimierza Wielkiego 19a-21

Doskonale wiemy, że nie ma udanego odpoczynku bez odpowiedniego towarzystwa. Kino Nowe Horyzonty zachęca więc do spędzenia lata u boku filmowych mistrzów i wschodzących gwiazd reżyserii. W ramach cyklu widzowie będą mogli zobaczyć filmy, które wzbudziły entuzjazm krytyki i zdobyły nagrody na najważniejszych festiwalach. W programie między innymi: „Spragnieni miłości” Wong Kar Waia, nominowane do Oscara „Io” Jerzego Skolimowskiego, „Najgorszy człowiek na świecie” Joachima Triera czy „Oko diabła” w reżyserii wizjонера światowej kinematografii – Ingmara Bergmana.

Organizator: Kino Nowe Horyzonty

www.kinonh.pl

20 PLN (normalny)
18 PLN (ulgowy)

1.08-5.09

Kino Popiół i Diament: „Nie wybiera się przecież swojego czasu” - Polska Szkoła Filmowa [vol. II] - cykl filmowy

Muzeum Pana Tadeusza, Rynek 6

Przegląd będzie dopełnieniem wivisekcji złotego okresu polskiego kina. Tym razem organizatorzy zdecydowali się przybliżyć tytuły mniej znane i jeszcze rzadziej wyświetlane na kinowych ekranach. Będą to dzieła często pomijane podczas retrospektyw dokonań najsłynniejszych polskich twórców, takich jak Andrzej Wajda, Wojciech Jerzy Has czy Jerzy Skolimowski. Każdy z pokazów opatrzony zostanie prelekcją przybliżającą konteksty historyczne i tematyczne filmu. Szczegółowy harmonogram pokazów dostępny jest na stronie organizatora.

Organizator: Muzeum Pana Tadeusza

www.muzeumpanatadeusza.ossolineum.pl

wstęp wolny

4, 11, 18.08 | 21:30

Kino letnie w Zajezdni

Centrum Historii Zajezdnia, ul. Grabiszyńska 184

Kino letnie jest wydarzeniem na stałe wpisanym w ofertę kulturalną Centrum Historii Zajezdnia. „Między miastem a regionem” to hasło tegorocznej edycji kina plenerowego, przeniesiemy się więc do mniejszych miast oraz wiosek. W sierpniu zobaczymy „Sztuczki” Andrzeja Jakimowskiego oraz „Io” Jerzego Skolimowskiego. Ostatni seans będzie należał do publiczności, która w trakcie wcześniejszych pokazów odda swoje głosy na wybrany film – zwycięska produkcja zostanie wyświetlona 18 sierpnia.

Organizator: Centrum Historii Zajezdnia

www.zajezdnia.org

wstęp wolny

5.08-29.09

Kino Popiół i Diament: „Drogi do wolności” - Kino Moralnego Niepokoju - cykl filmowy

Muzeum Pana Tadeusza, Rynek 6

Przekrojowe spojrzenie na kino moralnego niepokoju – nurt artystyczny, którego twórcy za nadrzędny cel postawili sobie krytykę PRL-owskiej władzy. W cyklu obejrzyć będziemy mogli filmy Krzysztofa Zanussiego, Agnieszki Holland czy Krzysztofa Kieślowskiego. Oprócz regularnych pokazów harmonogram przewiduje kilka sobotnich mini-retrospektyw, podczas których jednego dnia wyświetlone zostaną po trzy filmy jednego twórcy. Będą to kolejno: Feliks Falk, Janusz Kijowski i Andrzej Wajda. Szczegółowy harmonogram pokazów dostępny jest na stronie organizatora.

Organizator: Muzeum Pana Tadeusza

www.muzeumpanatadeusza.ossolineum.pl

wstęp wolny

1, 8, 22, 29.08 | 12:00

Filmowy Klub Seniorów - cykl filmowy

Dolnośląskie Centrum Filmowe, ul. Piłsudskiego 64a

Cykl dla dojrzałych widzów od ponad dekady realizowany w kinie DCF. W sierpniowym repertuarze między innymi czeska „Sytuacja awaryjna”, czyli najnowsza komedia Jiřího Havelky, refleksyjne „Osiem gór” realizowane w dzikich włoskich Alpach oraz polski komediodramat „Tonia” poruszający tematykę skomplikowanych rodzinnych relacji. Poprzedzone prelekcją seanse w Filmowym Klubie Seniorów odbywają się w każdy wtorek.

Organizator: Dolnośląskie Centrum Filmowe

www.dcf.wroclaw.pl

16 PLN

6, 27.08 | 12:00

24.09 | 12:00

Sztuka na ekranie: „Vermeer. Blisko mistrza” - pokaz filmu

Kino Nowe Horyzonty, ul. Kazimierza Wielkiego 19a-21

Człowiek, który potrafił stworzyć wszechświat w rogu pokoju i jak nikt potrafił uwiecznić ulotność intymnej chwili – Johannes Vermeer, jeden z największych malarzy w historii. Nakręcony z detektywistyczną pasją dokument pozwala odkryć mistrza na nowo. To opowieść o twórcy, który pozostawił po sobie więcej zagadek niż dzieł, o skomplikowanych losach obrazów rozproszonych po największych muzeach, ale przede wszystkim próba zrozumienia tego, co czyni Vermeera Vermeerem.

Organizator: Kino Nowe Horyzonty

www.kinonh.pl

35 PLN (normalny)
30 PLN (klubowy)

9.08 | 19:30
25.08 | 21:00

Kino organowe NFM – pokazy filmów z muzyką na żywo

Narodowe Forum Muzyki, pl. Wolności 1

Twórczość filmowa lat 20. XX wieku powraca w letnim cyklu kina organowego NFM w postaci seansów kultowych produkcji kina niemelego z monumentalną muzyką improwizowaną na żywo. 9.08 zaprezentowany zostanie „Mocny człowiek” – psychologiczny dramat z 1929 r. w reżyserii Henryka Szaro, uznawany za najwybitniejszy polski film niemy. Z kolei 25.08 obejrzymy „Męczeństwo Joanny d’Arc” Carla Theodora Dreyera z 1928 – ostatni niemy obraz w dorobku duńskiego reżysera, uchodzący za apogeum artystycznych możliwości tego rodzaju kina.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Narodowe Forum Muzyki

www.nfm.wroclaw.pl

65 PLN (normalny)
20 PLN (ulgowy)

25–27.08

12. Międzynarodowy Festiwal Filmowy Hommage à Kieślowski

Sokołowsko

Festiwal, który od wielu lat, czerpiąc inspiracje ze spuścizny Kieślowskiego, ukazuje uniwersalność twórczości wybitnego reżysera. Program tegorocznej edycji skupiony będzie wokół haseł związanych z tożsamością poszczególnych pokoleń oraz dialogiem pomiędzy nimi. Z tego powodu wśród najważniejszych tytułów corocznej sekcji „Hommage” pojawi się „Amator” (1979) – filmowy symbol międzypokoleniowej miłości do kina. Na uczestników i uczestniczki czekają również pokazy współczesnych polskich fabuł i dokumentów. Projekcje festiwalowe odbywać się będą w Kinoteatrze Zdrowie oraz przestrzeniach historycznego Sanatorium Brehmera.

Organizatorzy: Fundacja Sztuki Współczesnej „IN SITU”, Archiwum Twórczości Krzysztofa Kieślowskiego w Sokołowsku, Międzynarodowe Laboratorium Kultury Sokołowsko

www.hommagekieslowski.pl

www.hommagekieslowski.pl

27.09–1.10

11. MIASTOmovie – festiwal filmów o mieście i architekturze

Kino Nowe Horyzonty, ul. Kazimierza Wielkiego 19a–21 i inne lokalizacje

Jedyny w Polsce przegląd kina o architekturze, urbanistyce i problematyce miejskiej. 11. edycja odbędzie się pod hasłem „Niedoskonałości”. Na ekranie zobaczymy architektoniczne, społeczne, a nawet biologiczne „odstępstwa od normy”, zjawiska, które mogą być mankamentami życia w mieście, ale mogą też nadawać mu wyjątkowy charakter. Festiwalowe filmy odwiedzą m.in. Portugalię, Kazachstan, Niemcy czy Ukrainę; w programie nie zabraknie też spotkań, dyskusji czy spacerów (wydarzenia pozakino-owe są bezpłatne).

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Wrocławska Fundacja Filmowa

www.miastomovie.pl

22 PLN (klubowy)
20 PLN (wielokrotny)

10, 24.08 | 18:00
7, 21.09 | 18:00

100 lat Warner Bros. – pokazy filmów

Dolnośląskie Centrum Filmowe, ul. Piłsudskiego 64a

W należącej do Sieci Kin Studyjnych Dolnośląskim Centrum Filmowym trwają obchody jubileuszu Warner Bros. 100-lecie istnienia kultowej wytwórni celebrowane jest seansami filmów, które wciąż działają na naszą wyobraźnię. W sierpniu zaplanowano pokaz „Chłopców z ferajny” Martina Scorsese oraz pokaz filmu uznanego za jedno ze stu arcydzieł w historii amerykańskiego kina, czyli „Bez przebaczenia” Clinta Eastwooda. We wrześniu przypomniany zostanie legendarny thriller „Urodzeni mordercy” oraz wybitna filmowa adaptacja prozy Stephena Kinga – „Skazani na Shawshank”.

Organizator: Dolnośląskie Centrum Filmowe

www.dcf.wroclaw.pl

21 PLN (normalny)
18 PLN (ulgowy)
16 PLN (studencki)

23.09 | 19:30–22:00

Kinomural 2023

Przedmieście Odrzańskie (różne lokalizacje)

Niepokojące halucynacje, hipnotyczne kolaże, impresjonistyczne wizualizacje różnych wymiarów świadomości, poetyckie i plastyczne formy, szukanie związków między ludzką a sztuczną świadomością, fikcyjne podróże i alternatywne rzeczywistości – podczas piątej edycji Kinomuralu możemy spodziewać się prawdziwej wizualnej uczty, ukazującej Wrocław z zupełnie innej perspektywy. W tym roku na sześciu ścianach projekcyjnych wyświetlonych zostanie kilkadziesiąt prac stworzonych przez artystów z różnych stron świata pod wspólnym hasłem „Odmienne stany świadomości”.

Organizator: Fundacja Kinomural

www.kinomural.com

wstęp wolny

30.09–8.10

10. Międzynarodowy Festiwal Filmowy Młode Horyzonty

Kino Nowe Horyzonty, ul. Kazimierza Wielkiego 19a–21

Mądre, wzruszające, angażujące, zabawne – różnorodny program festiwalu łączy idea kina, które rozbudza wyobraźnię, pozwala wyrzeć poza dobrze znany horyzont i przeżyć ekscytujące przygody. Na przełomie września i października Kino Nowe Horyzonty zaprasza młodych widzów do wielobarwnego świata filmu. Do tej pory Festiwal znany był jako Kino Dzieci, a od tego roku odbywać się będzie pod nową nazwą Młode Horyzonty. Niezmienna pozostaje jednak misja i program pełen wartościowego kina, w którym każdy znajdzie coś dla siebie: najmłodszy, nastolatki, a także towarzyszący im dorośli.

Organizator: Kino Nowe Horyzonty

www.kinonh.pl

17 PLN (pojedynczy)
18 PLN (wielokrotny)
16 PLN (szkolny)

4-14

KNH kino nowe
horyzonty

młode festiwal horyzonty

10. międzynarodowy
festiwal filmowy

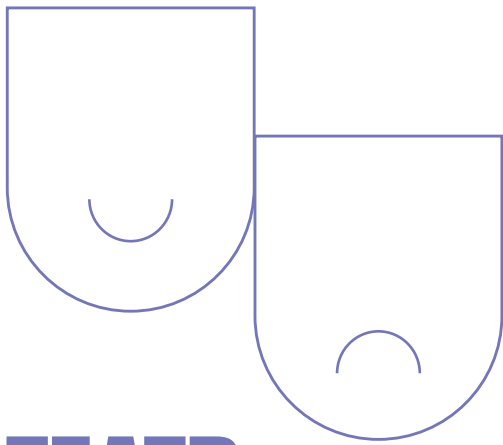
MŁODEHORYZONTY.PL FESTIWAL DLA MŁODEJ WIDOWNI

odkrywaj horyzonty kina
od najmłodszych lat

w kinie nowe horyzonty:
30.09–8.10
online: 12–29.10

Wrocław
miasto spotkań

bilety na festiwal stacjonarny w cenie 17 zł
do kupienia w kasach i na kinonh.pl

TEATR + PERFOR- MANCE

19, 26.08 | 19:00
2.09 | 19:00

„Trzy w jednym” – letni cykl teatralny

Wrocławski Teatr Współczesny, ul. Rzeźnicza 12

Kolejna odsłona zainauguowanego dwa lata temu cyklu teatralnego, w ramach którego offowi twórcy mają możliwość pokazania swoich spektakli na scenach WTW. W sierpniu kolektyw InSzPer zaprezentuje „Czuły Spektakl. Medytacje w prekariacie” badający praktyki mindfulness, a grupa teatralna Brut przedstawi oparty na rodzinnej historii i zainspirowany prowincjonalną twórczością spektakl „Dom”. We wrześniu zobaczymy demaskującą niepokojący obraz matki „Symbiozę” Teatru Zapadnia.

HARMONOGRAM:

19.08 | 19:00 – „Czuły Spektakl. Medytacje w prekariacie”

26.08 | 19:00 – „Dom”

2.09 | 19:00 – „Symbioza”

Organizator: Wrocławski Teatr Współczesny

www.wteatr.pl

20–35 PLN

24.08 | 20:00
25–26.08 | 12:00–22:00

Busker Tour 2023

Rynek; Klubokawiarnia Recepta, podwórko Ruska 46

Objazdowy uliczny festiwal sztuk performatywnych i nowego cyrku po raz kolejny zawita do Wrocławia. Buskerzy z Japonii, Włoch, Bułgarii, Malezji, Argentyny oraz innych krajów zaprezentują programy artystyczne i rozrywkowe dla publiczności w każdym wieku. Festiwal rozpocznie się już wieczorem 24.08 w Receptji, gdzie poznamy artystów i artystki, którzy występować będą przez kolejne dwa dni na wrocławskim Ryнку. Nie zabraknie teatru marionetek, akrobatyki, pokazów cyrkowych, klaunady oraz koncertów.

Dodatkowy język: angielski, ukraiński

Organizator: Stowarzyszenie Promocji Artystów Ulicznych „Dundun”

www.facebook.com/buskertour

wstęp wolny

25–27.08 | 18:00

„Czarownice” – spektakl

Centrum na Przedmieściu, ul. Prądyńskiego 39A

Trzy Czarownice, które – niezależnie od dzielących je rzeczy – solidaryzują się, aby odbyć sabat nad światem pełnym nienawiści, przemocy i poniżenia. Pomysł na spektakl narodził się z troski o język, jakim mówi się dziś o kobiecości; z poczucia, że jest wciąż niewygodny, dziwaczny i groźny – jak czarownice. Sztuka tworzy przestrzeń do dialogu i dyskusji o solidarności w przeciwstawianiu się tworzeniu kolejnych klisz oraz wzorców kobiecości.

Organizator: Teatr Układ Formalny

www.ukladformalny.pl

40 PLN (normalny)
30 PLN (ulgowy)

25, 26, 27.08 | 21:00 premiera

„Nie kop mi grobu” – spektakl

Browar Mieszczański ul. Hubska 44–48

Pewnego dnia w swoim gabinecie umiera John Grimlan. Przed śmiercią wręcza swojemu przyjacielowi plik dokumentów – testament oraz makabryczną instrukcję dotyczącą pochówku. Ogarnięty strachem Lambdon Tygier z prośbą o pomoc przy pogrzebie zwraca się do znawcy okultyzmu. Przygotowania do ceremonii przekształcają się w opowieść o zmarłym oraz wykonawcy jego ostatniej woli. Na spektakl składają się teksty Stanisława Ignacego Witkiewicza, a całość inspirowana jest opowiadaniem amerykańskiego prozaika Roberta Howarda.

Organizator: Teatr Ad Spectatores

www.teatr-adspectatores.pl

39 PLN (normalny)
29 PLN (ulgowy)

27.08 | 12:00

FIRLEJ DZIECIOM: „C jak Cyrk” – spektakl

Firlej, ul. Grabiszyńska 56

Spektakl przygotowany przez Teatr Chrzaszcz w Trzcinie stanowi zabawę z konwencją cyrkową w odniesieniu do ekwilibrystyki języka polskiego. W zwirowanym namiocie jedyne w swoim rodzaju cyrku alfabetycznego występują ludzie i zwierzęta tworzone na oczach widza z wielkich liter. Najmłodszych czeka dużo zabawnych sytuacji, nie zabraknie też chwil grozy i mrozących krew w żyłach popisów akrobatycznych. Zupełnie przy okazji dzieci będą uczyć się alfabetu i ćwiczyć aparat mowy.

Organizator: Strefa Kultury Wrocław

www.strefakultury.pl

25 PLN

10.09 | 19.00

„Włoch w salonie” – spektakl

Teatr KAMBAK, ul. Poznańska 58

Przewrotna komedia romantyczna w reżyserii Dariusza Taraszkiewicza ukazuje dwie rodziny: mieszkającą we Wrocławiu matkę samodzielnie wychowującą dwóch synów i pochodzącego z Coma ojca opiekującego się córką. Obie rodziny postanawiają skorzystać z programu zamiany mieszkań na wakacje. Z powodu niekontrolowanych zbiegów okoliczności zostają zmuszeni do spędzenia nocy w mieszkaniu we Wrocławiu. Kontrasty temperamentów, pokoleniowe różnice w postrzeganiu rzeczywistości – spektakl przedstawia ważne tematy w sposób lekki i dostępny, gwarantując porcję zdrowego śmiechu.

Organizator: Teatr KAMBAK

www.facebook.com/Teatr.Fundacja.Kambak
 35 PLN (normalny)
27 PLN (ulgowy)

2, 3, 4.09 | 19:00

„Fedra, czyli historia flanelowego wstydu” – spektakl

Centrum na Przedmieściu, ul. Prądzyńskiego 39A

Spektakl według scenariusza i w reżyserii Agaty Dudy Gracz, inspirowany „Miłością Fedry” Sarah Kane oraz antycznym „Hippolytosem uwięzionym” Eurypidesa, opowiada o wstydzie, strachu przed przemijaniem i potrzebie miłości. To historia teatralnej bufetowej – prostej kobiety o chorym sercu i wielkich marzeniach – która w głębi duszy czuje się bohaterką antycznego dramatu. Przetwarzając starożytny mit, twórcy przedstawienia ukazują uniwersalne pragnienia, tęsknoty i obawy każdego z nas.

Organizator: Teatr Układ Formalny

www.ukladformalny.pl
 50 PLN (normalny)
40 PLN (ulgowy)

9, 10.09 | 15:00

„Och Emil!” – spektakl

Wrocławski Teatr Lalek, pl. Teatralny 4

Zabawny spektakl na motywach uwielbianej przez dzieci powieści Astrid Lindgren. Tytułowy bohater, energiczny i nieco niesforny mały chłopiec, nieustannie zaskakuje rodziców swoimi pomysłami. Chciałby zostać chlubą rodziny, „kimś najważniejszym na świecie”, ale nie jest jeszcze pewien kim: żołnierzem, szybkobiegaczem, wszystkojadaczem... a może lekarzem? Na szczęście sprytni rodzice potrafią odpowiednio wykorzystać niespożyta energię malca, tłumacząc, że każda wielka kariera zaczyna się w szkole.

Organizator: Wrocławski Teatr Lalek

www.teatrlalek.wroclaw.pl
 30 PLN (normalny)
27 PLN (ulgowy)

15.09 | 11:00

16, 17.09 | 11:00 i 13:00

„Karnawał zwierząt” – balet

Opera Wrocławska, ul. Świdnicka 35

Familijny spektakl baletowy, podczas którego wkroczymy do krainy wyobraźni i snu. Razem z główną bohaterką podróżujemy przez świat tańczących zwierząt, będący wytworem fantazji dziewczynki i przetworzeniem otaczającej ją rzeczywistości. Jednocześnie narrator prowadzi widzów przez opowieść o najważniejszych elementach tańca, pokazując podobieństwa na przykładzie ruchu zwierząt oraz przybliżając piękny i tajemniczy świat baletu. Choreografię do utworu Camille'a Saint-Saënsa stworzyła Anna Hop.

Organizator: Opera Wrocławska

www.opera.wroclaw.pl

40-50 PLN

8, 9, 10.09 | 18:30

„Trąbka do słuchania” – spektakl

Wrocławski Teatr Współczesny, ul. Rzeźnicza 12

Utrzymany w punkowym duchu i estetyce „zrób to sam” spektakl, w którym śmiech jest bardzo ważnym orężem. Groteskowa historia przywodząca na myśl utwory Lewisa Carrolla i powieści łotrzykowskie. Alchemiczna opowieść mówiąca w ślapstickowy sposób o najpoważniejszych sprawach, ślapstick staje w niej drogą do samowiedzy i budowania relacji z innymi ludźmi. Twórcy stawiają na żart i ekscentryczność, zapraszając widzów do komediowej historii o radosnej apokalipsie, którą można przeżyć tylko razem.

Organizator: Wrocławski Teatr Współczesny

www.wteatr.pl
 50 PLN (normalny)
35 PLN (ulgowy)

9.09 | 19:00

10.09 | 18:00

„Cesarz” – spektakl

Teatr Muzyczny Capitol, ul. Piłsudskiego 67

Paradokument sceniczny, który został stworzony na podstawie książki Ryszarda Kapuścińskiego, to kompilacja opowieści dworzan o strachu, służalczości, donosach, pochlebstwach i staraniach o cesarską łaskę. To również spektakl o pragnieniu władzy; o tym, do czego zdolny jest człowiek, by ją zdobyć i jak cierpi, gdy nie może już narzucać innym swojej woli. Autorem adaptacji i reżyserem jest Cezary Studniak, natomiast muzyka i aranżacje są dziełem znanego widzom duetu – Mai Kleszcz i Wojciecha Krzaka.

Organizator: Teatr Muzyczny Capitol

www.teatr-capitol.pl
 55 PLN (normalny)
45 PLN (ulgowy)

17-22.09

VI Festiwal małych Prapremier

Teatr Lalki i Aktora w Wałbrzychu, ul. Brzechwy 16

Jedyny ogólnopolski festiwal prezentujący wyłącznie spektakle prapremierowe teatrów lalkowych, skierowane do publiczności dziecięco-młodzieżowej. Wydarzenie o charakterze biennale, obok wyjątkowych realizacji teatralnych, oferuje widzom także interaktywny udział w performatywnych czytaniach najnowszej dramaturgii dla dzieci i młodzieży oraz dyskusjach z twórcami, krytykami i pedagogami teatru. Podczas tegorocznej edycji zobaczymy m.in. przedstawienia Teatru Lalek Pleciuga ze Szczecina, Teatru Miniatura z Gdańska czy Teatru Pinokio z Łodzi.

Organizator: Teatr Lalki i Aktora w Wałbrzychu

www.teatrlalek.walbrzych.pl

10-25 PLN

23.09 | 17:00 premiera
24, 30.09 | 15:00
26, 27, 28, 29.09 | 10:00

„Odyseja” - spektakl

Wrocławski Teatr Lalek, pl. Teatralny 4

Cofnijmy się do świata greckich herosów, mitycznych cyklopów, syren, gigantów i olimpijskich bogów. Bądźmy świadkami niezwykłych losów Odyseusza – jego bohaterskich czynów pod Troją i pełnej przygód oraz nieoczekiwanych zwrotów akcji drogi powrotnej do rodzinnej Itaki. Czy Odysowi uda się pokonać wszystkie przeciwności i wrócić do domu? A jeśli tak, to kogo w nim zastanie? Kim jest teraz jego dorosły już syn Telemach? Czy wciąż czeka na niego żona Penelopa? Wreszcie – kim jest on sam po dziesięciu latach zmagania i kolejnych dziesięciu tułaczki do domu?

Organizator: Wrocławski Teatr Lalek

www.teatrlalek.wroclaw.pl

40 PLN (normalny)
37 PLN (ulgowy)

20, 21.09 | 11:00
22, 23.09 | 19:00
24.09 | 17:00

„Sen nocy letniej” - spektakl

Teatr Polski we Wrocławiu, ul. Zapolskiej 3

Jedna z najzabawniejszych i najbardziej wyrafinowanych sztuk Williama Shakespeare'a, umiejętnie łącząca realizm z poetyką i magią, poświęcona zgębieniu natury uczuć. Komedia pomyłek osnuta na motywach antycznych utrzymanych w klimacie baśni poetyckiej. Reżyserka Magdalena Piekorz akcję swojego spektaklu przenosi do elżbietańskiej Anglii. W przygotowanej z rozmachem warstwie wizualnej znajdziemy nawiązania do iluzjonizmu, w którym malarz kreuje światło, a światło rzeczywistość.

Organizator: Teatr Polski we Wrocławiu

www.teatrpolski.wroc.pl

55-80 PLN

22.09 | 19:00

„Romeos & Julias unplugged. Traumstadt” - spektakl

Centrum Sztuk Performatywnych PIEKARNIA, ul. Księcia Witolda 62

Polski Teatr Tańca oraz kolektywy bodytalk z Münster zderzają ekstatyczny i wyzwalaający taniec z duszną rzeczywistością pandemii. Zwielokrotniając tytułową parę Szekspirowskich bohaterów, opowiadają jednocześnie kilka historii miłosnych o tym samym tragicznym finale. Budując analogię pomiędzy plagą koronawirusa i epidemiami czasów renesansu, posługują się wielozmysłową paletą środków. Przedstawienie prezentowane będzie w ramach Festiwalu Przestrzenie Sztuki.

Organizator: Wrocławski Teatr Pantomimy

www.pantomima.wroc.pl

50 PLN (normalny)
30 PLN (ulgowy)

28.09-1.10

10. Międzynarodowy Festiwal Teatrów dla Dzieci „Dziecinada”

Impart Centrum, ul. Piłsudskiego 19 oraz inne lokalizacje

W programie jubileuszowej odsłony „Dziecinady” Wrocław odwiedzą goście z Holandii, Finlandii, Włoch, Litwy i Słowacji. Wydarzenia odbywać się będą w Impart Centrum, Teatrze Polskim (Scena na Świebodzkim), Centrum na Przedmieściu oraz Firleju, a uwielbiany przez uczestników dzień plenerowy zaplanowany został na 30 września w przestrzeni Centrum Historii Zajezdnia. To on przyniesie najwięcej atrakcji – poza spektaklami uruchomiona zostanie tutaj strefa pokazów, warsztatów i animacji.

Organizatorzy: Fundacja na Rzecz Wspierania Kultur Alternatywnych i Ekologicznych, Strefa Kultury Wrocław

www.dziecinada.wroclaw.pl

od 25 PLN

20, 21, 23.09 | 19:00 premiera

„Błoto/Mud” - spektakl

Instytut im. Jerzego Grotowskiego, Rynek-Ratusz 27

Polska premiera spektaklu w reżyserii Paige Roger. Ta przełomowa sztuka, napisana przez kubańsko-amerykańską autorkę Marię Irene Fornes w 1983 roku, porusza tematy skrajnego ubóstwa, izolacji i poszukiwania osobistego spełnienia. Dzięki oszczędnym dialogom i surowej scenarii, Fornes tworzy porwijący portret zmagania i pragnień dwóch mężczyzn i jednej kobiety, którzy są ze sobą nierozzerwalnie spleceni.

Organizator: Instytut im. Jerzego Grotowskiego

www.grotowski-institute.pl

25 PLN (normalny)
35 PLN (ulgowy)

22, 23.09 | 19:15
24.09 | 18:15

„Kobieta i życie” - spektakl

Wrocławski Teatr Współczesny, ul. Rzeźnicza 12

Sztuka Maliny Prześlugi jest dramaturgiczną wypowiedzią inspirowaną strajkiem kobiet. To sztuka o pragnieniu wolności od oczekiwań i powinności. Wolności od ról społecznych i kulturowych, które, warunkowane płcią, zostały narzucone przez rodzinę, pracę, związki czy media. W reżyserii Piotra Łukaszczyka oraz muzycznej oprawie Filipa Zawady i Alberta Pyśka staje się manifesto-koncertem opowiadającym o solidarności i rosnącym poczuciu siły ze wspólnego buntu.

Organizator: Wrocławski Teatr Współczesny

www.wteatr.wpl

50 PLN (normalny)
35 PLN (ulgowy)

30.09 | 19:00

„Wk****one kobiety w leju po Polsce” - spektakl

Teatr Muzyczny Capitol, ul. J. Piłsudskiego 67

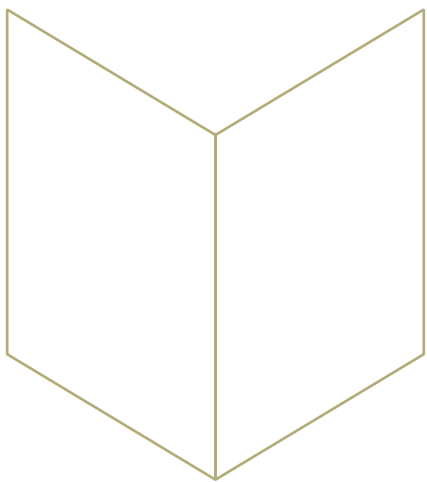
Tytułowe kobiety to: Aleksandra, Samanta, Barbara, Magda, Renata, Martynika, Nastazja, Dominika, Natalia, Marta, Dobrawa i Agata. Oberwały od życia i dały popalić innym. Poznajemy je poprzez kilkanaście songów-monologów z całą skalą uczuć: od rezygnacji, przez niezgodę aż po wściekłość. Odważny spektakl w reżyserii Przemysława Wojcieszka, z tekstem Mai Staśko i scenografią Agaty Andrusyszyn, bulwersuje, boli, ale nie pozostawia obojętnym.

Organizator: Teatr Muzyczny Capitol

www.teatr-capitol.pl

45 PLN (normalny)
35 PLN (ulgowy)

LITERATURA

1.04-29.10

VII Festiwal Tradycji Literackich

Muzeum Pana Tadeusza, Rynek 6

Wydarzenie inspirowane twórczością i biografią wybitnych pisarzy reprezentujących różne epoki literackie. Od 2017 roku każdej edycji festiwalu towarzyszy patronat dwóch lub trzech twórców; w roku 2023 najważniejszymi autorami są Aleksander Fredro i Wisława Szymborska. Podczas siódmej edycji twórcy festiwalu skupili się na tradycji romantycznej zestawionej z poezją najbardziej współczesną, co pozwoliło na ukazanie kontekstów historycznych, w jakich twórczość patronów powstawała, ale również osadzenie jej w nowych, współczesnych ramach.

WYDARZENIA TOWARZYSZĄCE:

7.07-29.10 - „Fredro dzieciom”
- wystawa dla dzieci

13-14.08 - „Ćwiartka Szymborskiej”
- warsztaty pisania dla młodzieży i dorosłych

23.09 | 16:00 - spotkanie z laureatką/laureatem Nagrody im. Witolda Gombrowicza

Organizator: Muzeum Pana Tadeusza

www.muzeumpanatadeusza.ossolineum.pl

19.08 | 11:00-23:00

12. Europejska Noc Literatury

osiedle Huby

Kolejna odsłona jednego z najpopularniejszych wrocławskich wydarzeń literackich, które tym razem odbędzie się na Hubach, a wybrane przez kuratorkę teksty połączy hasło „Gabinet osobliwości”. Formuła wydarzenia jest prosta: w ten jeden wieczór 10 fragmentów europejskiej prozy można usłyszeć w interpretacjach 10 najciekawszych polskich aktorów i aktorek w 10 nietypowych przestrzeniach osiedla, na co dzień często niedostępnych dla odwiedzających. Tegoroczna Noc Literatury wyjątkowo rozpocznie się dużo wcześniej – o godz. 11:00 w filii nr 4 Miejskiej Biblioteki Publicznej (ul. Wiczysta 105) najmłodszy fani literatury będą mogli wziąć udział w spotkaniu z Sylwią Chutnik. Dorośli swoje spotkanie z książkami rozpoczną o godz. 18:00 na Hubach. Szczegółowy program wydarzenia dostępny jest na stronie organizatora.

Organizator: Wrocławski Instytut Kultury

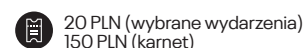
www.nocliteratury.pl

najmłodszych zostaną przygotowane w bibliotece przy ul. Chociebuskiej. Wstęp na wszystkie wydarzenia w ramach tej części programu będzie bezpłatny. W piątek festiwal przeniesie się na teren leśniczego Zamku, gdzie odbędą się spotkania dotyczące literatury, komiksów, filmów, mangi i anime, nauki oraz popkultury. Szczegółowy harmonogram wydarzenia dostępny jest na stronie organizatora.

Organizatorzy: Ośrodek Postaw Twórczych Zamek, Miejska Biblioteka Publiczna im. T. Różewicza we Wrocławiu, Gildia Organizatorów

www.dnifantastyki.pl

27.08 | 19:00

„Czytał Michał Nogaś (w Prozie)” - spotkanie z Ingą Iwasiów

Klub Proza, Przejście Garncarskie 2

Bohaterką tego wieczoru będzie Inga Iwasiów – pisarka, literaturoznawczyni, krytyczka literacka, autorka tomików poetyckich i powieści (m.in. „Bambino” nominowanej Nagrody Literackiej „Nike”). Michał Nogaś porozmawia z Ingą Iwasiów o jej najnowszej książce „Późne życie”. W tej rozpisanej na wiele głosów prozie, której bohaterami są mieszkańcy pewnej nadbałtyckiej osady, pisarka przygląda się małym i wielkim apokalipsom, lokalnym i globalnym końcom – życia, przyrody, rzeczywistości w znanej nam dotąd postaci.

Organizatorzy: Wrocławski Dom Literatury, Radio Nowy Świat

www.literatura.wroclaw.pl

23-27.08

Dni Fantastyki i Miasto Wyobraźni

Ośrodek Postaw Twórczych Zamek, pl. Świętojański 1; Mediateka, pl. Teatralny 5; Filia nr 22 MBP, ul. Chociebuska 8-10

W tym roku po raz pierwszy Dni Fantastyki pojawiają się także w centrum miasta i będą trwać aż pięć dni. Od 23 do 25 sierpnia główną lokalizacją festiwalu będzie Mediateka, w której odbędą się spotkania z pisarzami, twórcami komiksów, vlogerami książkowymi i bookstagramerami. Z kolei atrakcje dla

5.09–29.10

„Żołnierz napoleoński, ojciec komedii polskiej. Fredro w Ossolineum” – wystawa

Zakład Narodowy im. Ossolińskich, ul. Szewska 37 wt.–niedz. 10:00–17:00

W roku 230. urodzin Aleksandra Fredry Ossolineum zaprezentuje unikalne materiały przybliżające jego biografię i dziedzictwo literackie. Poznamy Fredrę jako szlachcica, patriotę, świadka burzliwej historii i najwybitniejszego polskiego komediopisarza. Jedną z trzech części wystawy poświęconą zostanie obecności pisarza we Wrocławiu – mieście, w którym teatry wystawiały jego sztuki, a happenin-gi wokół pomnika na Rynku stały się częścią kulturalnego krajobrazu. Wystawie będą towarzyszyć oprowadzania kuratorskie i zajęcia dla dzieci.

Organizator: Zakład Narodowy im. Ossolińskich
www.ossolineum.pl

16, 23, 30.09 | 10:00–12:30

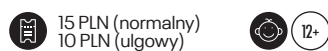
Rok Szymborskiej w MBP: „Poezja z recyklingu” – warsztaty blackout poetry

Mediateka, pl. Teatralny 5

Spotkanie organizowane z okazji Roku Wisławy Szymborskiej, poetki znanej z kreatywnych zabaw słowem. Podczas zajęć młodzi czytelnicy i uczestniczki stworzą własną poezję z recyklingu. Warsztaty rozpoczną się rozgrzewką pobudzającą kreatywność, a podczas tworzenia tekstów wykorzystana zostanie technika *blackout poetry* polegająca na pracy z już wydrukowanym tekstem. Wiersze będą powstawać poprzez zamalowywanie części słów w pierwotnym tekście, a pozostałe słowa stworzą nowy utwór. Wszystkie niezbędne materiały zapewnia biblioteka.

Organizator: Miejska Biblioteka Publiczna im. Tadeusza Różewicza we Wrocławiu

www.biblioteka.wroc.pl

czą kultury, historii i literatury polskiej XX i początku XXI wieku, poruszają ważne zagadnienia i ukazują wydarzenia oraz zjawiska kulturowe ostatnich dziesięcioleci w nowym świetle. Bohaterem wrześniego spotkania będzie Filip Springer, który opowie o swojej najnowszej książce, zabierając uczestników i uczestniczki w podróż pod Ziemiach Odzyskanych.

Organizator: Muzeum Pana Tadeusza

www.muzeumpanatadeusza.ossolineum.pl

29.09 | 18:00

Spotkanie autorskie z Zośką Papużanką

Filia nr 54 MBP, ul. Jesienna 22

Zośka Papużanka to autorka ceniona i nagradzana – za debiutancką powieść „Szopka” (2012) została nominowana do Paszportów „Polityki” oraz do Nagrody Literackiej „Nike” (2013); powieść „On” (2016) wyróżniona została tytułem Krakowskiej Książki Miesiąca oraz otrzymała nominacje do Paszportów „Polityki” i Nagrody Literackiej dla Autorki „Gryfia”. We wrześniu pisarka opowie o swojej najnowszej książce „Żaden koniec”, w której wraca do rodzinnej sagi, tym razem skupiając swoją uwagę na odchodzeniu.

Organizator: Miejska Biblioteka Publiczna im. Tadeusza Różewicza we Wrocławiu

www.biblioteka.wroc.pl

28.09 | 17:00

„Mein Gott, jak pięknie” – spotkanie z Filipem Springerem

Muzeum Pana Tadeusza, Rynek 6

Tematyka spotkań autorskich, odbywających się cyklicznie w księgarni Popiół i Diament, nawiązuje do wystawy stałej „Misja: Polska” w Muzeum Pana Tadeusza. Wybrane przez organizatorów książki doty-

Organizator: Miejska Biblioteka Publiczna im. Tadeusza Różewicza we Wrocławiu

www.biblioteka.wroc.pl

REKLAMA

Dni Fantastyki

Miasto Wyobraźni 2023

23–27 sierpnia 2023 roku

Goście: **Krzysztof M. Maj, Robert M. Wegner, Jakub „Dem” Dębski, Jakub Ćwiek, Kasia Niemczyk, Rafał Kosik, Katarzyna Sienkiewicz-Kosik**

- **Filia nr 58 | MEDIATEKA** | plac Teatralny 5
- **Filia nr 22** | ul. Chociebuska 8-10 | biblioteka.wroc.pl
- **Ośrodek Postaw Twórczych Zamek (OPT Zamek)** | pl. Świętojański 1 | zamek.wroclaw.pl

Pełny program: dnifantastyki.pl

7.09-21.10

Wystawa konkursowa Międzynarodowego Konkursu Szkła im. Horbowego

Galeria Geppart, ul. Księcia Witolda 68/2
śr. 11:00-18:00, czw. 11:00-20:00,
pt.-sob. 11:00-18:00

Druga wystawa konkursowa wydarzenia kontynuującego dziedzictwo Zbigniewa Horbowego – wybitnego artysty i projektanta, wieloletniego rektora Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, reformatora polskiego szkła artystycznego. W tym roku w przestrzeni Galerii Geppart zaprezentowane zostaną prace z zakresu sztuki szkła oraz dizajnu autorstwa kilkudziesięciu artystów i artystek z niemal 14 krajów. Będzie to okazja, by poznać różnorodne formy i techniki wykonania, które wspaniale oddają charakter szkła jako materiału artystycznego.

Dodatkowy język: angielski

Organizatorzy: Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu, Akademia Sztuk Pięknych im. E. Gepperta we Wrocławiu, Muzeum Karkonoskie w Jeleniej Górze

www.horbowy.okis.pl

22.09-19.11

„Teren prywatny” - wystawa

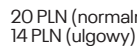
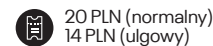
Muzeum Architektury we Wrocławiu, ul. Bernardyńska 5
wt.-śr. 10:00-17:00, czw.-pt. 12:00-19:00,
sob.-niedz. 10:00-17:00

Wystawa inspirowana samowolami budowlanymi i budynkami-samoróbkami przełomu XX i XXI wieku – tworzonymi poza głównym nurtem, stylistycznie nietypowymi, nierzadko mocno dyskutowanymi i kontrowersyjnymi. Zaproszeni artyści i artystki interpretować będą formę obiektów z różnych stron Polski, próbując wyczytać, jakie ambicje, aspiracje i preferencje estetyczne zapisane zostały w tej „architekturze bez architektów”. Scena artystyczna festiwalu filmów o mieście i architekturze MIASTOmovie; kurator: Kuba Żary.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Muzeum Architektury we Wrocławiu, Wrocławska Fundacja Filmowa

www.ma.wroc.pl

20.05-8.10

3.09 | 15:00 oprowadzanie z audiodeskrypcją

„Nie zapomnisz. Pamięć, pamiętka, pamiętnik” - wystawa

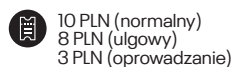
Muzeum Etnograficzne, ul. R. Traugutta 111/113
wt.-sob. 10:00-16:00, niedz. 10:00-18:00

Wystawa poświęcona rzeczom, zapisom i znakom o charakterze pamiątkowym. Powołane do istnienia, aby podkreślić wyjątkowość sytuacji, dla zatrzymania czasu, wywoływania wspomnień, zapamiętania ulotnych emocji. Obiekty zabytkowe prezentowane są obok przedmiotów współczesnych. Trzon ekspozycji stanowią eksponaty, które sytuują się w popularnej warstwie kultury, ale jako kontrapunkt wprowadzone zostały również przedmioty związane z elitarnymi nurtami.

Dodatkowy język: angielski

Organizator: Muzeum Narodowe we Wrocławiu

www.mnwr.pl

10 PLN (normalny)
8 PLN (ulgowy)
3 PLN (oprowadzanie)

23.06-1.10

„Wczasy. Krajobrazy wypoczynku” - wystawa

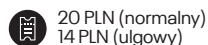
Muzeum Architektury we Wrocławiu, ul. Bernardyńska 5
wt.-śr. 10:00-17:00, czw.-pt. 12:00-19:00,
sob.-niedz. 10:00-17:00

Schroniska górskie nad Morskim Okiem i w Dolinie Pięciu Stawów, uzdrowiskowa dzielnica Ustroń-Zawodzie, popularna Brda, Ośrodek Centralnego Zjednoczenia Spółdzielczości Pracy Harnaś, domki Baby Jagi, w Potoczku i domki Hyttee – to właśnie o nich opowiada wystawa poświęcona polskim krajobrazom odpoczynku. Elementem łączącym najciekawsze, zaskakujące, niestandardowe budynki i zespoły wypoczynkowe, niezależnie od czasu, stylu i estetyki, jest więź z naturalnym krajobrazem.

Dodatkowy język: angielski, ukraiński

Organizator: Muzeum Architektury we Wrocławiu

www.ma.wroc.pl

20 PLN (normalny)
14 PLN (ulgowy)

16-20.08

29. Bolesławieckie Święto Ceramiki

Bolesławiec

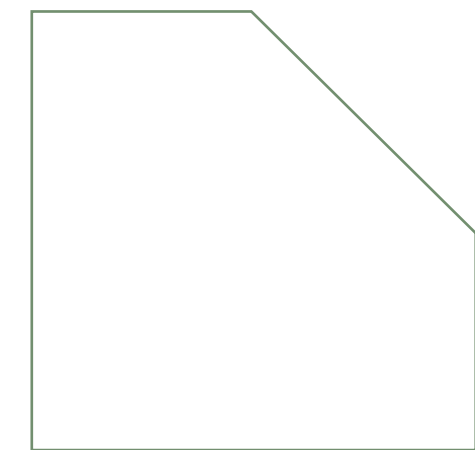
Wystawy, warsztaty ceramiczne, warsztaty lepienia glinianych rzeźb i toczenia na kole garncarskim, spotkania, giełda staroci, gry terenowe i bieg po ceramiczną filiżankę – Bolesławieckie Święto Ceramiki to nie tylko targi, podczas których możemy kupić naczynia w kobaltowym kolorze. Kolejna edycja wydarzenia obfitować będzie w różnorodne aktywności dla uczestników w każdym wieku. Nie zabraknie tradycyjnego barwnego korowodu przechodzącego ulicami miasta oraz bogatego programu koncertów granych na dwóch scenach.

Organizatorzy: Bolesławiecki Ośrodek Kultury, Międzynarodowe Centrum Ceramiki

www.swietoceramiki.pl

wstęp wolny

ARCHI- TEKTURA + DESIGN

13.05-31.12

„Śląsk: kraina porcelany” - wystawa

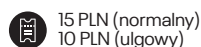
Stary Ratusz, Rynek

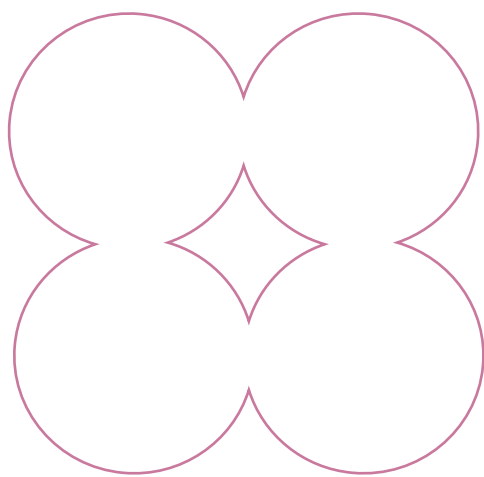
śr.-sob. 11:00-17:00, niedz. 10:00-18:00

Filiżanki, talerze, miski, półmiski, wazy, dzbanki – najpiękniejsze i najbardziej niezwykle egzemplarze śląskiej porcelany oglądać można podczas wystawy w Starym Ratuszu. Obiekty pochodzą ze zbiorów zgromadzonych przez Muzeum Śląskie w Görlitz, które prawdopodobnie posiada największą na świecie kolekcję porcelany z Dolnego i Górnego Śląska. W Starym Ratuszu prezentowane są egzemplarze pochodzące z najważniejszych śląskich fabryk: Kirster, Tielsch, Ohme, Schlegelmilch i Königszelt.

Organizatorzy: Muzeum Miejskie Wrocławia, Muzeum Śląskie w Görlitz

www.muzeum.miejskie.wroclaw.pl

15 PLN (normalny)
10 PLN (ulgowy)

EDUKACJA + ANIMACJA

3, 25.08

„Kamienice z Ołbina” – plenerowy pokaz filmu i potańcówka

Ołbin

Grupa nieformalna „Mieszkanie w kamienicy” zaprasza na wyjątkowy seans plenerowy – pokaz filmu dokumentalnego „Los” o wspomnieniach z oblężenia Wrocławia w 1945 roku. Reżyserka filmu Joanna Mielewczyk opowie również o losach wojennego Breslau. Kolejnym spotkaniem w ramach projektu będzie potańcówka silent disco wśród secesyjnej architektury oraz emocjonujący quiz na temat kamienic. Wydarzenie organizowane jest w ramach programu Mikrogranty.

HARMONOGRAM:

3.08 | 19:30 | park Stanisława Tołpy – plenerowy pokaz filmu „Los” i spotkanie z Joanną Mielewczyk
25.08 | 18:00 | skwer Ludzi ze Znakiem „P” – silent disco na Ołbinie i quiz kamienicowy

Organizatorzy: Życie w Kamienicy, Wrocławski Instytut Kultury

www.institutkultury.pl

5, 12.08 | 11:00

Europejska Noc Literatury: osobliwe spacer

Huby

Dwie sobotnie wyprawy, które zapowiadają organizowaną 19 sierpnia Europejską Noc Literatury. Pierwszy spacer będzie okazją, by rzucić się w wir legend, anegdot, plotek i kryminalnych doniesień rodem z Hub. Przewodnikiem po osobliwych historiach osiedla będzie Szymon Maraszewski. Tydzień później Kalina Zatorska i Agata Gabiś poprowadzą wędrowkę tropem hubskich „cudów i dziwów”, czyli miejsc i obiektów specyficznych i niepowtarzalnych. Oba spacerzy rozpoczną się pod głównym wejściem do budynku Dyrekcji Kolei (ul. Joannitów 13).

Organizator: Wrocławski Instytut Kultury

www.nocliteratury.pl

Dodatkowy język: hiszpański

Organizatorzy: Jose Lorenzo Castillo Parra, Wrocławski Instytut Kultury

www.institutkultury.pl

wstęp wolny
(zapisy: www.institutkultury.pl/mikrogranty)

5.08–30.09

Spacer po Wrocławiu z audiodeskrypcją i tłumaczeniem na PJM

różne lokalizacje

Nadodrże to perełka architektury i czynszowych kamienic z oszalałymi dekoracjami. Most Zwierzyniecki uchodzi za najpiękniejszą rzeczoną przeprawę miasta. Ulica Szewska jest jedną z najstarszych ulic we Wrocławiu – ma zaledwie kilometr, ale jej zróżnicowana zabudowa odzwierciedla długą historię samego miasta. Fundacja Katarynka zaprasza na wyjątkowe spacer po Wrocławiu. Opoprowadzać będzie Ewa Pluta.

HARMONOGRAM:

5.08 | 17:00 – spacer po Nadodrze z tłumaczeniem na PJM

6.08 | 17:00 – spacer po Nadodrze z audiodeskrypcją

9.09 | 11:00 – spacer od Mostu Zwierzynieckiego do Hali Stulecia z tłumaczeniem na PJM

10.09 | 11:00 – spacer od Mostu Zwierzynieckiego do Hali Stulecia z audiodeskrypcją

30.09 | 11:00 – spacer po ulicy Szewskiej z tłumaczeniem na PJM

Organizatorzy: Miasto Wrocław, Fundacja Katarynka

www.fundajakatarynka.pl

wstęp wolny
(zapisy: kontakt@fundajakatarynka.pl, 725 211 301 lub 507 507 129)

5.08 | 11:00–13:00
13.08 | 17:00–19:30

„¡Hola! Jak się masz?” – kreatywne polsko-hiszpańskie warsztaty

Stowarzyszenie Żółty Parasol i Partnerzy, ul. Bolesława Prusa 37-39; park Stanisława Tołpy

Poznaj latynoamerykańską kulturę! Podczas warsztatów na Wielkiej Wyspie mieszkanki i mieszkańcy spróbują malarstwa intuicyjnego, równocześnie ćwicząc praktyczne zwroty w języku hiszpańskim. W ramach inicjatywy odbędzie się też panel dyskusyjny na temat podobieństw i różnic kulturowych między krajami hiszpańskojęzycznymi a Polską, zakończony potańcówką w stylu latino w parku Stanisława Tołpy. Wydarzenie organizowane jest w ramach programu Mikrogranty.

6, 20, 27.08 | 11:00

„Dzikość Księży – odkrywamy i tworzymy zrównoważone osiedle”

park Wschodni, Księża Małe

Aktywistyczna grupa „Księża w pełni” organizuje cykl spotkań przybliżających specyfikę koegzystencji inteligentnej, minimalistycznej architektury oraz natury w żywej, dzikiej formie. Podczas wspólnych spacerów poznamy historyczny plan na zrównoważone osiedle uwzględniający bogatą faunę i florę tutejszych parków. W ramach projektu w parku Wschodnim odbędą się warsztaty przyrodnicze dla dzieci oraz powstaną podcasty tematyczne – załączek księżańskiej sąsiedzkiej radiostacji.

Organizatorzy: nieformalna grupa sąsiedztwa „Księża w pełni”, Wrocławski Instytut Kultury

www.institutkultury.pl

wstęp wolny
(zapisy na warsztaty dla dzieci:
www.facebook.com/ksiezewpeelni)

15.08 | 14:00-20:00

Zamkowy Piknik Lelenfant

Ośrodek Postaw Twórczych Zamek, pl. Świętojański 1

Projekt Lelenfant to unikalne spotkanie młodych artystów i artystek z całego świata, któremu towarzyszą warsztaty i pokazy. Na scenie plenerowej w Leśnicy wystąpią m.in. akrobaci z Tanzanii z Kigambonii Community Centre, tancerki z Maroka i Palestyny, czeska grupa cyrkowa z Pragi, młodzież z Warszawy prezentująca breakdance oraz dzieci z Gminy Orszwińskiej z Ukrainy. Zobaczymy spektakl teatralny sięgający do perskiej mitologii w wykonaniu młodych Irańczyków, a także choreografię przygotowaną przez joginki i joginów z Indii.

Organizatorzy: Fundacja Przyjaźń Sztuka Edukacja, Ośrodek Postaw Twórczych Zamek

www.zamek.wroclaw.pl

wstęp wolny

24, 31.08 i 28.09 | 17:30-19:30

„Nieopowiedziana historia Placu Grunwaldzkiego” – spacer

osiedle Plac Grunwaldzki

Plac Grunwaldzki to historie i miejskie legendy związane z działaniem opozycji oraz tworzeniem się środowiska akademickiego. Większość tych wydarzeń nie miałyby miejsca, gdyby nie wyburzenia zabudowy w czasach Festung Breslau. Razem z przewodniczkami i przewodnikami poznamy nieopowiedzianą historię Grunwaldu. Po osiedlu oprowadzać będą: Maciej Wlazło, autor bloga Beard of Breslau, Joanna Majczyk, Ewa Pluta, Krzysztof Ziental i Joanna Mielewczyk. Szczegółowy harmonogram spacerów znajduje się na stronie organizatora.

Organizator: Fundacja Ładne Historie

www.placgrunwaldzki.com

wstęp wolny
(obowiązują zapisy)

7.08-25.08 | 9:30-15:30

Wakacje w Formatach

Wrocławski Klub Formaty, ul. Samborska 3-5

Propozycja dla najmłodszych uczestników, którzy chcą nie tylko odkryć w sobie małego artystę – aktora, scenografa czy scenarzystę, ale również wziąć udział w zabawach plastycznych, muzycznych i ruchowych, oraz są gotowi na wyjątkowe przygody. To tydzień satysfakcjonującej pracy nad wspólnym projektem pod czujnym okiem instruktorek, której efektem końcowym będzie magiczny spektakl teatralny dla wyjątkowych widzów – rodziców.

Organizator: Wrocławski Klub Formaty

www.wkformaty.pl

wstęp wolny
(zapisy: a.blada@wkformaty.pl)

20, 24.08 | 13:30

„Ogródek artystyczny. Akademia sztuki MWW” – warsztaty rodzinne

Muzeum Współczesne Wrocław, pl. Strzegomski 2a

Projekt łączący część teoretyczną i warsztatową – do każdej z prezentowanych w MWW wystaw zaplanowano spotkania, oprowadzania oraz zajęcia prowadzone przez artystów, terapeutów i specjalistów. Na 20 sierpnia zaplanowani rodzinne warsztaty inspirowane wystawą „Światło – cień – informacja”, który poprowadzi Monika Koneczna – artystka sztuk wizualnych, performerka, twórczyni instalacji. Kolejne spotkanie odbędzie 24 sierpnia i będzie związane z wystawą „To wydarzyło się naprawdę, oprócz tego co zmyśliłem”, poprowadzi je artysta wizualny i ilustrator – Paweł Mildner.

Organizator: Muzeum Współczesne Wrocław

www.muzeumwspolczesne.pl

wstęp wolny
(zapisy: mww.zapisy@gmail.com,
71 356 42 53)

26.08-16.09 | 11:00-13:00

Sąsiedzkie spacer

Borek, Nadodrze, Nowy Dwór

Trzy ostatnie w tym sezonie osiedlowe wędrowki pełne niespodziewanych odkryć. Przystankami na trasie będą okazałe wille i przedwojenne kamienice, targowiska i zakłady rzemieślnicze z wieloletnią historią. W centrum uwagi pozostaną też obiekty wyjątkowe – samoróbki, odręczne napisy i fantazyjne rozwiązania. Wyprawy z lokalnymi przewodnikami i przewodniczkami będą okazją, aby poznać Borek, Nowy Dwór i Nadodrze. Miejsce startu każdego spaceru ogłaszane jest tydzień wcześniej na stronie organizatora.

HARMONOGRAM:

26.08 | Borek | Handel i usługi
przewodnik: Jan Pelczar

9.09 | Nadodrze | Architektura
przewodnik: Szymon Maraszewski

16.09 | Nowy Dwór | Cuda i dziwy
przewodniczki: Kalina Zatorska i Agata Gabiś

Organizator: Wrocławski Instytut Kultury

www.institutkultury.pl

wstęp wolny

10.08 | 12:00-14:00

Europejska Noc Literatury: osobliwe warsztaty ilustratorskie

Filia nr 4 MBP, ul. Wieczysta 105

Warsztatowe spotkanie dla dzieci zapowiadające organizowaną 19 sierpnia Europejską Noc Literatury. Najmłodszy miłośnicy książek pod czujnym okiem ilustratorki Gosi Kulik, tworzyć będą krótkie historie zainspirowane „Gabinetem osobliwości”, czyli tematem tegorocznego ENL-u. Wykorzystując różne formy graficzne i inspirując się tytułami, cytatami, fragmentami lub okładkami, rozbudzą swoją wyobraźnię i stworzą autorskie opowieści.

Organizatorzy: Wrocławski Instytut Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna im. Tadeusza Różewicza we Wrocławiu

www.nocliteratury.pl

wstęp wolny
(obowiązują zapisy)

1.09 | 20:00-22:00

„Panto Tańczy, jak filmie” – program teatralno-taneczny

Wrocławski Teatr Pantomimy, al. Dębowa 16

Taniec jest najbardziej dostępną, naturalną i kulturotwórczą formą aktywności. Taniec to też doskonały, dostępny dla każdego – sposób na wyrażanie uczuć i emocji. Nikt tego nie wymyślił, a każdy to robi. „Panto Tańczy, jak filmie” to projekt teatralno-taneczny wyrastający z idei potańcówek. W bajkowej przestrzeni ogrodu Pantomimy przygotowany został nowy program w plenerowej odsłonie. Uczestnikom i uczestniczkom towarzyszyć będzie gość specjalny – Draque Queen Twoja Stara.

Organizator: Wrocławski Teatr Pantomimy

www.pantomima.wroc.pl

50 PLN

5-23.09

„Zatańcz z nami tradycyjnie!” – warsztaty i potańcówka

Centrum Kultury Agora, ul. Serbska 5a

„Zatańcz z nami tradycyjnie!” to seria warsztatów przybliżających bogactwo folkloru naszych sąsiadów – Ukrainy i Białorusi. Organizatorzy zaplanowali warsztaty pieśni i tańców ukraińskich i białoruskich, warsztaty tworzenia tradycyjnych lalek motanek oraz ozdób-pająków. Spotkaniom towarzyszyć będzie muzyka grana na żywo, a cały program 23 września zakończy potańcówka, na której uczestnicy i uczestniczki zaprezentują zdobyte umiejętności. Szczegółowy harmonogram wydarzeń dostępny jest na stronie organizatora.

Organizator: Centrum Kultury Agora

www.ckagora.pl

wstęp wolny

13, 20.09 | 17:00-20:00

„Hałas na Różance” – warsztaty ceramiczne

Centrum Kultury Agora, ul. Serbska 5a

Wyjątkowy projekt oddający hołd Józefowi Hałasowi – jednemu z najbardziej oryginalnych wrocławskich twórców XX wieku. Jego unikatowy styl będzie inspiracją do realizacji warsztatów mozaiki ceramicznej – techniki lubianej i uprawianej przez mistrza. Stworzone podczas warsztatów obiekty zostaną zaprezentowane podczas wystawy „Hałas Reinterpretacje” obok niezablonowanych prac lokalnych artystów ze środowiska street artu: Łukasza Bergera, Miłosza Flisa, Krzysztofa Bryła i Michała Mejnartowicza.

Organizator: Centrum Kultury Agora

www.ckagora.pl

wstęp wolny

14.09 | 18:00

„Znikające miasto: lata 80.” – wykład

Barbara, ul. Świdnicka 8b

Lata 80. we Wrocławiu to okres wyhamowania dużych inwestycji wielkopłytowych na obrzeżach i tzw. „powrotu do śródmieścia”. Zainteresowanie centralnymi obszarami, wcześniej mocno zaniedbanymi, z niewyremontowanymi kamienicami i stawianymi we wnętrzach podwórkowych prowizorycznymi budkami, rozpoczęło największy w skali Polski ruch plombowania. Znikać zaczęły śródmiejskie wyrwy, dzikie działki i pozostałości zrujnowanych oficyn. We wrześniu o fenomenie przekształcającego się miasta lat. 80. opowie Anka Bieliz.

Organizator: Wrocławski Instytut Kultury

www.institutkultury.pl

wstęp wolny

16.09 | 11:00-14:00

Podwórko Artystów

Ośrodek Działań Twórczych Światowid, ul. Sempołowskiej 54A

Amatorskie uprawianie sztuki jest atrakcyjną formą samorozwoju, relaksu, zdobywania nowych umiejętności, nieocenioną formą aktywności dla dzieci, młodzieży i dorosłych; daje poczucie sprawczości i potrafi uszczęśliwiać. Światowid, specjalizujący się w zajęciach artystycznych, otwiera swoje Podwórko Artystów u progu nowego sezonu, zapraszając na Biskupin. Na uczestników i uczestniczki w każdym wieku czekają warsztaty, animacje dla dzieci, spotkania z instruktorami, dużo muzyki i zabawy. Zajęcia odbywać się będą również w plenerze.

Organizator: Ośrodek Działań Twórczych Światowid

www.swiatowid.net.pl

wstęp wolny

22-24.09

Dni Trójkąta 2023

Przedmieście Oławskie

Dni Trójkąta to największe osiedlowe święto Przedmieścia Oławskiego. Trzy dni wypełnione wydarzeniami dla każdego – bez względu na wiek, pochodzenie i zainteresowania. Wśród tegorocznych atrakcji znajdziemy m.in. spacer, festyn osiedlowy, psi piknik, koncerty, silent disco, warsztaty, wystawy, konkursy, pokazy break dance oraz hip-hopowy slam. W ramach wydarzenia organizatorzy zaplanowali też wyjątkowy spacer granicami całego osiedla.

Organizator: Koalicja Oławska

www.dnitrojkatka.pl

wstęp wolny

23.09

Europejski Tydzień Mobilności: „Zielona Sobota” – impreza plenerowa

park Tysiąclecia

„Zielona Sobota” będzie finałem działań związanych z obchodami Europejskiego Tygodnia Mobilności. – W sobotę na uczestników i uczestniczki czekają warsztaty teatralne, wielkoformatowa gra planszowa, występ dzieci związanych z projektem Lelenfant, parada rowerowa oraz warsztaty tworzenia kolorowych akcesoriów rowerowych, oprócz tego przez Wrocław przejedzie muzyczny tramwaj z wielkim Mapetem na pokładzie.

Organizatorzy: Fundacja Przyjaźń Sztuka Edukacja, Fundacja ART JTM

www.facebook.com/faefoundation

wstęp wolny

23.09 | 15:00-17:00

Piknik z Koziołkiem Matołkiem

Centrum Kultury Agora, ul. Serbska 5a

Przed nami wydarzenie wypełnione po brzegi przygodami, a nawet psotami! CK Agora zaprasza na dzień pełen przygód z Koziołkiem Matołkiem, który już od ponad dziewięćdziesięciu lat bawi kolejne pokolenia dzieci. Piknik będzie podróżą sentymentalną przez bajkowy świat autorstwa Kornela Makużyńskiego i Mariana Walentynowicza. Kreatywne warsztaty i animacje staną się pretekstem do wejścia w świat kulturowych tekstów oraz grafik.

Organizator: Centrum Kultury Agora

www.ckagora.pl

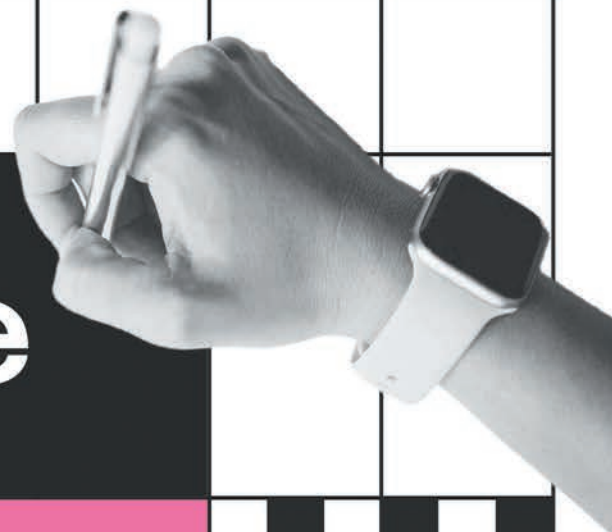
wstęp wolny

BAR
BAR
a

W Barbarze

sierpień – wrzesień 2023

1, 3, 8, 10 sierpnia • 17:00-20:00

Letnia szkoła ilustracji z Zuzą Tokarską

Karnet: 250 PLN

26.08 i 23.09 • 11:00 i 13:00

Warsztaty rodzinne z Kasią Bury

Bilet: 25 PLN (dziecko+opiekun)

14.09 • 18:00

Znikające miasto: lata 80.

– wykład Anki Bieliz. Wstęp wolny

16.09 • 15:00

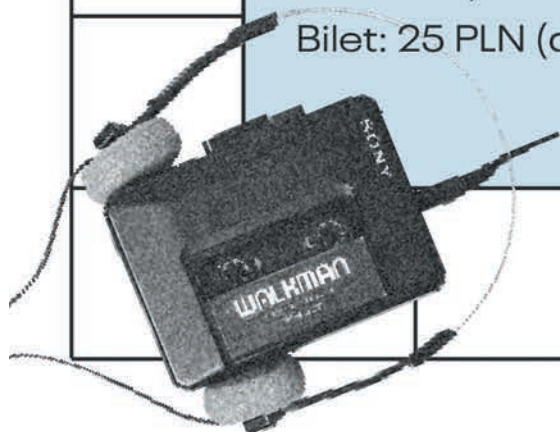
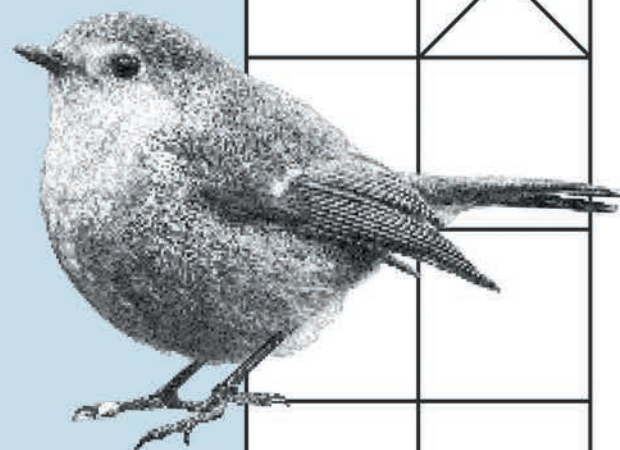
Wykład rodzinny Łukasza Iwaniuka

Bilet: 10 PLN (dziecko+opiekun)

23.09 • 11:00 i 13:00

Warsztaty rodzinne z Kasią Bury

Bilet: 25 PLN (dziecko+opiekun)

Wrocław
miasto spotkań

W WROCŁAWSKI
INSTYTUT
KULTURY
IK

EN

CALENDAR OF EVENTS

VISUAL ARTS

9.03-31.12

Spectrum of Light. Exposure to Colour. Yellow - an interactive scenography

Wrocław Contemporary Museum, pl. Strzegomski 2
Mon. 9:00-17:00, Wed.-Sun. 12:00-20:00

Spectrum of Light is a three-year-long project on the quality of the subsequent colours of the visible light spectrum. Each colour has a different frequency and energy. For a few months in the interactive space of the Wrocław Contemporary Museum, you can experience light experimentally, not only on your skin. This time, we will have a chance to experience yellow with all our senses.

Additional language: English

Organiser: Wrocław Contemporary Museum

ARCHITECTURE+DESIGN

20.05-8.10

You Won't Forget. Memory, Memento, Memoir - an exhibition

Ethnographic Museum, ul. R. Traugutta 111/113
Tue.-Sat. 10:00-16:00, Sun. 10:00-18:00

The exhibition is dedicated to objects, records and signs of a memorial nature. They are brought into existence to emphasise the uniqueness of the situation to stop time, evoke memories, remember fleeting emotions and honour people and events. The historical objects will be presented alongside modern things. The core of the exhibition consists of exhibits from folk and pop culture, but as their counterpoints, singular objects referring to elite movements will be displayed.

Additional language: English

Organiser: The National Museum in Wrocław

MUSIC

2.07-20.08

30th Johannes Brahms Organ and Chamber Music Festival "Non Sola Scripta"

Collegiate Church of the Holy Cross and St Bartholomew, pl. Kościelny 1

The festival combining organ classics with improvised music for the next time will take place in Ostrów Tumski. In August, the Collegiate Church of the Holy Cross and St. Bartholomew, typically unavailable for tourists, will hold concerts for the 30th edition of this unique festival, referring to the multi-decade-long tradition of organ music. This year's edition will again host young artists as well as maestros of international recognition.

PROGRAMME:

6.08 | 19:00
Anna Maria Jopek (singing), Piotr Rachoń (organ)
13.08 | 19:00
Maria Perucka (violin), Roman Perucki (organ)
20.08 | 19:00
Zdzisław Madej (singing), Michał Chorościński (narrator), Emanuel Bączkowski (organ)

Additional language: English

Organiser: Culture Zone Wrocław

VISUAL ARTS

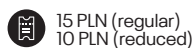
16.06-29.10

The loneliness of powder - an exhibition of works by Elżbieta "Lalka" Terlikowska

The Henryk Tomaszewski Theatre Museum, pl. Wolności 7a
Wed.-Sat. 11:00-17:00, Sun. 10:00-18:00

The exhibition presents Elżbieta Terlikowska's collages, which share the theme of portraits of anonymous women whose eyes are often covered; they are mimickless and emotionless. This posture evokes anxiety and creates an aura of mystery. The face of a woman becomes a mask covering bitterness and loneliness. The artist, fascinated by the art of the Far East, found inspiration in the old Chinese language nǚshu (verbatim 'women's script'). This script was used solely by women - passed down secretly from men and used in letters, poems, ornaments (embroidery), and ceremonies.

Organiser: The City Museum of Wrocław

VISUAL ARTS

20.06-30.09

Five Artists, One Space - an exhibition

Jung Hyun Gallery, ul. Piłsudskiego 74/312C
Tue.-Fri. 10:00-18:00, Sat. 11:00-16:00

The Jung Hyun Gallery is a space devoted to contemporary artists from Poland and abroad, a platform to exchange cultural and creative ideas. The latest exhibition, whose theme is a meeting between Poland and Korea, presents the works of five artists: Agata Lewandowska, Aleksandra Kubacka, Kwang Lee, Kyoungmi Ryou and Piotr Trusik. We can see

paintings, bas-reliefs and installations resulting from experiments with forms, colours and materials.

Additional language: English

Organiser: Jung Hyun Gallery

VISUAL ARTS

22.06-30.10

Light - shadow - information - an exhibition of works by Jan Chwałczyk

Wrocław Contemporary Museum, pl. Strzegomski 2
Mon. 9:00-17:00, Wed.-Sun. 12:00-20:00

The exhibition is part of a three-year-long research and exhibition project. "Light," "shadow," "information" - these words embrace the core and the critical motifs of Jan Chwałczyk's art and his theoretical reflections. They became the central point of his interests, inspirations and reflections; he perceived them not as elements of the show but as independent beings which enable us to see the world. The main body of Chwałczyk's works is objects, installations and special forms aiming at pursuing the idea of what light, shadow and colour are.

Additional language: English

Organiser: Wrocław Contemporary Museum

ARCHITECTURE+DESIGN

23.06-1.10

Landscapes of Leisure - an exhibition

The Museum of Architecture in Wrocław, ul. Bernardyńska 5
Tue.-Wed. 10:00-17:00, Thu.-Fri. 12:00-19:00, Sat.-Sun. 10:00-17:00

Mountain shelters at Morskie Oko and in Dolina Pięciu Stawów, the health resort district Ustroń-Zawodzie, popular Brda, Centre of the Central Association of Work Cooperatives Harnaś, Baba Jaga's House, Potoczek and Hyttee - these are just some of the places the exhibition dedicated to Polish Landscapes of Leisure talks about. The common denominator of the most interesting, surprising, unusual buildings and leisure complexes, regardless of their era, style and aesthetics, is their natural bond with the landscape.

Additional language: English

Organiser: The Museum of Architecture in Wrocław

VISUAL ARTS

30.06-8.10

Exhibitions on the Revolutions of Matter: Otherworlds and Extraction

BWA Wrocław Główny Gallery, ul. Piłsudskiego 105
Wed.-Thu. 12:00-20:00, Fri.-Sun. 12:00-18:00

Otherworlds by Anna Orłowska and *Extraction* by Michał Łuczak is a two-voice exhibition of two independent narrations from Silesia - a historical

area where the artists live. Łuczak talks about the circulation of carbon – the artist has been observing the influence of mining on the human body, architecture, material culture, land and landscape. Orłowska takes us to the old village of Sandowitz, where the next generations reside around an old watermill, and their stories are interwoven with water, forests and bog iron. One part of Orłowska's exhibition – "Hidden Room" – is held in Otwarta Przestrzeń Kultury in park Szczytnicki.

Additional language: English, Ukrainian

Organiser: BWA Wrocław

VISUAL ARTS
14.07.2023-14.01.2024
Rococo Madness! Fascination with Rococo in Silesia (18th-21st c.) – an exhibition

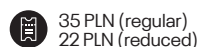
Four Domes Pavilion ul. Wystawowa 1

 Tue.-Thu. 10:00-17:00, Fri. 10:00-19:00,
Sat. 10:00-20:00, Sun. 10:00-18:00

It is the first attempt in the history of museology to present the underappreciated phenomenon in Silesian art. It is also a demonstration of stylistic changes which took place in the area in the second half of the 18th century and its return at the turn of the 19th and 20th centuries, and, finally, an inquiry if this style still fascinates contemporary artists. The exhibition presents paintings, sculptures, artistic craftsmanship, clothes and fashion accessories. The exhibits come from Polish, Czech and German museums and churches.

Additional language: English

Organiser: The National Museum in Wrocław

VISUAL ARTS
21.07-3.09
From Within – an exhibition of works by Anna Mlasowsky

SIC! Gallery, pl. Kościuszki 9-10

Wed.-Fri. 14:00-18:00, Sat.-Sun. 12:00-18:00

Besides the glass objects, the exhibitions for the Artist Stage of the 23rd mBank New Horizons International Film Festival will present videos of Anna Mlasowsky's performances. Their main protagonist is glass – a material of high plasticity and volatility. Mlasowsky's art portrays the sense of temporariness, being between and experiencing alienation. The artist contrasts social expectations of a woman's body with real feminine identities.

Additional language: English, Ukrainian

Organiser: BWA Wrocław

VISUAL ARTS
22.07-3.09
Contrafactur – an exhibition of works by Kasia Kmita

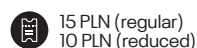
The Museum of Bourgeoisie Art in the Old Town Hall, Rynek 1

Wed.-Sat. 11:00-17:00, Sun. 10:00-18:00

An inspiration for the latest project of Kasia Kmita is "Contrafactur der Stadt Breslau" – a city map of Wrocław prepared in 1562 by Bathel and Georg Weihner. The exhibition's centrepiece is a painting juxtaposing buildings that defined the city's space at different times in history. The canvas was created using the author's paper-cutting technique – its successive overlapping layers tell the story of the city's centuries-old history. Curators: Ewa Pluta | and Kuba Żary.

Additional language: English

Organiser: The City Museum of Wrocław

VISUAL ARTS
29.07-30.09
NEW GOLDEN / 22nd edition
Tomato season – an exhibition of works by Franek Warzywa

NEW GOLDEN, a newsstand on the corner of ul. Górnickiego and ul. Prusa

self-service exhibition (open during business hours of greengrocers')

Affirmation of seasonality, a positive attitude to the world, enjoyment of holiday time. The exhibition by Franek Warzywa – singer, visual artist and internet personality – is a project inspired by the presence of many greengrocers' in Olbin. Their best time of the year is currently in full swing, with vegetables and fruit creating colourful compositions on every street corner. That's why NEW GOLDEN invites you to your local greengrocer's for fresh tomatoes, also in the form of oil on canvas.

Additional language: English, Ukrainian

Organiser: NEW GOLDEN

VISUAL ARTS
4.08-06.09
Danse macabre – an exhibition of works by Wojciech Ireneusz Sobczyk

The City Gallery in Wrocław, ul. Kiełbaśnicza 28

Mon.-Fri. 10:00-18:00, Sat. 12:00-16:00

Wojciech Ireneusz Sobczyk juxtaposes two approaches to death, which have grown out of Polish culture, however extremely different. The theatricality of Sarmatism meets here with folk ritualism strongly immersed in nature and mysticism. Sobczyk, however, goes beyond the typical anthropocentric perspective. The artist explores the theme of the decay of matter, both on a micro and macro scale, asking ontological questions about the meaning of our presence in the Universe. Katarzyna Zahorska curates the exhibition.

Additional language: English, Ukrainian

Organiser: The City Gallery in Wrocław

MUSIC
5-20.08
Vertigo Summer Blues Festival

many locations

Blues Summer Festival will again take place on roofs, beaches, islands and parks in Wrocław. This year, the festival will take a similar form to the previous three editions. A fantastic journey through the city to the sounds of blues awaits the attendees. You can visit the city beaches: Marina Kleczków, ZaZoo Beach Bar and Babie Lato Partynice. On Friday, you can attend a concert at Vertigo Jazz Club & Restaurant, and meetings at Wyspa Daliowa on Sunday.

Organiser: Vertigo Jazz Club & Restaurant

FILM
9.08 | 19:30
25.08 | 21:00
NFM Organ Cinema – a silent film show with music improvised live

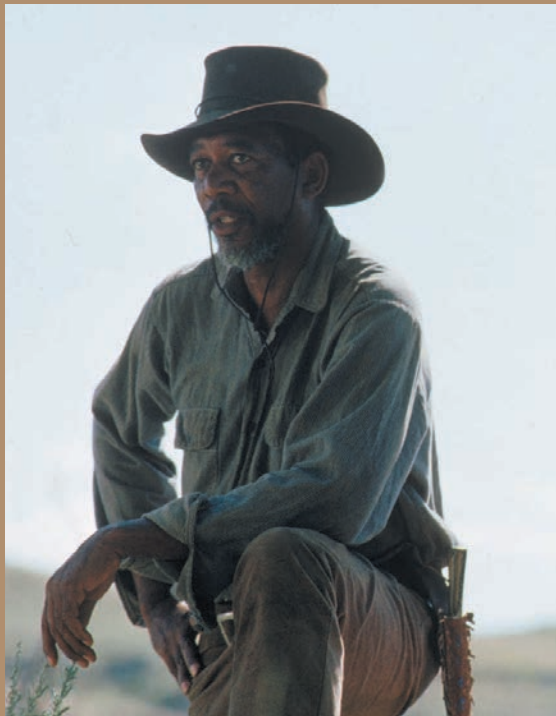
National Forum of Music, pl. Wolności 1

The 1920s cinema is coming back for the summer series of the NFM organ cinema with screenings of iconic silent films accompanied with monumental music improvised live. On 9th August, *A Strong Man* (1929) will be presented. It is a psychological drama directed by Henryk Szarno and is considered one of the greatest Polish silent films. Then, on 25th August, we will see *The Passion of Joan of Arc* (1928) by Carl Theodor Dreyer – the last film of this Danish director, considered the pinnacle of artistic possibilities of this type of film.

Additional language: English

Organiser: National Forum of Music

MUSIC

11-13.08

Sanatorium of Sound Festival 9

Sokołowsko

This year, the event in Sokołowsko (a showcase of the most exciting phenomena combining experimental music and the art of sound) will focus on the connections with futurism. A special event of the festival will be the opening concert at Kino Zdrowie, during which we will hear performances of new compositions commissioned especially for The Orchestra of Futurist Noise Intoners – a sixteen-person ensemble led by the Italian composer Luciano Chessa, playing replicas of experimental instruments designed by Luigi Russolo. A detailed festival schedule is available on the organiser's website.

Organiser: "IN SITU" Contemporary Art Foundation

from 79 PLN

MUSIC

24.08 | 19:00

International Lutosławski Youth Orchestra

National Forum of Music, pl. Wolności 1

The International Lutosławski Youth Orchestra is the only youth orchestra with an international character in Poland. The Szczecin team is connected with the National Forum of Music by the person of its patron, Witold Lutosławski. Therefore, the programme of the Wrocław performance had to include his music. Probably the best-known piece in the composer's oeuvre, *Concerto for Orchestra*, created in the first half of the 1950s, will be played. During the performance, we will also hear Krzysztof Penderecki's *Szczecin Fanfare* and Richard Strauss's *The Concerto in D major for Oboe and Small Orchestra*.

Additional language: English

Organiser: National Forum of Music

55 PLN (regular)
20 PLN (reduced)

FILM

10, 24.08 | 18:00
7.09, 21.09 | 18:00

100 years of Warner Bros.
- film screenings

Lower Silesian Film Centre, ul. Piłsudskiego 64a

The celebration of the 100 years of Warner Bros. is taking place at The Lower Silesian Film Centre, a part of the Studio Cinemas Network. The anniversary is honoured with screenings of films which still excite our imagination. In August, we will see *Goodfellas* by Martin Scorsese and *Unforgiven* by Clint Eastwood, considered one of the top 100 masterpieces of American cinematography. In September, we will have a chance to see *Natural Born Killers* and a magnificent adaptation of Stephen King's *The Shawshank Redemption*.

Organiser: Lower Silesian Film Centre

21 PLN (regular)
18 PLN (reduced)
16 PLN (students)

EDUCATION+ANIMATION

15.08 | 14:00-20:00

Castle Picnic Lelenfant

Creative Arts Centre - The Castle, pl. Świętojański 1

The Lelenfant project is a unique meeting of young artists from all over the world, supported by workshops and shows. Performers on the outdoor stage in Leśnica will include acrobats from Tanzania's Kigambonia Community Centre, dancers from Morocco and Palestine, a Czech circus group from Prague, young people from Warsaw doing break-dance and children from the Municipality of Orshiv from Ukraine. We will see a theatre performance reaching back to Persian mythology performed by young Iranians and choreography by yogis from India (from Surat).

Organisers: FAE Foundation, Creative Arts Centre - The Castle

free entrance

TEATR+PERFORMANCE

25-26.08 | 12:00-22:00

Busker Tour 2023

Rynek; Klubokawiarnia Receptja, podwórko Ruska 46

A touring street theatre of performative arts and a new circus will revisit Wrocław. Buskers from Japan, Italy, Bulgaria, Malaysia, Argentina and other countries will present their artistic and entertainment programmes for audiences of all ages. The festival commences on the 24th of August in the evening in Receptja, where we will meet the artists who will perform for the following two days in the Wrocław Market Square. There will be plenty of shows of puppet theatre, acrobatics, circus and clowns, and concerts.

Additional language: English, Ukrainian

Organiser: Association for the Promotion of Street Artists "Dundun"

free entrance

VISUAL ARTS

10.08-02.09

Liturgy - an exhibition of works
by Khrystyna Kvyk

Vivid Gallery, pl. Kościuszki 4

Tue.-Fri. 11:00-18:00, Sat. 11:00-16:00

Khrystyna Kvyk is a Ukrainian artist working in sacred art, reaching out to transcendental realities and biblical texts, and exploring ancient Byzantine and medieval Ukrainian icons. In her work, she reinterprets the style and symbolism of icons, experimenting with means of expression. The series of paintings, *Liturgy*, created as part of the "Gaude Polonia" scholarship programme, is the artist's reflection on the events related to the Russian war in Ukraine. As translated from Greek, the word "liturgy" means "service, working together for the common good."

Additional language: English, Ukrainian

Organiser: Vivid Gallery

free entrance

MUSIC

19-20.08

Sinaubi Zawose & Pamoja Zanzibar
- a concert and session
in Eklektik Room

Eklektik Art, Zamkowa 1

SINAUBI ZAWOSE & PAMOJA ZANZIBAR is the result of collaboration between Sinaubi Zawose, a Tanzanian artist, and Radek "Bond" Bednarz, a Polish musician and producer. The idea behind the joint project is to present contemporary music of the Gogo tribe, promoting diversity, unity and mutual respect. The multi-generational ensemble of musicians will present their new album *GOGO HIP* for the first time in Wrocław, which is a unique blend of traditional and contemporary tribal music.

Additional language: English, Ukrainian

Organisers: Eklektik Art, Eklektik Session, Pamoja Zanzibar

free entrance

VISUAL ARTS

25.08-15.10

Equilibrium - an exhibition

FOTO-GEN Gallery, pl. Nankiera 8

Tue.-Sat. 10:00-18:00

Marina Abramović, Janusz Bałdyga, Zhanna Gladko, Diana Lelonek – the works of these artists will be seen at the exhibition *Equilibrium*. The exhibition will be expanded by a performance section consisting of works by Angelika Fojtuch, Jana Shostak, Ewa Zarzycka and Janusz Bałdyga. The title of the exhibition will be described as a fierce, brutal battle on opposing sides of a duel, the premise of which is precisely the pursuit of equilibrium – a utopian notion, an unattainable but imaginable state. A detailed schedule of events is available on the organiser's website.

Additional language: English

Organiser: OKiS Wrocław

10 PLN (regular)
5 PLN (reduced)

EDUCATION+ANIMATION

1.09 | 20:00-22:00

Panto Tańczy, jak filmie - theatre and dance programme

Wrocław Pantomime Theatre, al. Dębowa 16

Dance is the most accessible, natural and culture-generating form of activity. Dance is also an excellent way, available to everyone, to express feelings and emotions. No one invented it, and yet everyone does it. *Panto Tańczy, jak filmie* is a theatre and dance programme that grew out of the idea of knees-ups. A new outdoor programme has been prepared in the fairytale space of the Pantomime Garden. Participants will be joined by special guest Draque Queen, Twoja Stara.

Organiser: Wrocław Pantomime Theatre

50 PLN

10+

MUSIC

7-17.09

58. Międzynarodowy Festiwal Wroclavia Cantans

National Forum of Music, pl. Wolności 1

One of the most important classical music events in Europe. The title of this year's edition – Mother Nature – was inspired by Joseph Haydn's The Seasons. During the festival, questions about the creation of the world and humans' place in it will be raised. There will also be references to the motif of the elements, the theme of motherhood, and its cultural connection to nature. The list of artists includes Christoph Eschenbach, Andreas Scholl, Tõnu Kaljuste from Estonian Philharmonic Chamber Choir, Wayne Marshall, Alicia Amo and Musica Boscarea.

Additional language: English

Organiser: National Forum of Music

20-220 PLN

ARCHITECTURE+DESIGN

7.09-21.10

Post-competition exhibition of the Horbowy International Glass Competition

Geppert Gallery, ul. Księcia Witolda 68/2

Wed. 11:00-18:00, Thur. 11:00-20:00, Fri.-Sat. 11:00-18:00

It is the second post-competition exhibition promoting the heritage of Zbigniew Horbowy – an outstanding artist and designer, long-standing dean of The Eugeniusz Geppert Academy of Art and Design in Wrocław and a reformer of Polish artistic glasswork. This year, at Geppert Gallery, we will see glasswork and design projects of dozens of artists from almost 14 countries. It is an opportunity to get familiar with various forms and techniques that perfectly reflect glass's character as a material.

Additional language: English

Organisers: OKiS Wrocław, The Eugeniusz Geppert Academy of Art and Design in Wrocław

free entrance

VISUAL ARTS

8.09-8.10

TIFF Photography Biennale 2023

Reverie

many locations

This year's edition of the photography festival will feature four exhibitions – the main exhibition, Pentra Genetrix, and three individual collections of the winners selected during the TIFF Open competition: Laurent Fiorentino, Michał Maliński and Magdalena Pacek. Guided tours, lectures, film screenings and a slideshow will complete the programme. The slogan linking all the events is "Reverie" – the organisers have emphasised visual experiences that add strength, experiences being moments where we can detach ourselves from reality.

Organiser: Tiff Collective

free entrance

VISUAL ARTS

8.09-31.12

We are dead - an exhibition

Dizajn Gallery, ul. Świdnicka 2-4

Tue.-Fri. 14:00-19:00, Sat.-Sun. 12:00-18:00

Visions of catastrophes dominate contemporary ecological, political and social discourses, deterministically defining our place as losers in the course of history. The exhibition *We are dead* will attempt to cut across the apocalyptic discourses associated with the presence of humans on planet Earth in the future. The creators will use the methods of speculative realism. They will allow us to transport ourselves at the end of the 21st century, which will probably outlast us. But like any end, it is extremely compelling.

Additional language: English, Ukrainian

Organiser: BWA Wrocław

free entrance

MUSIC

15-23.09

Avant Art Festival 2023

many locations

In Wrocław, autumn is consistently associated with the Avant Art Festival – an event that has had a strong presence on the independent culture scene for 16 years. Each year, the festival curators invite experimental artists from Poland and around the world. A distinctive selection of projects, interdisciplinarity and multiculturalism are the features around which the programme of every edition of the festival is built. This year, in addition to concerts, we will attend, among other things, a series of meetings entitled "Neo-colonialism – no!", during which Polish publishers, experts and promoters of African avant-garde music will be speaking. A detailed festival schedule is available on the organiser's website.

Organiser: Avant Art Foundation

35-65 PLN
200 PLN (passes)

VISUAL ARTS

17.09.2023-14.01.2024

Third Skin - an exhibition

OP ENHEIM, pl. Solny 4

Wed. 14:00-18:00, Thur.-Fri. 14:00-19:00, Sat.-Sun. 13:00-19:00

Jean Michel Basquiat, Monica Bonvicini, Charlotte Moorman and Felix Gonzalez-Torres are just a few of the names we will see during the *Third Skin* exhibition. The works from the acclaimed collection of Erika Hoffmann-Koenige (Sammlung Hoffmann and Schenkung Sammlung Hoffmann) were selected by Dorothee Brill and Luise Richter. Their themes cover the broad spectrum of the understanding of boundaries – they speak of interpersonal boundaries on the one hand and artistic boundaries on the other. They touch on themes of blurring and transgressing identity and social and gender boundaries; they talk about the boundaries between art disciplines, surface and space, the audible and the visible.

Additional language: English, Ukrainian, German

Organiser: OP ENHEIM

8 PLN (regular)
5 PLN (reduced)

VISUAL ARTS

21.09-31.10

An Exhibition That Is a Little Gory, a Little Dark, a Little Mild - an exhibition of works by Mateusz Blaczek

ArtBrut Gallery, ul. Ruska 46 A/lok. 102

Tue., Thu. 15:00-18:00, Fri. 14:00-17:00

Mateusz Blaczek is a young artist from Wrocław who has been involved with the ArtBrut Gallery and Studio for three years. His fascination with the world of technology is evident in his works. He is the author of numerous drawings depicting technical diagrams he has invented, electronic circuits or drawn-up computer game designs. Blaczek also creates small objects and constructions made of technical and electronic elements, fragments of mobile phones, records and DVD covers. The artistic supervisor of the exhibition is the well-known Wrocław-based artist and curator Dominik Podsiadły.

Additional language: English

Organiser: The World of Hope Association

free entrance

VISUAL ARTS

21.09-4.11

There Are Flowers That Are Born Of Mud – an exhibition

66P Subjective Institution of Culture, PIEKARNIA Live Culture, ul. Księcia Witolda 66
Wed. 14:00-18:00, Thu. 14:00-20:00, Fri.-Sat. 14:00-18:00

Inside Job – Ula Lucińska and Michał Knychaus – talk about potential future worlds through their projects. Their scenarios take place after the end, beyond people. They have created objects referring to the history of a former garrison bakery to exercise our imagination. It is an attempt to imagine a world inhabited only by plant beings, establishing relations exceeding the domination of species known to humans. The settings of the exhibition are stretched between time: between something embedded in the past, present and what is to come.

Additional language: English, Ukrainian

Organiser: 66P Subjective Institution of Culture

FILM

23.09 | 19:30-22:00

Kinomural 2023

Przedmieście Odrzańskie (many locations)

Disturbing hallucinations, hypnotic animated collages, impressionistic visualisations of various states of consciousness, poetic and artistic forms, seeking connections between human and artificial consciousness, fictional adventures and alternative realities – the fifth edition of Kinomural will provide us with a real visual feast. During the fifth edition of the event combining cinema and art with an urban fabric, we will have a chance to look at Wrocław from a different perspective. On six projection walls, we will see dozens of works prepared by artists from all corners of the world under one slogan: “Altered states of consciousness.”

Organiser: Kinomural Foundation

FILM

27.09-1.10

MIASTOmovie – 11th edition of the city and architecture film festival

New Horyzons Cinema, ul. Kazimierza Wielkiego 19a-21 and other locations

This is the only film festival in Poland about architecture, urbanism and municipal issues. The 11th edition of the festival will be titled “Imperfections.” On the big screen, we will see architectural, social and even biological “deviations from the norm,” phenomena which may be considered flaws of urban life but can also give it a unique feature. The films at the festival arrived from, e.g. Portugal, Kazakhstan, Germany and Ukraine. The programme will also include meetings, discussion panels and tours (off-cinema events are free).

Additional language: English

Organiser: Wrocław Film Foundation

THEATRE+PERFORMANCE

22.09 | 19:00

Romeos & Julias unplugged. Traumstadt – a play

Centre for Performing Arts, PIEKARNIA Live Culture, ul. Księcia Witolda 62

The Polish Dance Theatre and the bodytalk collective from Münster juxtapose the ecstatic and freeing dance with the stiff reality of the pandemic. By multiplying the title couple from the Shakespeare play, they tell numerous love stories with the same tragic ending. They apply a multi-sensory range of means by constructing an analogy between a Coronavirus plague and the epidemics from the Renaissance era. The show is a part of the Przestrzenie Sztuki Festival.

Organiser: Wrocław Pantomime Theatre

VISUAL ARTS

23-24.09

Opening of Krupa Art Foundation

Krupa Art Foundation, Rynek 27/28

Krupa Art Foundation will begin its operations on the Wrocław market with two group exhibitions announcing two directions of its programme. The first will be a group exhibition presenting the work of contemporary Ukrainian artists of the young and middle generations. The other will be devoted to avant-garde traditions in Polish post-war art. In addition, the gallery space will present site-specific works by Jarek Flicinski, Karina Marusińska and Pola Dwurnik and a special project by the Eternal Engine group.

Additional language: English

Organiser: Krupa Art Foundation

THEATRE+PERFORMANCE

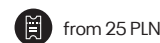
28.09-1.10

10th International Festival of Children’s Theatres “Dziecinada”

many locations

For the jubilee edition of “Dziecinada”, Wrocław will host guests from, e.g. the Netherlands, Finland, Lithuania and Slovakia. The events will take place at Impart Centrum, the Polish Theatre (at Scena na Świebodzkim), Centrum na Przedmieściu and Firley. And the outdoor day, which everyone cherishes so dearly, is planned for the 30th of September in the Depot History Center. Plenty of attractions are scheduled on this day – besides plays, there will be an area for shows, workshops and animations.

Organiser: Culture Zone Wrocław

ARCHITEKTURA+DESIGN

22.09-19.11

Private Property – an exhibition

The Museum of Architecture in Wrocław, ul. Bernardyńska 5
Tue.- Wed. 10:00-17:00, Thu.- Fri. 12:00-19:00, Sat.-Sun. 10:00-17:00

The exhibition is inspired by unlawful building works and constructions without a permit from the turn of the 20th and 21st centuries, created outside the mainstream, stylistically unusual, often widely discussed and controversial. The artists will interpret the objects from all over Poland and analyse what ambitions, aspirations and aesthetic preferences were incorporated into this “architecture without architects.” The exhibition is a part of the Artist Stage of the film festival MIASTOmovie, curator: Kuba Żary

Additional language: English

Organiser: The Museum of Architecture in Wrocław, Wrocław Film Foundation

MUSIC

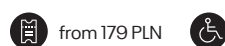
26.09 | 20:00

The Cinematic Orchestra – a concert

National Forum of Music, pl. Wolności 1

Led by Jason Swinscoe, the legendary band The Cinematic Orchestra has developed a unique style at the intersection of jazz melancholy and the expressiveness of film soundtracks. Since their breakthrough debut, Motion, the band has sold hundreds of thousands of records, and their most popular song is *To Build A Home*. The musicians collaborate with some of the most outstanding instrumentalists and vocalists. During the Wrocław concert, we will hear songs from the iconic *Man With a Movie Camera* album and other compositions with new visuals.

Organiser: 5AM ARTISTS sp. z o.o.

MUZYKA

30.09 | 18:00

Benjamin Bilse – a concert

National Forum of Music, pl. Wolności 1

Benjamin Bilse – son of an innkeeper from Legnica, taking his first musical steps in a village band – formed an orchestra led by Richard Wagner and Camille Saint-Saëns. After a while, the artists trained by the former village musician left him and formed their own band. At first, they advertised their concerts with the name of their former conductor, but then they adopted a new name – Berliner Philharmoniker – and became famous. The *West Side Sinfonietta*, on their new album and in concert, reaches for Benjamin Bilse’s works.

Additional language: English

Organiser: National Forum of Music

UA

КАЛЕНДАР ПОДІЙ

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

9.03-31.12

«Спектр світла. Експозиція кольору. Жовтий» – інтерактивна сценографія

Muzeum Współczesne Wrocław, pl. Strzegomski 2
пн. 9:00-17:00, ср.-нд. 12:00-20:00

«Спектр світла» – це трирічний проєкт, у якому творці досліджують властивості послідовних кольорів у спектрі видимого світла. Кожен з них вирізняється різною частотою та енергією. Впродовж кількох місяців в інтерактивному просторі Музею сучасного мистецтва ми можемо експериментально відчутися колір «на власній шкірі» і не тільки. Цього разу ми маємо можливість дослідити усіма органами чуття жовтий колір.

Додаткова мова: англійська

Організатор: Музей сучасного мистецтва у Вроцлаві

АРХІТЕКТУРА+ДИЗАЙН

20.05-8.10

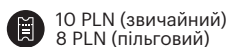
«Не забудеш. Пам'ять, пам'ятка, щоденник» – виставка

Muzeum Etnograficzne, ul. R. Traugutta 111/113
вт.-сб. 10:00-16:00, нд. 10:00-18:00

Виставка, присвячена речам, записам та знакам, що належать до пам'яток. Все це існує для того, щоб підкреслити неповторність ситуації, зупинити час, викликати спогади, пригадати швидкоплинні емоції. Старовинні об'єкти будуть представлені поруч із сучасними. Ядром виставки є експонати, що відображають масову культуру, а контрапунктом стануть предмети, пов'язані з елітарними напрямками культури, які також будуть представлені на виставці.

Додаткова мова: англійська

Організатор: Національний музей у Вроцлаві

МУЗИКА

2.07-20.08

XXX Фестиваль органної та камерної музики ім. Йоганна Брамса «Non Sola Scripta»

Kolegiata św. Krzyża i św. Bartłomieja, pl. Kościelny 1

Поєднуючи органну класику з імпровізованою музикою, фестиваль «Non Sola Scripta» знову завітає на острів Тумський. У серпні в готичному колегіальному костелі, зазвичай недоступному для відвідувачів, відбудуться концерти ювілейного фестивалю, унікальної за своїм форматом події, що відсилає нас до багатовікової традиції органної музики. У цього річного циклі візьмуть участь як молоді таланти, так і всесвітньої слави віртуози.

РОЗКЛАД:

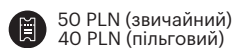
6.08 | 19:00 – Анна Марія Йопек (спів),
Пьотр Рахонь (орган)

13.08 | 19:00 – Марія Перуцька (скрипка),
Роман Перуцький (орган)

20.08 | 19:00 – Зджислав Мадей (вокальні імпровізації),
Міхал Хорошінський (ведучий),
Емануель Бончковський (орган)

Додаткова мова: англійська

Організатор: Strefa Kultury Wrocław

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

13.06-29.10

«Герої бароко. Вроцлавські скульптури Йоганна Георга Урбанського 20-х років XVIII ст.» – виставка

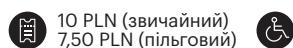
Muzeum Narodowe we Wrocławiu,
pl. Powstańców Warszawy 5

вт.-пт. 10:00-17:00, сб.-нд. 10:30-18:00

Експозиція нагадає про два видатні скульптурні проєкти Йогана Георга Урбанського, який отримав освіту в Празі і працював у Вроцлаві в першій третині XVIII століття. Скульптури були створені майже одночасно для найголовніших храмів двох конфесій, домінуючих у столиці Сілезії – католицького кафедрального собору Святого Івана Хрестителя та лютеранського храму Святої Марії Магдалини у Вроцлаві. Це фігури чотирьох Отців Церкви в натуральну величину та старовинне скульптурне оздоблення органу, які дають уявлення про масштаб таланту та майстерність скульптора.

Додаткова мова: англійська

Організатор: Національний музей у Вроцлаві

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

16.06-29.10

«Самотність пудри» – виставка робіт Ельжбети «Ляльки» Терліковської

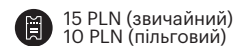
Muzeum Teatru im. Henryka Tomaszewskiego pl.
Wolności 7a

ср.-сб. 11:00-17:00, нд. 10:00-18:00

На виставці представлені колажі художниці, в яких важливим мотивом є анонімні жіночі портрети, часто з заплющеними очима, без міміки та зайвих емоцій. Це викликає цікавість, збуджує неспокій та створює

ауру таємничості. Обличчя жінки стає маскою, що приховує гіркоту і самотність. Художниця, захоплена мистецтвом Далекого Сходу, знайшла натхнення в давньокитайській системі письма нюй-шу (буквально «жіночий почерк»). Цією писемністю користувалися лише жінки – вона зберігалася в таємниці від чоловіків і мала утилітарну (листи, вірші), декоративну (вишивка) та обрядову функції.

Організатор: Музей сучасного мистецтва у Вроцлаві

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

20.06-30.09

«Five Artists, One Space» – виставка

Jung Hyun Gallery, ul. Piłsudskiego 74/312C
(budynek NOT)

вт.-пт. 10:00-18:00, сб. 11:00-16:00

Jung Hyun Gallery – це простір, присвячений творчості сучасних художників та художниць з Польщі та з-за кордону, платформа для культурного та творчого обміну. Нинішня виставка, провідною темою якої є зустріч Польщі і Кореї, представляє роботи п'яти осіб: Агати Левандовської, Александри Кубацької, Кван Лі, Кьянгмі Рю та Пьотра Трусіка. Тут можна побачити картини, барельєфи та інсталяції, які є результатом художніх експериментів із формою, кольорами та матеріалами.

Додаткова мова: англійська

Організатор: Jung Hyun Gallery

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

22.06-30.10

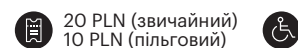
«Світло – тінь – інформація» – виставка робіт Яна Хвальчика

Muzeum Współczesne Wrocław, pl. Strzegomski 2
пн. 9:00-17:00, ср.-нд. 12:00-20:00

Виставка є частиною трирічного дослідницько-виставкового проєкту. «Світло», «тінь», «інформація» – це ті слова, що передають суть і ключові мотиви творчості та теоретичних роздумів Яна Хвальчика. Вони були центральним пунктом його зацікавлень, натхнення та теоретичних міркувань. Основну частину його доробку становлять об'єкти, інсталяції та просторові форми, завдяки яким можна досліджувати сутність світла, тіні та кольору.

Додаткова мова: англійська

Організатор: Музей Сучасного Мистецтва у Вроцлаві

АРХІТЕКТУРА+ДИЗАЙН

23.06–1.10

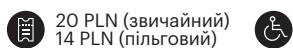
«Відпустка. Краєвиди відпочинку» – виставка

Muzeum Architektury we Wrocławiu, ul. Bernardyńska 5
вт.–ср. 10:00–17:00, чт.–пт. 12:00–19:00,
сб.–нд. 10:00–17:00

Гірські притулки біля Морського Ока та в Долині П'яти Ставоків, курортний район Устронь-Заводзе, популярна Брда, Осередок Центральної Співки Ремісничих Кооперативів Гарнась, будиночки Баби Яги в Поточку та Хитті: власне це про них розповідає виставка, присвячена польським краєвидам відпочинку. Елемент, який об'єднує найцікавіші, найнесподіваніші, найоригінальніші будинки та комплекси відпочинку, незалежно від часу будівництва, стилю та естетики, це їх зв'язок з природним ландшафтом.

Додаткові мови: англійська, українська

Організатор: Музей архітектури у Вроцлаві

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

30.06–8.10

Виставки про обмін матерії: «Потойбіччя» та «Видобуток»

BWA Wrocław Główny, ul. Piłsudskiego 105
ср.–чт. 12:00–20:00, пт.–нд. 12:00–18:00

«Потойбіччя» Анни Орловської та «Видобуток» Міхала Лучака – це двоголосні виставки, дві незалежні нарації про Сілезію, історичний край, де живуть митці. Лучак розповідає про кругообіг вуглецю – митець останніми роками спостерігає за впливом шахти на людське тіло, архітектуру та матеріальну культуру, землю і ландшафт. Орловська переносить нас у старе село Сандовіц, де довкола водяного млина обертається життя наступних поколінь, а їхня історія переплітається з водою, лісами та болотною рудою. Одну з частин виставки Орловської – «Приховану кімнату» – можна побачити у Відкритому просторі культури в Щитницькому парку.

Додаткова мова: англійська

Організатор: BWA Вроцлав, Галерея сучасного мистецтва

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

14.07.2023–14.01.2024

«Шаленство рококо! Захоплення рококо в Сілезії (XVIII–XXI ст.)» – виставка

Pawilon Czterech Kopuł, ul. Wystawowa 1
вт.–чт. 10:00–17:00, пт. 10:00–19:00,
сб. 10:00–20:00, нд. 10:00–18:00

Це перша спроба в історії музеології презентувати досі недооцінений і непомічений феномен у мистецтві Сілезії. Це також можливість продемонструвати стилістичні зміни, що відбулися в регіоні в другій половині XVIII ст., та показати, як на зламі XIX–XX ст. рококо знову викликало захват, і, зрештою, знайти відповіді на питання, чи може цей стиль захопити наших сучасників. Експозиція включає живопис, скульптуру, декоративно-прикладне мистецтво, а також одяг і модні аксесуари. Експонати походять із польських, чеських та німецьких музеїв та церков.

Додаткова мова: англійська

Організатор: Національний музей у Вроцлаві

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

29.07–30.09

НОВИЙ ЗОЛОТИЙ / відкриття ХХІ

«Сезон помідорів» – виставка Франка Важиви

НОВИЙ ЗОЛОТИЙ, кіоск на розі вулиць
Гурницького і Пруса

виставка з самообслуговуванням (працює в години роботи овочевих магазинів)

Афірмація сезонності, позитивного ставлення до світу, отримання задоволення від відпустки. Виставка Франка Важиви, співака, художника та інтернет-персони – це проект, натхненний присутністю багатьох овочевих магазинів в Олбіні. Саме зараз триває їх найкращий сезон, овочі та фрукти створюють барвисті композиції на розі кожної вулиці. Тому НОВИЙ ЗОЛОТИЙ запрошує вас до місцевих овочевих крамниць за свіжими помідорами, а також у версії – олії на полотні.

Додаткові мови: англійська, українська

Організатор: НОВИЙ ЗОЛОТИЙ

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

4.08–06.09

«Danse macabre» – виставка робіт Войцеха Іренеуша Собчика

Galeria Miejska, ul. Kielbaśnicza 28
пн.–пт. 10:00–18:00, сб. 12:00–16:00

Войцех Іренеуш Собчик поєднує два – посталі на ґрунті польської культури, хоч і зовсім різні – підходи до теми смерті. Театральність сарматизму зустрічається тут із народними ритуалами, глибоко зануреними в природу та містицизм. Собчик, однак, виходить за межі типової, антропоцентричної перспективи. Художник досліджує тему розпаду матерії як на мікро, так і на макрорівні, ставлячи в такий спосіб онтологічні питання про сенс нашої присутності у Всесвіті. Куратор виставки Катажина Загорська.

Додаткова мова: англійська

Організатор: Міська галерея у Вроцлаві

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

22.07–3.09

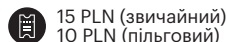
«Контрафактур» – виставка робіт Касі Кміти

Muzeum Sztuki Mieszczkańskiej, Stary Ratusz, Rynek 1
ср.–нд. 11:00–17:00

Ідея нового проекту Касі Кміти виникла під враженням від «Contrafactur der Stadt Breslau» – плану Вроцлава, створеного у 1562 році Бартхелем і Георгом Вайнерами. Центром виставки є картина, яка дає відповідь на запитання, як змінювалась забудова Вроцлава в різні періоди його існування. Полотно виконано в оригінальній техніці витинанки: послідовні зображення накладаються одне на одне, розповідаючи про багатотомову історію міста. Куратори: Ева Плуца та Кіба Жарній.

Додаткова мова: англійська

Організатор: Міський музей Вроцлава

МУЗИКА

5–20.08

Літній фестиваль блюзу Vertigo

різні локації

Він знову з'явиться на дахах будинків, міських пляжах, островах і парках Вроцлава. Цьогорічний формат фестивалю такий самий, як і в трьох попередніх. Учасники подорожуватимуть найцікавішими місцями міста під супровід «блукатних звуків». Ви зможете відвідати міські пляжі: Marina Kleczków, ZaZoo Beach Bar або Babie Lato Partynice, потрапити на корабель Wratislavia. А ще у п'ятницю відбудуться концерти у Vertigo Jazz Club & Restaurant та недільні зустрічі на Острів діалогів.

Організатор: Vertigo Jazz Club & Restaurant

ФІЛЬМ

**9.08 | 19:30
25.08 | 21:00**

Органне кіно НФМ – покази фільмів з живою музикою

Narodowe Forum Muzyki, pl. Wolności 1

Кіномистецтво 1920-х років повертається в літньому циклі органного кіно НФМ у вигляді показів культових німих фільмів з блискучими музичними імпровізаціями наживо. 9 серпня буде представлено «Сильну людину» – психологічну драму 1929 року режисера Генріка Шаро, яку вважають найвидатнішим польським німим фільмом. Окрім того, 25 серпня відбудеться перегляд «Страждання Жанни д'Арк» Карла Теодора Дрейзера – це останній німий фільм у доробку данського режисера, що вийшов на екрани 1928 року, і який вважається апогеєм мистецьких можливостей німого кіно.

Додаткова мова: англійська

Організатор: Національний Форум Музики

65 PLN (звичайний)
20 PLN (пільговий)

ФІЛЬМ

**10, 24.08 | 18:00
7.09, 21.09 | 18:00**

100 років Warner Bros. – кінопокази

Dolnośląskie Centrum Filmowe, ul. Piłsudskiego 64a

У мережі кінотеатрів, що належать Нижньосілезькому кіноцентру, триває святкування ювілею Warner Bros. 100-річчя культурної студії відзначають показами фільмів, які досі захоплюють нашу уяву. У серпні ми побачимо «Славних хлопців» Мартіна Скорсезе, а також «Непрошеного» Клінта Іствуда – фільм, який визнано одним зі ста шедеврів в історії американського кіно. У вересні ми пригадаємо легендарний трилер «Природжені вбивці» та блискучу екранізацію прози Стівена Кінга «Втеча з Шоушенка».

Організатор: Нижньосілезький кіноцентр

21 PLN (звичайний)
18 PLN (пільговий)
16 PLN (студентський)

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

**10.08-02.09
«Літургія» – виставка робіт Христини Квик**

Vivid Gallery, pl. Kościuszki 4
вт.–пт. 11:00-18:00, сб. 11:00-16:00

Христина Квик – українська художниця, яка працюючи у жанрі сакрального мистецтва, сягає трансцендентної реальності, біблійних текстів, досліджує давні візантійські та середньовічні українські ікони. У своїй творчості вона переосмислює стиль та символіку ікон, експериментуючи із засобами вираження. Серія картин «Літургія», створена в рамках стипендіальної програми «Gaude Polonia», є рефлексією художниці на події, пов'язані з російсько-українською війною. У перекладі з грецької слово «літургія» означає «служіння, спільна праця для загального добра».

Додаткові мови: англійська, українська

Організатор: Галерея Vivid

Вхід вільний

МУЗИКА

**13.08 | 17:00
Lena Flea – концерт**

Stary Klasztor, ul. Purkyniego 1

Lena Flea – музичний дует, в якому нижній вокал поєднується з суровим звучанням акустичної гітари. Артисти звертаються до творів зірок альтернативного року – Fink, Radiohead чи Depeche Mode. Виконуючи пісні з репертуару Dido, Johnny Cash та Hindi Zahra, знаходять у них спорідненість, аранжують пісні з нуля, пропускаючи їх крізь сито власної музичної чутливості. На сцені артисти створюють унікальну атмосферу, органічно поєднуючи зрілість і простоту.

Організатор: Stary Klasztor

Вхід вільний

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

13.08-3.09

«Art Trop – слідами вроцлавських художників та художниць» – майстер-класи і виставка

park Tolpy, Stowarzyszenie Żółty Parasol i Partnerzy, ul. Bolesława Prusa 37-39

У рамках програми мікрогрантів Анастасія Солярська запрошує мешканців Олбіна у подорож стежками вроцлавських художників та художниць. Арт-майстерні, натхненні творчістю Альфонса Мазуркевича, відбуватимуться у парку Станіслава Толпи, а завершаться вернісажем готових робіт, запланованим на 19 серпня. Того ж пополудня можна буде долучитися до колективного творення великоформатного полотна. Виставку робіт учасників та учасниць можна буде оглянути у приміщенні Асоціації «Жовта парасолька і партнери» до 3 вересня.

РОЗКЛАД:

**13.08 | 16:00-20:00 – майстер-класи
19.08 | 14:00-20:00 – фінал проекту
21.08-03.09 | 9:00-19:00 – виставка**

Додаткова мова: українська

Організатори: Вроцлавський інститут культури, Анастасія Солярська

Вхід вільний (реєстрація: www.bit.ly/ArtTrop-Mazurkiewicz)

ЕДУКАЦІЯ+АНИМАЦІЯ

**15.08 | 14:00-20:00
Пікнік у замку Леленфонт**

Ośrodek Postaw Twórczych Zamek, pl. Świętojański 1

Проект Lelenfant – це унікальна зустріч молодих артистів з усього світу, яку супроводжують майстер-класи та виступи. На відкритій сцені в Лешніці виступатимуть акробати з Танзанії з Кігамбонійського суспільного центру, танцюристи з Марокко та Палестини, чеська циркова група з Праги, молодь візьме участь дитячий колектив з українського села Оршівка. А а ще ми побачимо театралізовану виставу, що сягає перської міфології у виконанні молодих іранців та хореографічну постановку, яку представлять йогині та йоги з індійського міста Сурат.

Організатори: Фондація дружба, творчість, едукація, Центр творчих особистостей «Замок»

Вхід вільний

МУЗИКА

**19-20.08
SINAUBI ZAWOSE & PAMOJA ZANZIBAR – концерт і сесія в Eklektik Room**

Eklektik Art, Zamkowa 1

SINAUBI ZAWOSE & PAMOJA ZANZIBAR є результатом співпраці Sinaubi Zawose, танзанійського артиста, і Радка «Бонда» Беднажа, польського музиканта та продюсера. Ідея спільного проекту – представити сучасну музику племені Гого, сприяти розмаїттю, єдності та взаємоповазі. Музичний гурт, що складається з представників різних поколінь, вперше представить в Європі свій новий альбом «GOGO HIP» на літніх фестивалях в Австрії та у Вроцлаві в просторі Eklektik Art.

Додаткові мови: англійська, українська

Організатори: Eklektik Art, Eklektik Session, Pamoja Zanzibar

Вхід вільний

ТЕАТР+ПЕРФОРМАНС

**25-26.08 | 12:00-22:00
Busker Tour 2023**

Rynek; Klubokawiarnia Recepcja, podwórko Rуска 46

Мандрівний вуличний фестиваль перформативних мистецтв і нового цирку вчергове завітає до Вроцлава. Баскери з Японії, Італії, Болгарії, Малайзії, Аргентини та інших країн представлять мистецькі та розважальні програми для глядачів будь-якого віку. Фестиваль розпочнеться вже увечері 24 серпня в Рецепції, де ми познайомимося з акторами та акторками, які наступні два дні виступатимуть на площі Ринок у Вроцлаві. Звісно, не обійдеться без театру маріонеток, акробатики, циркових шоу, клоунади та концертів.

Додаткові мови: англійська, українська

Організатор: Асоціація сприяння вуличним художникам «Дундун»

Вхід вільний

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

**25.08-15.10
«Рівновага» – виставка**

Galeria FOTO-GEN, pl. Nankiera 8
вт.–нд. 10:00-18:00

Марина Абрамович, Януш Балдига, Жанна Гладко, Діана Лелонек – з роботами цих художників та художниць ми зможемо познайомитися на виставці «Рівновага». Експозицію розширить блок перформансу, що складається з дій Анжеліки Фойтух, Яни Шостак, Еви Зажицької та Януша Балдиги. У назві криється ідея виставки – це запекла, жорстока боротьба між протиборчими сторонами двоюбою, метою якої якої є прагнення до рівноваги – утопічної концепції, недосяжного стану, який можна хіба що увявити. Детальний розклад заходів розміщений на сайті організатора.

Додаткова мова: англійська

Організатор: Центр культури і мистецтва у Вроцлаві

10 PLN (звичайний)
5 PLN (пільговий)

ЕДУКАЦІЯ+АНИМАЦІЯ

1.09 | 20:00-22:00

«Панто танцює, як у кіно» – театральна-танцювальна програма

Wrocławski Teatr Pantomimy, al. Dębowa 16

Танець – найбільш доступна, природна та культуротворча форма діяльності. Танець – це також чудовий, доступний кожному, спосіб вираження почуттів та емоцій. Ніхто це не вигадав, і кожен це робить. «Панто танцює, як у кіно» – це театральна-танцювальна програма, в основі якої лежить ідея танцювальних вечірок. У казковому просторі Саду пантоміми підготовлено нову програму просто неба. Учасників розважатиме спеціальний гість – Drag Queen Your Stara.

Організатор: Вроцлавський театр пантоміми

ЕДУКАЦІЯ+АНИМАЦІЯ

5-23.09

«Затанцюй з нами традиційно!» – майстер-класи і танцювальна вечірка

Centrum Kultury Agora, Serbska 5a

«Затанцюй з нами традиційно!» – це серія майстер-класів, які наближають до нас багатство фольклору наших сусідів – України та Білорусі. Організатори запланували майстер-класи українських та білоруських пісень і танців, майстер-класи зі створення традиційної ляльки-мотанки та солом'яних «павуків». Зустрічі відбуватимуться під живу музику, а завершиться програма 23 вересня танцями, де учасники продемонструють те, чого навчилися. Детальний розклад заходів доступний на сайті організатора.

Організатор: Культурний центр «Агора»

МУЗИКА

7-17.09

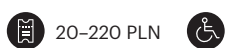
58-й Міжнародний фестиваль Wratislavia Cantans

Narodowe Forum Muzyki, pl. Wolności 1

Одна з найважливіших подій, пов'язаних з класичною музикою в Європі. Назву цьогорічного фестивалю – «Мати-природа» – підказали "Пори року" Йозефа Гайдна. Під час фестивалю говоритимуть про створення світу та про місце, яке займає в ньому людина, порушать тему стихій, а також материнства та його культурних зв'язків із природою. Серед виконавців: Крістоф Ешенбах, Андреас Шольц, Тину Кальюсте з Естонського філармонічного камерного хору, Вейн Маршалл, Алісія Амо та Мусіка Боскаречія.

Додаткова мова: англійська

Організатор: Національний музичний форум

АРХІТЕКТУРА+ДИЗАЙН

7.09-21.10

Конкурсна виставка Міжнародного конкурсу скла ім Горбового

Galeria Geppart, ul. Księcia Witolda 68/2

ср. 11:00-18:00, чт. 11:00-20:00, пт.-сб. 11:00-18:00

Друга конкурсна виставка – це подія, що продовжує традиції Збігнева Горбового – видатного художника та дизайнера, багаторічного ректора Академії образотворчого мистецтва ім. Євгеніуша Гепперта у Вроцлаві, реформатора польського художнього скла. Цьогоріч у просторі Geppart Gallery будуть представлені роботи у галузі художнього скла та дизайну кількох десятків художників із майже 14 країн. Це дасть змогу дізнатися про різноманітні форми та техніки виробництва, які досконало відтворюють дивовижні властивості скла як художнього матеріалу.

Додаткова мова: англійська

Організатор: Центр культури і мистецтва у Вроцлаві, Академія образотворчого мистецтва ім. Е.Гепперта у Вроцлаві

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

8.09-8.10

8-10.09 відкриття у вихідні

Бієнале фотографії TIFF 2023 «Вдивлятися»

різні локації

Під час цьогорічного свята фотографії, що триватиме місяць, ми побачимо чотири виставки – головну експозицію та три індивідуальні виставки робіт, відібраних під час конкурсу TIFF Open. Програму доповнюватимуть екскурсії, кінопокази та слайд-шоу. Гасло, яке об'єднує всі роботи та заходи – «вдивлятися». Замість того, щоб зосереджуватись на екзистенційних проблемах, організатори акцентують увагу на візуальних враженнях, які дають наснагу, насичують досвідом, зупиняють мить, коли ми можемо відірватися від реальності та перевести подих.

Організатор: Фондація TIFF Collective

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

8.09-31.12

«Після нас» – виставка

galeria Dizajn BWA Wrocław, ul. Świdnicka 2-4

вт.-пт. 14:00-19:00, сб-нд 12:00-18:00

Візії катастроф, що домінують у сучасних екологічних, політичних та соціальних дискурсах, детерміністично визначають нашу роль в ході історії, як поразку. Виставка «Після нас» стане спробою переінакшити апокаліптичні дискурси, пов'язані з існуванням людей на планеті Земля у майбутньому. На допомогу прийдуть прийоми спекулятивного реалізму, які наприкінці ХХІ століття дадуть нам змогу утриматись, що, можливо, вийде за межі нашого життя, проте це, як і будь-яке закінчення є неймовірно принадливим.

Додаткова мова: англійська, українська

Організатор: BWA Вроцлав, Галерея сучасного мистецтва

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

12.09-3.10

«Ситуація ідеальна» – виставка робіт Ярослава Сломського

Galeria Entropia, ul. Rzeźnicza 4

пн.-пт. 12:00-18:00

Художник вибудовує нарративну вісь, утворюючи незручний, замкнений простір, розташований у просторі галереї. Інсталяція, що складається зі скульптур та відео, відсилає нас до ситуації в октагоні – клітці для боїв без правил. Людина, яка там перебуває, ймовірно, є alter ego автора, який «б'ється з власними думками», аналізуючи обставини, в яких зараз перебуває. Виставка є частиною кураторської серії Марчіна Мержицького, реалізованої під спільною назвою «Ситуація ідеальна» на запрошення галереї Entropia до її 35-річчя.

Організатор: Entropia Gallery

МУЗИКА

15-23.09

Avant Art Festival 2023

різні локації

У Вроцлаві осінь незмінно асоціюється з Фестивалем авангардного мистецтва – подією, яка вже 16 років гучно відзначає свою присутність на сцені незалежної культури. Кожного року куратори фестивалю запрошують мейнстрімних, авангардних митців із Польщі та світу. Чіткий відбір проектів, міждисциплінарність та мультикультуралізм – це риси, навколо яких будується програма наступних випусків фестивалю. Цього року, окрім концертів, на нас чекає серія зустрічей «Неоколоніалізм – о ні!», під час яких виступатимуть польські видавці, експерти та популяризатори африканської авангардної музики. Детальний розклад заходів доступний на сайті організатора.

Організатор: Avant Art Foundation

Вхід
вільний

Квитки

онлайн-
подіязручності для людей з обмеженими
можливостямизахід для дітей
у віковому діапазоні

ЕДУКАЦІЯ+АНИМАЦІЯ

16.09 | 11:00-14:00
Мистецьке подвір'яOśrodek Działań Twórczych Światowid,
ul. Sempolowskiej 54A

Самодіяльне мистецтво є чудовою можливістю саморозвитку, відпочинку, отримання нових навичок, важливою формою діяльності для дітей, молоді та дорослих; це дає відчуття реалізованості та може зробити вас щасливими. «Світовид», що спеціалізується на мистецькій діяльності, на початку нового сезону відкриває своє Мистецьке подвір'я, і запрошує до Біскупіна. На учасників та учасниць різного віку чекають майстер-класи, анімація для дітей, зустрічі з інструкторами, багато музики та розваг. Заняття відбуватимуться також на пленері.

Організатор: Ośrodek Działań Twórczych Światowid

Вхід
вільний

ТЕАТР+ПЕРФОРМАНС

22.09 | 19:00
«Ромео і Джульєтта незаразні.
Траумстадт» – виставаCentrum Sztuk Performatywnych PIEKARNIA,
ul. Księcia Witolda 62

Польський театр танцю та колектив bodytalk з Мюнстера зіштовхують екстатичний розкутий танець із задушливою реальністю пандемії. Помножуючи пару шекспірівських героїв, вони одночасно розповідають кілька історій кохання з однаковим трагічним фіналом. Проводячи аналогію між жахом коронавірусу та пандеміями епохи Відродження, вони використовують мультисенсорну палітру засобів. Вистава буде представлена в рамках фестивалю Spaces of Art.

Організатор: Вроцлавський театр пантоміми

50 PLN (звичайний)
30 PLN (пільговий)

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

17.09.2023-14.01.2024
«Третя шкіра» – виставкаOP ENHEIM, pl. Solny 4
ср.14:00-18:00, чт.-пт. 14:00-19:00,
сб.-нд. 13:00-19:00

Жан Мішель Баскя, Моніка Бонвічіні, Шарлот Мурман і Фелікс Гонсалес-Торрес – це лише деякі імена художників, твори яких ми побачимо на виставі «Третя шкіра». Роботи з відомої колекції Еріки Гоффманн-Кеніге (Sammlung Hoffmann i Schenkung Sammlung Hoffmann) були відібрані Доротеєю Брільль та Луїзою Ріхтер. Їх теми охоплюють широкий спектр проблем, пов'язаних із розширенням кордонів. Ідеться про міжлюдські кордони з одного боку та мистецькі з іншого, про розмиття та перетин кордонів ідентичності, соціальних і гендерних; вони розповідають про кордони між сферами мистецтва, поверхню і простором, тим, що ми чуємо і бачимо.

Додаткові мови: англійська, українська, німецька

Організатор: OP ENHEIM

8 PLN (звичайний)
5 PLN (пільговий)

АРХІТЕКТУРА+ДИЗАЙН

22.09-19.11
«Приватна територія» – виставкаMuzeum Architektury we Wrocławiu, ul. Bernardyńska 6
вт.-ср. 10:00-17:00, чт.-пт. 12:00-19:00,
сб.-нд. 10:00-17:00

Виставка, присвячена самовільній забудові та будинкам-саморобкам, зведеним на межі XX-XXI віків. Створена без урахування головних архітектурних напрямів, стилістично недоречна, часто бурхливо обговорювана і суперечлива. Запрошені фахівці інтерпретуватимуть форму об'єктів із різних частин Польщі, намагаючись розшифрувати, які амбіції, прагнення та естетичні уподобання були закладені в цій «архітектурі без архітекторів». Арт-сцена фестивалю фільмів про місто та архітектуру МІСТОговорить; куратор: Куба Зари.

Додаткова мова: англійська

Організатор: Музей архітектури у Вроцлаві,
Вроцлавська Кінофондація20 PLN (звичайний)
14 PLN (пільговий)

ВІЗУАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО

21.09-4.11
«There Are Flowers That
Are Born Of Mud» – виставка66Р Суб'єктивна Інституція Культури,
ПЕКАРНЯ Жива Культура, ul. Księcia Witolda 66
ср. 14:00-18:00, чт. 14:00-20:00, пт-сб. 14:00-18:00

Inside Job – Ула Лучинська та Міхал Книхаус – у своїх проєктах розповідають про можливі світи майбутнього. Сценарії, які вони пропонують, відбуваються після зникнення людської цивілізації. Об'єкти, створені митцями, розповідають історію колишньої гарнізонної пекарні – це вправа для фантазії, спроба увявити світ, населений мислячими рослинними, які творять стосунки поза межами домінуючих, відомих нам видів. Декорація виставки відтворює різні часи: той, в якому відбувались минулі події, теперішній і той, який ще буде.

Додаткові мови: англійська, українська

Організатор: 66Р Суб'єктивна Інституція Культури

Вхід
вільний

ФІЛЬМ

23.09 | 19:30-22:00
«Кіномурал 2023»

Przedmieście Odrzańskie (різні локації)

Тривожні галюцинації, гіпнотичні анімаційні колажі, імпресіоністичні втілення різних вимірів свідомості, поетичні та візуальні форми, пошуки зв'язків між людським і штучним інтелектом, уявні подорожі та альтернативна реальність. Під час проведення п'ятого Кіномуралу на нас чекає справжній візуальний бенкет, що поєднає кіно та образотворче мистецтво з міською забудовою, і ми вкотре побачимо Вроцлав з цілком іншої перспективи. Кілька десятків робіт, створених митцями з усього світу, будуть представлені на шести проєкційних стінах під спільним гаслом «Змінені стани свідомості».

Організатор: Фондація «Кіномурал».

Вхід
вільний

МУЗИКА

30.09 | 18:00
Бенджамін Білс – концерт

Narodowe Forum Muzyki, pl. Wolności 1

Бенджамін Білс – син корчмаря з Легниці, який перші кроки в музиці зробив у сільській капелі, створює оркестр, який виконує твори Ріхарда Вагнера і Каміля Сен-Санса. З часом артисти, яких навчав колишній сільський музикант, покидають його і створюють власний оркестр. Спершу вони рекламують свої концерти під ім'ям колишнього диригента, але згодом приймають нову назву – Berliner Philharmoniker – і здобувають велику славу. Про творчість Бенджаміна Білса нагадає нам у своєму новому альбомі та під час концерту оркестр West Side Sinfonietta.

Додаткова мова: англійська

Організатор: Національний музичний форум

10-75 PLN

ФІЛЬМ

27.09-1.10
11. МІСТОговорить – фестиваль
фільмів про місто та архітектуруKino Nowe Horyzonty, ul. Kazimierza Wielkiego 19a-21
та інші локації

11-й і єдиний у Польщі кінофестиваль фільмів про архітектуру, містобудування та міські проблеми пройде під гаслом «Недосконалість». На екрані ми побачимо архітектурні, соціальні та навіть біологічні «відхилення від норми» – явища, які можуть ускладнювати життя в місті, але водночас створюють його самобутність. Фестивальні фільми будуть представлені в Португалії, Казахстані, Німеччині та Україні. У програмі також не бракуватиме зустрічей, дискусій та прогулянок (заходи, не пов'язані з переглядом фільмів, безкоштовні).

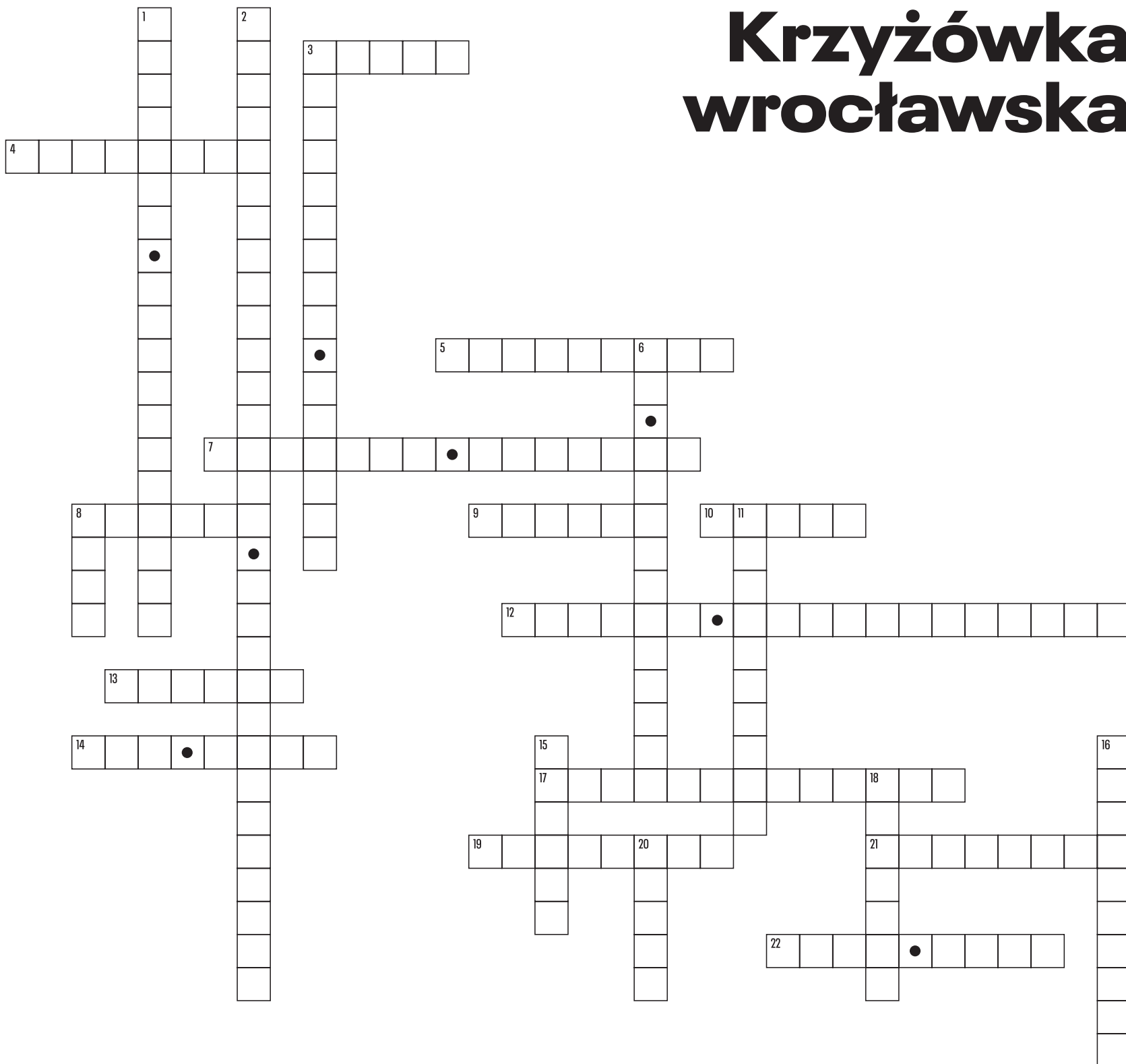
Додаткова мова: англійська

Організатор: Вроцлавська Кінофондація

20-22 PLN

Krzyżówka wrocławska

Huby to jedno z tych osiedli, gdzie możemy zaobserwować przeplatające się warstwy Breslau i Wrocławia. Zanim razem z WIK-iem wyruszyście na literackie i architektoniczne spacerunki po tym osiedlu (odbędzie się tu również tegoroczny ENL), spróbujcie swoich sił w rozwiązywaniu krzyżówki o Hubach.

Na pierwsze cztery osoby, które przyjdą do Barbary (ul. Świdnicka 8b) z wypełnioną krzyżówką czekają wyjątkowe nagrody:

- 2 książki „Chłopki. Opowieść o naszych babkach” Joanny Kuciel-Frydryszak (więcej na s. 20-21)
- 1 podwójne zaproszenie na spektakl Teatru Ad Spectatores „Nie kop mi grobu” w Browarze Mieszczkańskim (więcej na s. 30)
- 1 podwójne zaproszenie na spektakl „Cesarz” w Teatrze Muzycznym Capitol (więcej na s. 59)

Regulamin konkursu znajduje się na stronie:
www.institutkultury.pl

POZIOMO

- Kiedyś znajdowały się na miejscu Wrocławii, łowiono w nich ryby.
- Ich zakon znajdował się kiedyś na Hubach.
- Dla fanów jednoślądów na wzgórzu Andersa.
- Wzgórze wzniesione z gruzów.
- Nie tylko w zębach, ale i w architekturze z lat 80. na Hubach.
- Skwer tego poety znajduje się przy ul. Przestrzennej.
- Jej kopalnia znajdowała się na terenie Hub.
- Dawniej „Brauerei zum Alten Weinstock”.
- Nazwisko projektantów kościoła św. Stanisława Kostki.
- Tutaj kupisz chleby na zakwasie i domowe francuzki.
- Najsłynniejsze gimnazjum Breslau, które na początku XX w. przeniosło się do kompleksu budynków przy dzisiejszej ul. Dawida.
- ... Kolej – Zagrała kwatery główną gestapo w „Stawce większej niż życie”.
- Odnajdą swój bazar na ul. Paczkowskiej.
- Nazwa inicjatywy stworzonej przez grupę mieszkańców i mieszkanki Hub.

PIONOWO

- Hasło tegorocznej odsłony Europejskiej Nocy Literatury, która zagości na Hubach.
- Tytuł artykułu o architekturze osiedla Huby z numeru 06-07/2023 „Niezbędnika”.
- Mural tego artysty znajdziesz przy ul. Hubskiej 35.
- Teatr, którego główna siedziba znajduje się w Browarze Mieszczkańskim.
- Napój produkowany dawniej na Hubach.
- Dawna nazwa Glinianek.
- Imię świętego z kościoła przy ul. Glinianej 16.
- Imię jednego z wrocławskich pomników przyrody, dębu szypułkowego rosnącego na skrzyżowaniu ulic Suchej i Borowskiej.
- Pseudonim autorki instalacji „Brama do wszystkiego” znajdującej się w przejściu przy ul. Gajowej 44.
- Nazwa popularnego wśród fanów muzyki elektronicznej klubu z ul. Joannitów.

all.cake. all.night

MagiC Carpets

Teresa
Stillebacher^{AT}

we współpracy
z Aesthetic
Athletics+

cookintecture

Zbuduj z nami pawilon!

Zbieramy materiały do jego konstrukcji

drewno konstrukcyjne, sklejki, deski i belki • materiały izolacyjne • farby, lakiery
i wykończenia • narzędzia budowlane • gwoździe i inne materiały mocujące

Miejsce zbiórki:
Klub pod Kolumnami

Czas trwania zbiórki:
7-31.08.2023

1. Skontaktuj się z nami
i napisz co możesz przekazać:
airwro@instytutkultury.pl

2. Dostarcz materiały
do Klubu pod Kolumnami
w ustalonym z nami terminie.

Europejska
Noc
Literatury

Gabriel

osobliwosci

19 sierpnia 2023 ✦ Huby

Kuratorka: Sylwia Chutnik ✦

SPRAWDŹ SZCZEGÓŁY:

nocliteratury.pl

[f](#) [@](#) ENLwroclaw

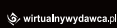
Partnerzy

Partnerzy

Partnerzy

Współorganizatorzy

